

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

K japonskemu sestanku v Budimpešti

Posvetovanja japonskih veleposlanikov in poslanikov v Evropi, ki se te dni vršijo v Budimpešti in sicer v času, ko se med evropskimi velesilami, pa med njimi in nevtralnimi velikimi in malimi državami odigrava jako zamotana diplomatska igra, je zbudila splošno pozornost. Vojni dogodki na zapadu in na severni fronti in seveda tudi bitke na Kitajskem so stopile v ozadje za akcijami in spletkami diplomatov v prestolnicah evropskih držav, med katerimi je danes zlasti nevtralnimi dodeljena zelo važna vloga. Ker se ta igra v svojih posledicah tiče tudi Japonske, ki odkar je izbruhnila sedanja evropska vojna, nima več nobene določene smeri svoje zunanje politike, se ne smemo čuditi, da so se zastopniki Japonske v Evropi zbrali v mestu, ki je zelo blizu glavnemu današnjemu pozorišču mednarodne politike, ki leži le malo oddaljeno od madžarske prestolnice na jugovzhodu. Tukaj se utegne že v kratkem kmalu razjasniti mednarodni položaj tako, da se bo mogla tudi Japonska lažje opredeliti, da se izmota iz svojega čedalje bolj kočljivega položaja na Daljnem vzhodu.

Na Kitajskem, kjer se Japonci vojskujejo že od 28. januarja leta 1932, se je zgodilo, kar se je zgodilo v večstoletni zgodovini še vsakemu, ki si je hotel podjarmiti to najbolj obljubeno cesarstvo sveta. Vsa hrabrost, ki odklikuje »azijsko Prusijo«, se na ogromnem kitajskem prostoru izdajstuje zaman, ker je tu vsaka armada, naj bo še tako številna, ogrožena v hrbtu in na svojih krilih, ki jih ni mogoče zavarovati. Kar si kdo tam osvoji, ne more dolgo držati in to izkusi tudi japonski osvajalec. Zato japonska armada, ki piše v svojo kroniko zmago za zmago, od danes ni mogla prizadeti nasprotniku tistega udarca, ki bi Kitajsko resnično in končno onesposobil za obrambo in jo zmagovalcu pokoril. Čankajšek razpolaga z neusahljivo silo naroda, ki more prenesti, česar ne more prenesti noben drug narod na svetu, da lahko padejo na bojiščih stotisoči in da lahko od bede, gladi in elementarnih katastrof umrejo milijoni in milijoni, ne da bi narodna celota izgubila svojo vztrajno odpornost in svoj neomajni duševni mir. Japonski pohod na Kitajsko je bil pač ena največjih napak, kar jih pozna zgodovina nove dobe, v kateri se more z njo primerjati samo Napoleonova ekspedicija v Rusijo v začetku devetnajstega stoletja. Samozavest kitajskega naroda je prišla zadnjič do izraza v izjavi kitajskega vodje, maršala Čankajškega, ko se je izvedela namera Vančineveja, da ustanovi novo kitajsko vladno, ki bi izpremenila najstarejšo kulturno državo sveta v japonsko kolonijo. Po dogovoru med Japonsko in Vančinevejem bi nova Kitajska morala svojo zunanjo in gospodarsko politiko ter seveda tudi svojo notranjo politiko, od katere je gospodarska odvisna, popolnoma poenotiti z japonsko ter priznati neodvisno Mandžurijo in za vedno odstopiti Mongolijo, ki bi postala prava japonska provinca. Ta odjenljivost oportunističnega kitajskega politika gre tako daleč, da je del Vančinevejevih prijateljev samih rajši izostal od seje narodnega sveta, ki je bil v ta namen sklican, kakor da bi se bil kompromitiral z glasovanjem za toliko žrtev, ki jo kitajska narodna zavest po pravici smatra kot največje izdajstvo. Japonska sama čuti, da je ta njen uspeh zelo dvomljiv in tem manjše vrednosti, čim bolj je tega kompromisa iskala sama, ker jo je osemletna vojna na azijski celini gospodarsko že do kraja izčrpala.

Položaj Japonske je tembolj nesiguren, ker zadnja leta ne more dobiti nobene trdne vlade in ker tudi najnovejša izprememba ministrstva v Tokiju ni prinesla zboljšanja v nobenem pogledu. Japonska danes nima nobenega pravega prijatelja več in je mednarodno popolnoma osamljena. Anglija se je sicer odpovedala aktivni politiki na Daljnem vzhodu, ker noče povečati števila svojih nasprotnikov, je pa tam pustila za stražo Združene države Severne Amerike, ki so, kakor vemo, odpovedale trgovinsko pogodbo z Japonsko in ji s tem prizadele hud udarec, ker Japonska ne bo mogla prodajati v Ameriko svoje svile in nekaterih drugih svojih proizvodov v toliki meri, kakor jih je doslej in ker bi mogla Amerika, kakor to nekateri htevetajo že danes, zapreti izvoz orožja na Japonsko. Neposredno pa je Japonska ogrožena po sklepu Amerike, da zviša število svojega brodogradnje za 25%, to se pravi, da Japonska danes ni samo osamljena, ampak da ji celo grozi nasprotnik, ki je močnejši od vseh. S Sovjetsko Rusijo je bila Japonska prisiljena skleniti pogodbo, ki začasno odstranja nevarnost spopada s severnim sosedom in ji je dala svobodne roke na Kitajskem, toda za držanje Sovjetske Rusije napram Japonski je kljub temu hladno in odgovor Stalina na čestitke, ki mu jih je poslal kitajski vodja Čankajšek ob priliki njegove 60. letnice, je Japonce zelo poparil, ker je Stalin Kitajski želel »zmago nad vsemi nasprotniki.« Danes vemo, na koga je Stalin s temi besedami meril, namreč poleg Japonske na Italijo, ki jo danes Sovjetske častopisje napada kot »sovražnika Sovjetov številka 1.« Da to ni domneva, ampak resnica, nam dokazuje protiodgovor, namreč brzojavka italijanskega zunanjega ministra Ciana gospodu Vančineveju, ki ima nalogo, da sestavi novo kitajsko vladno po željah Japonske. Sploh se množijo dokazi prijateljstva med Italijo in Japonsko v zadnjem času tako, da iz tega ni težko sklepati na nameravano politično sodelovanje teh dveh držav. Treba se je pa vprašati, kaj bo Japonska s tem pridobila, ko pa je sedanji mednarodni položaj, ki Italijo postavlja v prvo vrsto nasprotnikov Sovjetske unije, medtem ko je hkrati znano, da italijanski vodja nikakor ne misli prelomiti osi Rim-Berlin, tako zapleten, da ga vsaj v sedanjem trenutku na noben način ni mogoče pregledati in morajo japonski diplomati biti zelo previdni in si za-

Bliskovita vojna - spomladi

Zanimiva priznanja angleške propagandne ustanove

V Londonu pričakujejo združenega nemškega napada na suhem, v zraku in na morju med 20. februarjem in 20. marcem

London, 30. jan. t. »Defence and Economic Service«, ki izdaja vsakodnevno poročila vojaškega in gospodarskega značaja, objavlja zaporedno dva članka o prihodnji nemški ofenzivi, ki jo pričakujejo angleški vojaški strokovnjaki za prihodnjo spomlad.

Kdaj? Kako?

»Hkrati napad na Maginotovo črto, napad tisočev bombnikov na angleška mesta in napad podmornic«

V prvem članku, ki nosi naslov »Ko se bo začela bliskovita vojna...« pravi, da pomeni »bliskovita vojna«, dvoje: prvič neizmerno silo, ki udari naenkrat, drugič pa silo, ki udari nepričakovano. Toda za Anglijo ni pomembno, »kdaj« se bo začela, ampak »kako« jo bodo vodili. Nekateri že računajo, kdaj bodo Nemci udarili.

Prišli so do zaključka, da bo to moralo biti med 20. februarjem in 20. marcem. To pa zaradi tega, tako pravijo, ker je Nemčija tudi v zadnji svetovni vojni svoji dve največji ofenzivi začela v zgodnji spomladi, svoj napad na Verdun v februarju 1916, svojo končno ofenzivo v marcu 1918. Tanki, ki so že l. 1918 igrali veliko vlogo, bodo igrali še večjo sedaj. Toda tanki potrebujejo trde zemlje. Zato v Londonu mislijo, da bo začetak »bliskovite vojne« zares šele v marcu.

Kakšna bo ta vojna. Angleški vojaški in politični krogi so pripravljeni

na najhujše, kar se more podvzeti v besnosti rušenja. V Angliji pričakujejo, da bodo Nemci hkrati napadli na suhem, na morju in v zraku z vsemi silami. Velikanski napad topništva na Maginotovo črto naj razruši francosko-angleški odpor in odpre vrata za pohod motorizirane pehote. Istočasno pa bo na tisoče bombnikov napadlo nemška pristanišča in tovarne, medtem ko se bodo

podmornice brez usmiljenja pogvale proti trgovskim ladjam. To je treba torej pričakovati.

Kaj pa ima Anglija in Francija temu nasproti postaviti. Zaupanje jim daje zavest, da mora biti danes tisti, ki napada, vsaj trikrat tako močan, kakor tisti, ki se brani. Zavezniki imajo zaupanje v Maginotovo črto in so borbe pred Mannerheimovo črto danes zdrži. Nadalje so dosedanje izkušnje pokazale, da so ladje pred bombami bombnikov tako rekoč varne, in da je angleška protiletalska obramba učinkovita. Dosedanje izkušnje so tudi pokazale, da imajo bombniki pri vsakem napadu vsaj 50 odst. izgube, med tem ko je ostala polovica tudi popravil potrebna. Nastop 1000 bombnikov pomeni torej stvarno izgubo 1000 bombnikov. Nadalje je res, da letalska zmaga ne odloča velikih sprememb strateškega položaja. V pogledu pomorskega napada pa angleško brodogradnjo nima razlogov, da bi bilo zaskrbljeno.

Zakaj spomladi

»Spomladi je Nemčija še močnejša, toda pozneje se bo razmerje moči spremenilo«

V drugem članku, ki nosi naslov »Anglija pričakuje spomladni nemško ofenzivo« piše DES, da so strokovnjaki izračunali, da je danes Nemčija še vedno močnejša, v kolikor tiče številne moči oborožene sile, marveč tudi kar tiče orožja samega, posebno v tankih, letalih in topovih. Bila bi zmota, ako bi tega dejstva v prilog Nemčije ne priznali. Nemčija je v zimskih mesecih pridno celila rane, ki jih je dobila v poljski vojni ter je tudi s pomočjo zaplenjenega vojnega materiala okrepila svoje orožje.

Toda v Angliji ne verjamejo, da bo Nemčija spomladni napada zaradi tega, ker je v vojaškem pogledu danes močnejša, kakor Anglija in Francija, ampak za to,

»ker čuti, da bo samo še do spomladi, a da bo pozneje v primeru z nasprotniki vedno slabjša. Kajti med tem, ko je Nemčija v štirih letih vojnih priprav dosegla višek proizvodnje in daleč prehitela vsako drugo državo, sta Anglija in Francija daleč zaostajali. Šele z izbruhom vojne se je položaj spremenil. Oboje roževanje Anglije in Francije vsak dan napreduje in bo šele po enem letu doseglo svoj polni razmah. Tudi Nemčija se še krepi, toda ker je dosegla svoj višek, ne more tako hitro in v istem razmerju, kakor dva imperija, ki nista bila pripravljena in ki imata pred seboj ogromne, nedojmljive možnosti mobilizacije. Od spomladi dalje bo med Nemčijo in njunima nasprotnicama takšna razlika, kakor med človekom, ki gre v nadstropje peš po stopnicah, in onim, ki se pelje po liftu. Prišel bo trenutek, ko se bo nemška premoč spremenila v nedosegljivo premoč Anglije in Francije.

Tudi na to mora Nemčija misliti, da se orožje vsak dan izboljšuje. Anglija in Francija dobivata novo orožje, moderno, najmodernejše. Nemčija se ne sme zadovoljiti s tem, da sedi s prekritimi rokami v svojem arzenalu orožja, ki bo hitro zastarelo. Nemčija mora misliti tudi na to, da bodo njene zaloge, ki si jih je v zadnjih letih priskrbel, izčrpane in da bo takrat učinek angleške blokade hujši.

»Bliskovite vojne — ako ne uspe — ne bo mogoče ponoviti«

Članek zaključuje z mislijo, da tudi Anglijo čakajo časi, ko bodo »topovi bolj potrebni, kot pa surovo maslo«, časi, ki pa jih je Nemčija že doživela pred dvema leti. Nemci morajo napasti spomladi. Čim hitreje, tem več možnosti imajo za uspeh.

In če »bliskovita vojna« ne uspe? Kaj potem? V Angliji ne verjamejo, da bi jo bilo mogoče ponoviti. Zato so prepričani, da prevzamejo vodstvo vojne potem Angleži in Francozi.

Črn dan za angleške ladje V enem dnevu potopljenih - sedem

V ponedeljek in včeraj so nemški bombniki neprestano preganjali angleške ladje po Severnem morju

V včerajšnji izdaji »Slovenca« smo objavili brzojavno poročilo, da so nemška letala napadla 9 angleških ladij. Reuterjevo poročilo je dodalo, da niso bile poškodovane. Danes pa Reuter svoje poročilo popravlja in priznava, da so bile vse te ladje potopljene.

London, 30. jan. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da so nemški bombniki včeraj napadli skupino trgovskih ladij. Potopili so z bombami devet ladij in sicer ladje: »Miriam«, »Monarch«, »Denyse«, »Stembourne«, »Antrepool«, »Nitchley« in »Worldpark«.

Včerajšnji dan

Nadaljnja poročila pravijo, da so opazili nemški bombnik, kako je pri Roadsteadu napadel skupino trgovskih ladij. Potopili so z bombami devet ladij in sicer ladje: »Miriam«, »Monarch«, »Denyse«, »Stembourne«, »Antrepool«, »Nitchley« in »Worldpark«.

Vse popoldne so v London prihajala poročila o napadih nemških letal na posamezne ladje. Prva je bila ladja »Jersey« (910 ton), ki je javila zelo razločno, da jo nadleguje nemški bombnik. Nato so prišli še nadaljnji klici na pomoč od drugih ladij. Angleški lovci so šli v zrak v gostih verigah ter se spustili nad morjem, odkoder so prihajali klici.

V popoldanskem urah so nemški bombniki napadli več tovornih ladij mesta Grimsby ter jih obstreljevali s streljivom. Na eni so ubili kapitana. Tudi te bombnike so angleški lovci napadli.

Veliko presenečenje je vzbudil prihod letonske ladje »Tautmil«, ki je kar naenkrat naedla blizu obale in je iz nje izstopil en sam moški. Pripovedoval je, da je bila ladja v ponedeljek bombardirana in da so jo zadele 4 bombe. On sam se je onesvestil. Ko je prišel k sebi, je opazil, da je ostal sam pri življenju. Ladja je šla brez krmarja svojo pot naprej.

S Severnega morja poročajo, da je bila od bombnika napadena in potopljena ladja »Eston« (1.487 ton). Posadka, ki je štela 18 moži, je verjetno izgubljena, ker so našli razbite rešilne čolne te ladje.

Paris, 30. jan. t. Havas. Nemško vojno poročilo pravi, da so nemška letala včeraj napadla večje

sigurati še drugih zaveznikov razen Italije, da bi mogli zopet prelomiti s Sovjeti. Kje pa bodo takega zaveznika dobili, saj bi bilo demokracijam velesilam le prav, če se Sovjeti spet zapletajo na daljnem vzhodu in hkrati japonski otežijo njen položaj na Kitajskem.

Ne smemo pa iz tega sklepati, da Japonska iz te zagate ne bo mogla najti izhoda. Njena diplomacija je premetena in potrpežljiva in bo skušala na vse načine, da izkoristi napake Evrope, kakor je to storila v minuli svetovni vojni.

število oboroženih trgovskih in patrolnih ladij ob vzhodni obali Anglije. Potopili so jih sedem trgovskih in dve patrolni. Ena angleško letalo je bilo sestreljeno.

Berlin, 30. jan. t. Nemško časopisje objavlja dolga poročila o uspehih nemškega letalstva, ki je včeraj napadlo skupino angleških trgovskih ladij, ki so plule v varstvu oboroženih pomožnih vojnih ladij. Objavljajo, da so jih potopili devet in da je to dokaz velike premoči nemškega letalstva, kakor tudi dokaz za to, da nemško letalstvo nedvoumno gospodari nad Severnim morjem.

London, 30. jan. AA. V teku včerajšnjega dneva se je zvedelo, da so bile potopljene tri trgovske ladje in to danska »England« (2767 ton), norveška »Faro« (844 ton), in istotako norveška »Hosenger« (1591 ton).

Žrtve preteklega tedna po angleškem uradnem poročilu

London, 30. jan. t. Reuter. Mornarski ministrstvo poroča, da je bilo v tednu med 21. in 28. januarjem po nemških podmornicah, minah ali letalih vsega potopljenih 13 ladij, s skupno tonažo 21.101 tona. Med njimi je 1 angleška ladja (1.523 ton), 2 francoski ladji (6.588 ton) in 10 nevtralnih (20.990 ton). K izgubam je treba prišteti še nadaljnje tri nevtralne odnosno zavezniške ladje s skupno tonažo 13.000 ton, ki so bile potopljene v prejšnjem tednu, a o njih takratno uradno obvestilo ni poročalo.

Od začetka vojne pa do danes je bilo vsega skupaj 7.388 angleških, francoskih in nevtralnih ladij na morju, ki so plule v spremstvu vojnih ladij. Od teh jih je bilo vsega potopljenih samo 15, t. j. 0,2%, med njimi je samo ena nevtralna. Nemci potaplajo torej le one ladje, ki ne plujejo v spremstvu vojnih ladij. Spremljevalni pomorski promet je popolnoma normalen in se ga nasprotnik takorekoč ni dotaknil.

Nemčija je imela v začetku vojne 350 ladij zaprtih v nevtralnih pristaniščih. Zavezniki so jih polovili na morju nadaljnjih 21 (89.000), potopljene so bile tri (14.000 ton), same »abe so potopile 23 (139.000 ton).

Nemško poročilo trdi, da so Angleži do sedaj izgubili 23 petrolejskih ladij (171.000 ton)

Berlin, 30. januarja. AA. DNB.: Od začetka vojne sta zapadni velesili izgubili skupno 23 petrolejskih ladij, s skupno tonažo 171.207 ton. Od tega je izgubila Anglija 22 ladij, s skupno tonažo 157.092 ton, Francija pa je izgubila samo eno petrolejsko ladjo, toda največjo, namreč »Emil Miguet« s 14.115 tonami. Ostale potopljene petrolejske ladje so »Queenbark« (5.548 ton), »Epeles« (8.826 ton), »In-

verjalf« (9.456 ton), »British Influence« (8.431 ton), »Cayene« (8.825 ton), »Tornus« (8.054 ton), »Afrika Shell« (8.760 ton), »Ebidal« (8.300 ton), »James« (10.525 ton), »Neguir« (10.520 ton), »Saint Calisto« (8.010 ton), »St. Albert« (7.297 ton), »Inverlan« (9.141 ton), »Ethel Impeller« (8.939 ton), »Dixey« (3.790 ton), »St. Delfino« (8.000 ton), »Ethel Beach« (6.568 ton), »Liberty« (8.485 ton), »Eloso« (7.267 ton), »Inverdargle« (9.456 ton), »Caroli River« (7.807 ton), »Agnita« (3.561 ton) in »Ethel Chiff« (tonaža ni znana).

V zraku

London, 20. jan. t. Reuter. Nemški bombniki so danes v nekoliko manjšem obsegu ponovili napad na angleško vzhodno obalo. Ze zgodaj zjutraj so opazili nemški »Heinkelov« bombnik, ki je letel proti severu ob vzhodni obali. Za njim je streljalo protiletalsko topništvo. Takoj nato so javili, da je tudi v grofiji Kent nastopilo protiletalsko topništvo proti nemškemu bombniku, ki je letel silno visoko.

Letalsko ministrstvo poroča, da so nemška letala delovala nad vso vzhodno obalo in obstreljevala male obrežne ladje, ki tamkaj tvorijo. Zaenkrat se ni poročil, kakšno škodo so prizadeli. Večkrat so se dvignili angleški lovci in nasprotnika preganili. Pri Yarmouthu je bila po mnenju pilota, angleškega lovca sestreljen nemški bombnik.

Tudi popoldne so se nemški bombniki pojavili nad vzhodno obalo. Velike množice ljudstva so opazovale polet nemškega bombnika, za katerim so streljali protiletalski topovi. Dva nemška bombnika pa so opazili nad Skoteko, kjer sta letela komaj 200 m nad zemljo. Napadli so ju angleški lovci. Ni znano, s kakšnim uspehom.

Na suhem

Obe uradni poročili, nemško in francosko, poročata, da »zahodu ni bilo nobenih posebnih dogodkov«. Le tu in tam so bile praske med patroljama in topništvom je delovalo v Vogezih in na obalah Rena. Izvidniško letalstvo ni delovalo zaradi slabega vremena.

Zasebna francoska poročila s fronte pravijo, da je bilo na nemški strani opažati močna premikanja čet, posebno pa topništva.

London, 30. jan. b. Prvi angleški častnik, ki je 9. januarja tega leta padel na zapadni fronti, je poročnik Pat Eweratt od norfolškega polka. Bil je edini sin pokoj. Klementa Eweritta, ki je do leta 1927 živel v Singaporu, kjer se je rodil tudi poročnik Pat Eweritt, ki je bil star 23 let. Angleške izgube na suhem znašajo 716 moži.

Pot Nemčije do romunskega petroleja

Bukarešta, 30. jan. AA. Havas: Uprava nemških železnic je poslala v Rumunijo 120 lokomotiv in 2000 vagonov, da bi se pospešil transport romunskega petroleja v Nemčijo. Ta ukrep je bil potreben zaradi tega, ker Rumunija ne razpolaga z zadostnim številom vagonov, da bi zadovoljila notranje potrebe in potrebe izvoza.

Zemunska vremenska napoved: Hud mraz na severni polovici države. Oblačno po vsej kraljevini. Velika pooblaščenost in rahlo naltavanje snega samo ponekod, v prvi vrsti v severozahodnih krajih.

Politični zapiski

O zvišanju uradniških plač

Belgrajska Politika prinaša poročilo o zvišanju uradniških plač ter pravi: »Pred nekaj dnevi je na seji ministrskega odbora bilo sproženo vprašanje povišanja uradniških plač. To vprašanje so načelno obravnavali. Postavljeno je bilo stališče, da je v današnjih razmerah, ko se je življenje podražilo, treba upoštevati materialni položaj uradnikov. Na tej seji je bilo sklenjeno, da se bodo pri povišanju plač zlasti upoštevani nižji uradniki ter uradniki, ki imajo mnogo otrok. To bi pomenilo, da mislijo zvišati draginske in družinske doklade. V zvezi s tem se je pokazalo vprašanje nadzorstva cen. Docela je opravičeno mnenje, ki se je glasilo na tej seji, da uradniki ne bodo imeli nobenega haska od zvišanih plač, če se bo življenje vsak dan sprosti dražilo. Zato je bila sprožena zahteva, naj se takoj izda uredba o nadzorstvu in ugotovitvi cen in da se po vseh krajih uvede stroga kontrola nad izvajanjem te uredbe...«

»Zedinjene radikalov dovršena stvar«

Belgrajsko »Vreme« poroča iz Novega Sada o konferenci novosadskih radikalov, ki je bila v prostorih hotela Park. Poroča, da predsednik dr. Živko Prodanović o svojem obisku pri Aci Stanovčiću. Po seji je dr. Prodanović časnikarjem dal na njihovo vprašanje, kako stoji vprašanje zedinjenja radikalov, tale odgovor: »Ta stvar je na najboljšem potu. Zedinjenje radikalov je že dovršena stvar, ker ljudstvo samo to zahteva. To zedinjenje naj se izvrši brez vsakršnih kapitulacij od katerekoli strani, nakar naj se takoj započne delo med ljudstvom in neposredna politična akcija.«

»Ugovori zoper uredbo o banovini Hrvatski«

V Belgradu je pod tem naslovom Momir Nikolić izdal brošuro, ki v njej v srbsčini obravnava to vprašanje v pozitivnem smislu ter brani sporazum tudi s srbskega stališča. Naj navedemo le 4. točko, ki se med drugim glasi: »Banovina naj sprejmejo tudi Srbi, toda uredba ji daje meje, ki ponekod segajo v srbske dežele. — Ta ugovor je s srbskega stališča utemeljen, v kolikor se tiče dejstva, da meja prehaja ponekod v srbske dežele. Ni Srba, ki bi takoj zanj moglo biti kaj dvomiselnega. To ne pomeni, da bi Hrvati ne bili iskreni, kadar nasprotno trde. Srbi in Hrvati se niso nikdar skladali o ožji pripadnosti vseh jugoslovanskih dežel. So nekatere sporne dežele, ki pravijo, da imajo do njih pravico eni in drugi. Ta spor ne temelji na kakih zavajevalnih težnjah enih ali drugih. Zato tudi lahko služi za dokaz, da smo en narod. To je tisto, kakor z jezikom, ki Hrvati pravijo, da je hrvatski s isto pravico, kakor trdijo Srbi, da je srbski... S tega stališča je treba gledati tudi to vprašanje notranje razmejitve. Srbi naj bi ga vsekakor tako presoiali. Napake skrajnih struj na drugi strani ne bi smele biti vzrok, da bi Srbi zapadli v napako, ki je tuja njihovu ustvarjalnemu poklicu, dosedanjemu delu in bodoči vlogi v jugoslovanski skupnosti... Tudi izvršena notranja razmejitev ne bi bila do kraja presojena, če bi pozabili dve okoliščini: 1. Kolikor bo v hrvatski deželi srbski živeli številnejši, toliko bo ta dežela manj hrvatska, toda bolj jugoslovanska. 2. Kolikor bo v hrvatski deželi večja srbska manjšina, toliko uspešneje bo lahko zastopala svoje posebne pravice.«

Sarajevski nadškof dr. Šarić izjavlja

Hrvatski Dnevnik prinaša obširno izjavo sarajevskega nadškofa dr. Šarića, ki med drugim naglašja, da Hrvati že od nekdaj prebivajo v Sarajevu, odkoder se ne bodo umaknili. Ako bi se država preuredila ter bi se ustanovile tri enote, zahteva nadškof dr. Šarić, naj bi se okrajji, kjer so Hrvati v večini (okrajji Visoko, Zenica, Zebčje) vrnili v banovino Hrvatsko. Nadškof računa na to, da bo dr. Maček rešil, kar se da, ter naglašja, da je v interesu države, da se Hrvati zadovolje s tem, da dobe ves svoj naravni teritorij. Obenem naglašja nadškof svoje prijateljstvo z muslimanskim življenjem, ki njegovo kulturo visoko ceni.

Ljuljka na Hrvatskem

Kakor poroča Belgrajsko Vreme, je bil v Pozarevku v Srbiji shod SDS, kjer je govoril dr. Branko Cipčić, odvetnik iz Stare Pazove. Med drugim je dejal: »Mi Hrvati smo vedno gledali na Belgrad in na brate Srbe, ki so nosili zastavo osvobođenja. Lažejo tisti, ki pravijo, da Hrvati sovražijo to državo. Hrvati so sovražili dosedanje režime.« Ker so nekateri izmed navzočih omenili, da je na Hrvatskem tudi danes mnogo nezadovoljnih, je dr. Cipčić odgovoril: »V vsakem žitu je nekaj ljuljke, toda ljuljka na Hrvatskem so zgolj frankovci. Zdaj dr. Maček čisti tisto ljuljko, ker vodi le eno politiko, ki je politika države. S to politiko je bilo doseženo, da zdaj ni niti enega Hrvata, ki se ne bi s Srbi ramo ob ramo bojeval ter branil to državo.«

Novosadski »Dan« sprašuje

V novosadskem dnevniku »Dan« beremo tole: »Nedeljska številka lista »Deutsches Volksblatt« poroča, da je na veliki konferenci župe Kulturbunda v Osijeju bilo obravnavano tudi vprašanje preseljevanja Nemcev iz južnovzhodne Evrope v Nemčijo. O tem je »Deutsches Volksblatt« takole sporočil: »Tovariš Altgeyer je govoril potem o predmetu preseljevanja, ki se je o njem mnogo govorilo. Čeprav je bilo mnogo narodnih skupin preseljenih v pradomovino, vendar to vprašanje za jugovzhod še ni zrelo. Novosadski »Dan« temu poročilo dostavlja vprašanje: »Zakaj?«

Sporazum med JRZ in HSS v Sremskih Karlovcih

Belgrajski listi poročajo, da je te dni bila pri notranjem ministru Mihaljeviću deputacija iz Sremskih Karlovcv, ki jo je vodil veterinar Ilija Sekulić. Deputacija je sporočila ministru, da je bil v Sremskih Karlovcih v občinskih zadevah dosežen sporazum med zastopniki JRZ in HSS. Po tem sporazumu naj bi župan občine Sremski Karlovi postal pristajač JRZ dr. Jovan Popović, prvi podžupan pa bi bil predsednik HSS v Sremskih Karlovcih Stevan Golubović.

Zagrebska vremenska napoved: Hladnejše. deloma sneg.

Kako bodo dvignili »Ljubljano«

Šibenik, 30. jan. b. Za dvig rušila »Ljubljane« se je oglašalo več podjetnikov, med njimi Tripičević iz Trsta in Nikola Zic iz Splita. Dviganje bo izvršila kr. mornarica eventualno s sodelovanjem enega izmed priglasičen podjetij.

Na konferenci strokovnjakov, ki je trajala ves dan v prisotnosti admirala Polića, je bilo sprejetih več sklepov, ki so bili odposlani višjim oblastem v odobritev. Rušilec »Belgrad«, ki je bil do davi zadržan v zahodnem delu šibeniške luke, je bil pramješčen v vzhodni del blizu kraja, kjer se je pone-

srečila »Ljubljana«, da se potapljači spoznajo z vsemi okoliščinami, ki so potrebne za reševalna dela. Potapljači so zaradi tega pregledali rušilec »Belgrad« in vse dele na rušilu.

Zjutraj so predstavniki oblasti obiskali admirala Polića ter mu izrazili sočustvovanje in upanje, da bo rušilec »Ljubljana« v najkrajšem času dvignjen. Vse kaže, da bo sprejet načrt Nikole Zica za dviganje rušila s pomočjo balona, ki ga je ta podjetnik izmislil in ga dal patentirati ter ima izključno pravico do njega.

Sklepi JRZ za donavsko banovino

Novi Sad, 30. jan. AA. Dopoldne je bila v Novem Sadu seja izvršilnega odbora JRZ za donavsko banovino. Navzočni so bili ministri predsednik Dragiša Cvetković, ki je prisel v Novi Sad nekoliko pred 12. uro, dalje ministra Beslić in Tomić.

Ob 10 je predsednik banovinskega odbora JRZ prometni minister Beslić začel sejo in imel daljši govor, v katerem je razložil naš notranji in mednarodni položaj naše države. Govorec o notranji politiki, se je minister Beslić najdlje zadržal pri razlagi politike narodnega sporazuma, ki jo izvaja današnja vlada. V zvezi s tem je podal položaj in stališče JRZ do vseh aktualnih političnih vprašanj ter naglasil potrebo po čim aktivnejšem delu strank med ljudstvom, da bi se politika narodnega sporazuma sprejela v celoti v vseh krajih naše države.

Za ministrom Beslićem je govoril prvi podpredsednik banovinskega odbora minister za zeleznico Jevrem Tomić, ki se je tudi zadržal v svojih izjavah pri vprašanju naše notranje politike, predvsem politike narodnega sporazuma, ki jo smatra danes za edino možno z ozirom na naš notranji in mednarodni položaj. Razen tega je minister Tomić naglasil, da imajo v politiki sporazuma skupne interese vsi Srbi, Hrvati in Slovenci in da morajo zato zastaviti vse svoje pozitivne sile in politične vrednote, da bi se sporazum čim uspešneje izvedel in da bi bila tako bodočnost čim srečnejša.

Tajnik banovinskega odbora Badjak je podal nato daljše poročilo o stanju stranke v donavski banovini ter razložil položaj po vseh okrajjih. Razvila se je zatem razprava, v katero so posegli Branko Davinić, Kamenko Božić, Pantović, Stevan Budišin, Branko Avramović, Branko Milčić i. dr.

Po seji izvršilnega odbora je bilo za tisk izdano uradno poročilo o odborovih sklepih, ki se glasi: Izvršni odbor banovinske JRZ je po izčrpnih razpravah, v katero so posegli vsi člani odbora, sprejel naslednje sklepe:

Dr. Ilićev »Napred« naglašja:

»Ni vzroka odlagati preureditev države«

Belgrad, 30. januarja, m. Z aktualnim vprašanjem zadnjih dni, to je s sporazumom o nadaljnji preureditvi države se bavi tudi jutrišnja številka dr. Ilićevega tednika »Napred« ter prav tako kakor je to storilo že drugo časopisje, navaja vsa mesta iz sporazuma, ki eta ga sklenila Cvetković in dr. Maček, iz katerih je razvidno, da v sporazumu nikjer ne stoji, da se državna preureditev ne bi mogla izvesti pred »državnoborski«mi volitvami.

Svoja izvajanja zaključuje z ugotovitvijo, da se popolnoma strinja s »Hrvatskim dnevnikom« in drugimi hrvatskimi časopisi, da morata obe strani spoštovati podpis sporazuma in da ga nobena od njih ne more enostransko menjati.

»Prepričani smo, da iz naših gornjih izjav jasno sledi, da ustvaritev srbske in slovenske enote pred volitvami predstavlja čisto navadno nadaljevanje izvajanja sklenjenega sporazuma in ne njegovo revizijo, katero bi predstavljalo ravno odlaganje nadaljnje preureditve, za kar se za-

vzema »Hrvatski dnevnik«. Čeprav to odlaganje nima nobene opore niti v kakih dejanskih razlogih, sploh niti v samem sporazumu in se zato tudi ne more enostransko vsiljevati.«

Miren dan v politiki

Belgrad, 30. jan. m. Danes ni bilo v tujakšnji politični javnosti nobenih važnejših dogodkov. Ni se sestal niti ministrski politični odbor niti ministrski odbor za reševanje gospodarskih in socialnih vprašanj. Posamezni ministri so v glavnem opravljali svoje resorne posle. Predsednik vlade Cvetković je odpotoval v Novi Sad, kjer je imel zborovanje banovinski odbor JRZ za donavsko banovino, na katerem je bila sprejeta resolucija, ki jo objavljamo na drugem mestu. Podpredsednik vlade dr. Maček je bil ves dan v Belgradu. Sprejel je dr. Smiljanita in Plečevića, voditelja tako imenovane demokratske levece. Dopoldne si je ogledal muzej kneza Pavla, popoldne pa je bil sprejet v avdienci pri knezu Pavlu.

Belgrajski akademiki zapuščajo komuniste

Belgrad, 30. januarja, m. Za demokratskim in radikalnim akademskim klubom ter klubom akademski HSS na belgrajski univerzi je danes zborovala tudi akademska mladina zemljoradniške stranke, ki odobrava politiko šefa te skupine dr. Gavrilovića. Na sestanku se je mladina pečala z dosedanjim tako zvanim združenim akademskim mladino na belgrajski univerzi ter je obsodila delovanje te organizacije, ki jo vodijo komunisti, s katerimi sodeluje politik dr. Dragoljub Jovanović, ki je, kakor znano, tudi levičar. Po daljšem razpravljanju je bila sprejeta resolucija ter v njej štiri točke poudarjajo, da mladina, ki se se skriva

Kje so voditelji bivših nemških strank

Amsterdam, 30. jan. t. »Telegraph« objavlja nekaj poročil o usodi, ki je zadela nekatere bolj vidne voditelje strank v Nemčiji.

Bivši voditelji centurama se sestajajo v mali gostilni v Berlinu v bližini Tempelhofa. Tamkaj prihaja bivši finančni minister Bernard Köhler, tja prihaja tudi bivši delavski voditelj Stegerwald, tam lahko najdete bivšega ministra za pošto Hansa Bella, ki je svoje dni tudi sodeloval versajsko mirovno pogodbo. Prelat Kaas je stolni kanonik v Rimu. Bivši kancelar dr. Brüning pa je vseučiliški profesor v Zedinjenih državah in je pogostokrat prihajal na Nizozemsko. Bivši centuramski državni kancelar Marx (od 1925 do 1930) živi kot zasebnik v skromnih razmerah v Kölnu. Dolgoletni minister za delo dr. Brauns živi na malem kmetskem posestvu v Lindenburgu na južnem Bavarskem, kjer živi v bližini tudi znani večletni vojni minister Gessler.

Tudi mnogo socialdemokratskih voditeljev je ostalo v Nemčiji. Paul Löbe, ki je bil predsednik nemškega državnega zbora od 1922 do 1930, si na stara leta služi svoj kruh v malem ameriškem podjetju v Berlinu. Bivši notranji minister Karel Severing, ki so ga narodni socialisti imeli najbolj na piki, živi v svojem rojstnem kraju v Blefeldu, kjer je svoje dni delal kot delavec v tamošnjih jeklarnah.

Komunistični voditelji pa so večidel že zaprti. Tako se nahaja Thaelmann še vedno v nekem zaporu v srednji Nemčiji, med tem ko živi znani Torgler, bivši voditelj komunističnih poslancev v mali vasi blizu Heidelberga. Prebival je tudi dve leti v nekem koncentracijskem taborišču.

Berlin, 30. jan. AA. DNB: Dr. Ernst je imenovan za državnega komisarja za nadzorstvo nad imovino tujih državljanov v Nemčiji.

Seja škofovskega odbora

Zagreb, 30. jan. b. Danes se je v Zagrebu pričelo zasedanje ožjega odbora škofovskih konferenc, kateremu predseduje zagrebski nadškof prevzvišeni g. dr. Alojzij Stepinac. Ožji odbor ima nalogo, da izvede sklepe nedavno održane konferencie plenuma. V Zagreb so prišli vrhbosanski nadškof g. dr. Ivan Šarić, belgrajski nadškof dr. Jos. Ujčić, splitski škof dr. Bonetiačić, ljubljanski knezoškof dr. Gregorij Rožman, za tem prevzvišeni dr. Njarađ, dr. Mileta, dr. Srebrnič in dr. Burić. Ta odbor bo razpravljao o tekočih cerkvenih vprašanjih in bo to seje trajale najbrž dva dni. Danes je odbor delal dopoldne in popoldne. O delu in sklepih odbora bo izdano najbrž službeno poročilo.

Danes ob 11 dopoldne je obiskal v nadškofijskem dvorcu mestni poverjenik g. Starčević vrhbosanskega nadškofa dr. Ivana Šarića in se je z njim razgovarjal nad eno uro.

Belgrad, 30. jan. m. Na predlog pravosodnega ministra dr. Markovića je v sporazumu z zagrebskim nadškofom dr. Stepincom postavljen s kr. ukazom za zagrebskega konzultorja pri predsedstvu škofovske konferencie dr. Avguštin Juretić, sedanj konzultor belgrajske nadškofije.

Prepir za okolico Djakova

Pred nekaj časa je belgrajsko Vreme poročalo, da je okolica Djakova docela srbski kraj. Na tisto pisanje je odgovoril »Hrvatski Narod«, glasilo hrvatskih nacionalistov, ki med drugim navaja: »Srbski hegemonistični režimi po letu 1918 so sistematično izvajali kolonizacijsko politiko s tem, da so delili veleposestniško hrvatsko zemljo. Na njo so naselili razne prostovoljce, katerim so dali to hrvatsko zemljo zato, da bi tamkaj srbski živeli povečali in okrepili. V Djakovu so ustanovili naselje Dračice, kjer so naselili skoraj same Srbe. Toda ti srbski prostovoljci niso bili vajeni resnega dela ter so zato svojo zemljo prodali domačim in doseljenim Nemcem, nekaj pa tudi doseljenim in domačim Hrvatom. Tako je moral hrvatski živeti, ki bi bil to zemljo moral prvi dobiti, svojo zemljo za drag denar spet kupovati.«

Spraševalna komisija v pravosodnem ministristvu

Belgrad, 30. januarja, m. Pravosodni minister je imenoval izpitno komisijo za državne strokovne izpite uradniških pripravnikov pri osrednjih cerkvenih oblasteh (pri škofijskih ordinariatih). Za predsednika je imenoval načelnik pravosodnega ministristva dr. Avguštin Čičić, ki bo obenem izpraševalec za državno cerkveno pravo. V komisijo so imenovani sledeči sodni inspektorji: dr. Ivan Bizjak za državno in administrativno pravo, dr. Mijo Bjelić za državljansko pravo, Stojan Jovanović za kazensko pravo.

Osebnosti

Belgrad, 30. januarja, m. S kraljevim ukazom je imenovan za ravnatelja zemljiške knjige pri okrajnem sodišču v Ljubljani Ciril Lavrić; v 4-I sta napredovala Josip Cerne, starešina okrajnega sodišča v Črnomlju, z veljavnostjo od 18. decembra 1938, Slavko Papež na okrožnem sodišču v Celju, z veljavnostjo od 18. marca 1939.

Belgrad, 30. jan. m. Na meščansko šolo v Kranju je prestavljen učitelj Viktor Vidmar iz Kozine v vardarski banovini.

Belgrajske novice

Belgrad, 30. jan. m. Davi se je vrnil v Belgrad gradbeni minister dr. Miha Krek, ki se je takoj s postaje odpeljal v kabinet ter sprejel vse načelnike.

Belgrad, 30. jan. m. V Belgrad sta prispela predsednik Zupanske zveze g. Nande Novak, in senator g. Mihelčić ter bosta jutri posredovala v več ministrstvih v raznih občinskih zadevah.

Belgrad, 30. jan. m. Kmetijski minister je podpisal odlok o razdelitvi podpov zadrudnim zvezam za zadrudni pouk in statistiko.

Drobne novice

Rim, 30. jan. AA. Stefani: Finančno ministristvo objavlja podatke o prometu italijanskih ladij meseca novembra skozi Sueški prekop. Italija je na drugem mestu za Anglijo. Meseca novembra je plulo skozi Sueški prekop 150 angleških in 64 italijanskih ladij. Za Italijo sledi Norveška, Francija, Holandija, Grčija, Danska, Jugoslavija in druge.

Kairo, 30. jan. t. Reuter: Zena Sajed Hamada Geneva je rodila petorčke. Vsi so ženskega spola, zelo lepo razviti in popolnoma zdravi. Od vseh strani prihajajo dokazi zanimanja za to mater, ki je sama tudi pri najboljšem zdravju. Verjetno bo egiptska država sama po zgledu Kanade poskrbela za vzgojo teh petorčkov.

London, 30. jan. AA. Reuter: Kakor se je zvedelo, se bo prihodnji mesec vrnil v Moskvo britanski veleposlanik sir William Seeds. William Seeds je vzel kraši dopust in je odpotoval iz Moskve že v novem letu.

Sovjeti srdito bombardirajo številne finske bolnišnice

Helsinki, 30. jan. AA. Sovjetska letala so izvršila večeraj istočasno več napadov na mesta v Južni Finski. V toku teh napadov je bilo zbitih 15 sovjetskih letal in to eno v bližini Helsinkija, pet v industrijskem kraju Dampere, 4 v bližini Haemelinla in pet pri Aboju. Sovjetska bomba je padla na neko bolnišnico v vzhodni Finski ter je bilo ubitih 7 bolnišničar in sedem bolnikov.

O priliki napadov na Abo je bilo ubitih 20 oseb, 50 pa ranjenih. 12 hiš je bilo popolnoma podrtih, 20 pa deloma. Več hiš je začelo goreti.

O priliki napada na Hangö je bilo ubitih 50 ljudi, okoli 200 pa ranjenih. Več sovjetskih letal je bilo zbitih v raznih pokrajinah Finske. Nek sovjetski bombnik je padel pri Helsinkiju.

Sovjetske bombe so popolnoma uničile tudi bolnišnico v Viburgu. Ubitih je bilo 17 bolnikov ter štirje bolnišničarji in dve slugi. To je sedma bolnišnica, ki so jo bombardirali sovjetski letalci v toku zadnjih treh tednov. Bolnišnica se nahaja v bližini cerkve, ki je istokot zelo poškodovana. 50 m od te bolnišnice se nahaja druga manjša bolnišnica, ki pa ni bila poškodovana. Očividci opisujejo strahotno sliko tega bombardiranja. Bolniki so se tresli v mrzlici ter ležali po tleh, ker niso mogli bežati v zavetišča.

Merodajni krogi sodijo, da je večeraj 200 sovjetskih bombnikov letalo nad Finsko in bombardiralo mesta Abo, Hangö, Tammisaar, pokrajino Pernaja, pokrajino Nurmes, Nad 30 civilistov je bilo ubitih. Finski bombniki so odgovorili z bombardiranjem sovjetskih pristanišč.

Finska zmaga pri Ladogi

Helsinki, 30. jan. t. Uradno poročilo finskega vrhovnega poveljstva pravi, da so Finci hude sovjetske napade nad Ladogskim jezerom odbili. Finci so zavzeli nekaj sovjetskih postojank, ubili 800 sovjetskih vojakov ter zajeli 150 vojakov, uničili 4 velike tanke, zaplenili 4 topove in 15 strojne ter uničili ves tren, ujeli na 100 konj. Isto se je zgodilo s sovjetskim bočnim napadom pri Ajtojoki, kjer so Sovjeti imeli 350 mrtvih. Sovjetska letala so bombardirali kotko, Loviso, Hangö, Rauda in Hyrsmalmi. Finci so sestrelili dva sovjetska bombnika ter so njihova letala bombardirala sovjetska skladišča v zaledju fronte.

Sovjetska poročila

Moskva, 30. jan. AA. Havas: Agencija Tass poroča, da po poročilu vrhovnega poveljstva leningradskega vojaškega okrožja 29. januarja ni bilo nobenih dogodkov na bojišču. Sovjetsko letalstvo je izvršilo izvidniške polete ter pri tem zbil sedem sovražnih letal.

Hitler govori o vojnih ciljih

Nemški državni kancler je na 8. obletnico prevzema oblasti v Nemčiji v dolgem govoru odgovoril Franciji in Angliji

Berlin, 30. jan. t. Danes je bilo v športni palači v Berlinu ob priložnosti obhajanja narodno-socialistične stranke na oblast, veliko zborovanje, na katerem je govoril tudi državni kancler Hitler, obdan od vseh najvišjih stranknih, vojaških in političnih dostojanstvenikov države.

Hitlerjev govor je napovedal propagandni minister dr. Goebbels, ki je v svojem kratkem govoru dejal, da se zahodnim plutokracijam s svojimi lažmi in s svojim hujškanjem nikdar ne bo posrečilo odcepiti nemškega naroda od Hitlerja. Nemški narod stoji danes za svojim voditeljem in ne posluša več glasov od zahoda, ampak posluša samo en glas, to je besedo svojega voditelja. Na koncu sedmih let narodno-socialistične vlade obljublja nemški narod Hitlerju brezpogojno pokorščino in hvaležnost ter obljubo, da se bo boril za njegove cilje.

Hitler govori

Nato je nastopil državni kancler Hitler, ki je zvonito dejal, da pomeni 7 let v življenju enega človeka zelo malo, v življenju kakšnega naroda še manj, toda 7 let narodno-socialistične vlade v Nemčiji je bila vendarle zgodovinska doba, ker je zedinila nemški narod ter ga usposobila za svoj obstanek.

V nadaljevanju svojega govora je Hitler dejal, da sliži iz Anglije in Francije zelo zanimive vojne cilje. Angleski vojni cilji so bili zmerom isti. Neko novo Evropo obljublja, ki da bo zgrajena na pravičnosti. Za tem pride razorožitev, na kar se bo lahko spet razvila trgovina in z njo vred bo vzcvetela doba prosperiteta kulture. Na kratko oznanjajo zlato dobo človeštva. Vse to, je dejal, smo slišali že l. 1918. Tudi tedaj so govorili o novi Evropi, o novi pravičnosti, o razorožitvi čet, o zvezi vseh razoroženih narodov, o procvitanju trgovine in industrije, kulture in vere. Toda kar je prišlo, je bilo povsem drugače.

Na mirovni konferenci v Varšavi so res ustvarili novo Evropo, toda tako, da so brezobzirno razbili zgodovinske, politične in gospodarske skupnosti ter Evropo razsekali in jo končno razdelili v tabor zmagovalcev in tabor premagancev. Njihov tako imenovani gospodarski procvet je nemški narod doživel. Kultura in vera sta stopili popolnoma v ozadje in od nikoder ni bilo slišati glasu krščanskega usmiljenja do nemškega naroda, ki je ležal brez moči na tleh. V vsej tej dobi je nemški narod upal, je prosil, je protestiral, toda nič ni dosegel. Končno je nemški narod spoznal, da na tem svetu ni dovoljeno upati, da se ne sme prositi in da se nikdo ne sme ponižati do protestiranja, ampak da si mora vsak sam ustvariti svoj obstoj. — Iz tega spoznanja pa je nastalo narodno-socialistično gibanje, ki je namesto brezplodnega upanja postavilo v svoj program brezpogojno vero v lastno moč, v lasten um in v bogastvo svoje lastne zemlje.

Od 1934—1939

Ko se je potem Nemčija spravila na delo in začela svoj obnovitveni načrt urediti, takrat je spet zarjavelo po svetu in slišali smo iz Anglije in Francije glasove, češ, kaj pa si predržujete, to, kar vi delate, ne spada v okvir naših načrtov. Toda nemški narod je šel svojo pot naprej. L. 1934 je bilo izdano povelje za oboroževanje, l. 1935 je bila vpeljana splošna vojaška obveznost, l. 1937 je bilo izdano povelje gospodarske štiriletke, l. 1938

smo zaokrožili nemško državo s priključitvijo Avstrije in Sudetov in l. 1939 smo storili vse potrebno, da se je nemški narod zavaroval.

Toda vse to bi bilo lahko drugače prišlo, ako bi bili bogati zahodni narodi imeli smisla za življenjske potrebe nemškega naroda. Kolikrat so bile postavljene miroljubne ponudbe in tudi miroljubne zahteve, toda Anglija in Francija, ki nočeta pustiti, da bi se svet ustalil, posebno pa, da bi se Nemčija ustalila, tega nista hoteli.

Odgovor Chamberlainu

Nato se je Hitler obrnil na Chamberlaina in na njegov naslov dejal, da tako kakor on govori, že 300 let govorijo vsi angleski državniki. Vedno govorijo le pobožno o Bogu in o veri in o čednostih in o moralnih ciljih, pozabijo pa povedati, da jim je vse to v 300 letih prineslo 40 milijonov kvadratnih kilometrov zemlje. V tem svojem zanimivem govoru za čednostno življenje je Anglija vedno iskala in tudi našla sodelavce in ki so namesto nje, a za njo borbo speljali do konca. Zgodovina Anglije res ni nič drugega kakor dolga vrsta samih teptanj, ropov, plenitev, tatvin in zločinov, in to bolj, kakor pri katerikoli drugem narodu. Ako gledam danes Chamberlaina, kako se spreha s svetim pismom v rokah, in govori in pridiguje o svojih vojnih ciljih, potem imam vtis, je dejal Hitler, kakor da bi gledal samega hudiča, kako se približuje pobožni duši.

V zgodovini je življenjski zakon ta, da se en narod pusti v svojem življenju samo enkrat opehariti. Nemčija je bila opeharjena leta 1918 in vdrugič ne bo več. Kakor mnogo rajši poslušam, je nadaljeval Hitler, g. Churchill, ki brezobzirno in na ves glas pravi, kateri so dejanski in vojni cilji Francije. Tudi francoski generali govorijo zelo odkrito. Ti nam povedo, da hočejo Nemčijo uničiti, nemški narod pa iztrebiti. To je njihov cilj. Jaz imam rajši, če mi to odkrito povedo, kakor pa da svoje cilje skrivajo z raznimi pobožnimi načrti.

Bogati in revni narodi

80 milijonov Nemcev živi v Evropi. Skozi 300 let so bili za svoje pravice opeharjeni. Če so združeni, so močni, če so needini, so slabi. Anglija in Francija bi to veliko nemško skupnost zopet radi razbili in nekaj sto pohanjenih držav pod nekaj 100 raznih majhnih dinastij, da bi bila podobna spet Nemčiji leta 1648 po westfalskem miru. Ob Nemčiji so tudi še drugi narodi, ki so bili prav tako opeharjeni v svoji zgodovini, a ki so sedaj stopili v ospredje in zahtevajo svoje pravice. Toda tem mladim narodom, ki vpijejo po svojih življenjskih pravicah, so se postavili nasproti bogati narodi, ki hočejo vse storiti, da zadušijo glas revnih in opeharjenih.

Razdelitev sveta

Nato je Hitler govoril o razdelitvi sveta, koliko sveta so zasedli Angleži, kot da ga jim je naklonil Bog in kako vse drugače redka je naseljenost po tem njihovem svetu, kot pa na ozemlju nemške velikanse preobljudenosti. Dejaj je: »Tudi to vprašanje se mora rešiti prav tako zagotovo, kot vsa ostala socialna vprašanja. V nadaljnjih izjavah je

primerjal nastope nasprotnikov narodnega socializma ob njegovem nastajanju s današnjim nastopom Francije in Anglije, o katerih je dejal, da sta si postavili edini cilj, namreč uničiti nemško skupnost in je ne dovoliti.

Poljska

Nato je prešel na dogodke na Poljskem. Poljska se je znašla na zahodni velesili, Poljaki so hoteli vojno in so jo tudi dobili. Prav tako moremo reči Angliji in Franciji: Tudi vi jo boste dobili. Prva doba je bila politična akcija. Dolga leta je Nemčija vodila z Italijo skupno politiko. Ta se ni spreminila. Njihovi interesi se še danes skladajo.

Pretekla leta so se angleski državniki, tisti s sv. pismom v roki, trudili, da bi sklenili zvezo s Stalinom. Vem, da so danes silno divji, če sem jaz dosegel to, kar je poskušal Chamberlain. Upanje angleskih vojaških strokovnjakov je, da bo vojna na Poljskem trajala poldrugo leto, je moč nemškega orožja izpreverila. Država, ki ji je Anglija jamčila meje, je bila v osmih tednih odpihnjena z zemljevida. S tem je bila prva doba tega boja končana. Začenja se druga.

Hitler je prešel na gospodarsko vojno, ki jo z blokado vodi Anglija. Dejaj je: Vojna z blokado je proti ženam in otrokom sploh iznajdena najprej v angleskih možganih, v vojni proti Burmu. Takrat so iznašli koncentracijska taborišča. Mi smo v leksikonu to videli in smo posneli, toda ne za žene in otroke, ampak ker ne moremo razumeti, zakaj naj bi danes Anglija vodila drugačno vojsko kot nekda. Ker to vemo, smo vse potrebno pripravili.

Naše priprave že začenjajo nositi sadove, tako velike sadove, da bi nas naši nasprotniki radi posnemali, toda jim gre slabo od rok.

Nato je Hitler govoril in zavrčal poročila angleškega radija o angleški oboroženi premoči in o obupnem stanju v Nemčiji. Dejaj je, da je ta propaganda prav taka, posluša je isti izraz kot takrat, ko je narodni socializem šele nastajal, celo isti obrazi se vidijo za to propagando. S temi ljudmi sem jaz že zdavnaj opravil in sicer s peščico ljudi. Nemčija pa je danes velika svetovna sila. Toda kdor je bil nekda slep, je slep še danes, kajti kogar bogovi hočejo uničiti, mu vzamejo oči.

Položaj na Poljskem

Poljska poročila

Kopenhagen, 30. jan. t. Reuter. Tukajšnji časopis objavlja sporočilo, da je znani poljski učejak (živaloslovec) Michael Siedlicki umrl v koncentracijskem taborišču v Sachsenhausenu v Nemčiji. Star je bil 66 let. Učil je na krakovskem vseučilišču in je bil svetovno znan po svojem znanju. Od krakovskih vseučiliških profesorjev so umrli v koncentracijskih taboriščih še naslednji učenjaki: Estreicher, Dembinski in znani narodni gospodar Krzeszkowski.

Pat, to je tiskovni urad poljske vlade v Franciji, razširja vest, da so bili večidel vsi znanstveni zavodi na bivšem Poljskem ne samo zaprti, marveč popolnoma ukinjeni ter knjižnice in instrumenti odpeljani v Nemčijo. Tako je bila popolnoma izpraznjena znana Jagellonska knjižnica v Krakovu. V Varšavi je doletela ista usoda naslednje znanstvene zavode: Fizikalni-institut, ki je bil ustanovljen s pomočjo Rockefellerjeve ustanove, zoološki muzej, kjer je bila shranjena svetovno znana zbirka tropičkih ptic, podarjena od grofov Branickih, nadalje Zavod za poljedelstvo in gozdarstvo. Tudi manjše knjižnice so izgubile svoj književni zaklad, iz laboratorijev pa so bili odstranjeni vsi več vredni instrumenti. Nemške oblasti splošno po vsej zasedeni Poljski pobirajo vse kovinske predmete, kjer koli jih najdejo, ter jih odpravljajo v Nemčijo.

Nemška poročila

Berlin, 29. januarja. AA. DNB: Zadnje dni se s sovražne strani trdovratno širijo vesti o nečloveškem postopanju nemških oblastev na Poljskem.

Pogoj za sporazum

Svoj govor je Hitler zaključil z opisom svojega lastnega položaja v nemški državi, pri nemškem narodu, pri nemški vojski in stranki. Dejaj je, da so poskusi, da bi njega kdo ločil od države, naroda, vojske ali od stranke, ali narobe, brezpomembni. To se ne bo nikoli zgodilo. Državni kancler je na to dejal, da je bila previdnost vedno v Nemčiji in da jo je samo takrat zapustila, ko je nemški narod sam nase pozabil, ko je izgubil vero v samega sebe in v svojo moč. Danes stoji 18 milijonov organiziranih mož, ki za to jamčijo, da se kaj takšnega v bodočnosti ne bo več zgodilo.

»Ni mogoče nobenega sporazuma,« je končal Hitler, »dokler se pravice nemškega naroda jasno ne opišejo in zjamčijo. Nočemo, da bi se v dveh, treh ali štirih letih vprašanje, če ima nemški narod pravico do življenja, spet znova postavljalo. Ne gre za mojo osebo. Jaz ne spadam med tiste ljudi, ki pred nevarnostmi bežijo. Moj narod mi je dal zaupanje in jaz hočem tega zaupanja biti vreden. Moj pogled gre v bodočnost in v prošlost. Iz prošlosti berem naloge za bodočnost. Sedanjí rod je tisti, od katerega je odvisno ali bo nemški narod živel ali padel. Mirno lahko rečem nasprotnikom, ki govorijo, da hočejo nemški narod uničiti, nemški narod bo živel. Nemčija bo zmagała.«

Daladier o vojni in zmagi

Pariz, 30. januarja. t. (Havas.) Predsednik vlade Daladier je imel sredi govora po radiu. Govoril je o naporih zaveznikov, da pripomorejo pravičnosti do zmage. Med drugim je v svojem govoru navajal tudi sledeče misli:

»Nemčija bi rada zavladala nad svetom, da v takšni obliki kot je ne pozna zgodovina. Nemei načrtno uničujejo vsakega premaganca. To je pokazal poljski zgled. Ozemlje premaganega naroda smatrajo za svojo last, s katero lahko po svoji volji razpolagajo. Premagani narod ni nič drugega kakor čreda, ki jo lahko vsakdo pobija in s njo svobodno razpolaga. Celo znanstvo kličejo Nemei na pomoč, da bi uničili telesno in moralno moč narodov, ki so jim podlegli. Biti morajo sužnji nemškemu gospodarju, kakor sta nemški kmet in delavec sužnja nemškemu narodnemu socializmu.«

»Anglija in Francija hočeta takšno usodo prihraniti svojim narodom. Zato sta prišli za orožje. Zato vsakdo spozna, kaj pomeni za Francijo armada, ki stoji na meji, na straži pred takšnim sovražnikom. Francija hoče zmagati, toda za to so ji potrebne velike zaloge. Vse mora k zmagi prispevati, zemlja in njena bogastva ter ljudje in vse njihove sposobnosti. Morda sovražnik računa, da bo v vrstah francoskega naroda našel zaveznike v komunistih. Naj se ne moti, Francija bo iz svojih sred iztrebila veleizdajalce komuniste.«

Svoj govor je Daladier zaključil s sledečim stavkom: »Zmagali smo leta 1919, toda tista zmagala ni bila zadostna. Sedanja zmagala pa bo takšna, da bo presegala daleč vsako vojaško zmago. Nemo, ki vladajo v Berlinu, mislijo ustvariti nov svet, v katerem bi bili samo gospodarji in sužnji. Toda naloga Francije in Anglije je, da reši svobodo in dostojanstvo človeka in človeškega občestva.« (AA.)

Vtis v Ameriki

Washington, 30. januarja. AA. (Havas.) Daladierov govor je napravil velik vtis v ameriških političnih krogih. Posebno omenjajo oni del Daladierovega govora, v katerem trdi, da se bo totalitarna vojna začela o pravem času. Ameriški politični krogi spravljajo te besede v zvezo z govorom Churchilla, ki je zahteval poostrežev vojne proti Nemčiji ter z govorom, ki ga je pred nekoliko tedni imel v Čikagu angleški veleposlanik, ki je napovedal nemško ofenzivo spomladi.

Herriot: Živela Italija

Rim, 30. januarja. AA. (Stefani.) »Popolo d'Italia« odgovarja pariškemu »Journalu«, ki je objavil članek, da je treba doseči, da Italijani pozabijo minule spore. »Popolo d'Italia« pravi, da vodi Italija popolnoma nacionalno politiko in da je pri tem vsaka sentimentalnost odveč. Italijani zelo dobro vedo, da je čustvo v zadevah zunanje politike slab vodnik in da učinkuje kakor

kuga. Pariški »Journal« pozdravlja med drugim izjavo Herriota v Lyonu, kjer je kot predsednik francoskega parlamenta za časa kosila, prirejenega na čast konzularnega zbora, dejal, da ne more pozabiti latinskega bratstva ter je prošil za dovoljenje, da lahko vzklizne »Živela Italija«. Pariški »Journal« dodaja, da je misel Herriota, misel vse Francije. Ali ste čuli, se sprašuje »Popolo d'Italia«. Vsa Francija in v nevarnosti šepeta Italiji na ušesa sentimentalnosti. Toda mi se moramo varovati kuge sentimentalnosti. Ta kuga se nas bo izognila. Danes smo mi na vrsti, da odgovorimo »nikoli«, tako kot je »Journal« o priliki Daladierovega obiska na Korziki odgovoril »nikoli«.

Stališče Italije na Balkanu

Francoski listi pišejo, da je Nemčija sporazumno z Italijo zjamčila Romuniji nedotakljivost njene meje s Sovjeti

Pariz, 30. januarja. t. Tukajšnji »Temps« opisuje v svojem dopisu iz Rima stališče, ki ga italijanski tisk zavzema do Balkana tik pred belgradsko konferenco. Francoski časnik poroča, da italijanski tisk podpira nemške težnje glede dobav surovin iz balkanskih držav, posebno iz Romunije, ter da dolži Anglijo in Francijo, da s svojimi grožnjami pritiskata na nekatere balkanske države, di bi se njima vdale. »Nemčija sploh do nobene balkanske države ni zavzela grozilnega stališča — tako pišejo italijanski listi — in prav takšno da je tudi stališče Sovjetske Rusije.«

Kakšno je prav za prav stališče Italije do Balkana, se sprašuje dopisnik »Temps« in odgovarja na to takole:

»Vse tako kaže, da postajajo potrebe Nemčije vsak dan večje. Spričo tega dejstva se Italija trudi, da bi mogla povsem zavarovati svoje postojanke, in sicer naslednji dve:

Italija na vsak način hoče obvarovati Madžarsko in Jugoslavijo, na drugi strani pa je proti vsakemu sovjetskemu vmešavanju v podonavsko in balkansko Evropo. Glede teh dveh točk je italijanska politika nepopustljiva. Zato pa tudi nemška politika skrbno pazi na to, da ne bi v Podonavju in na Balkanu kje zadela ob interese Italije.

Glede Sovjetske Rusije se je Nemčiji menda posrečilo, da je od nje dobila obljubo, da ne bo več silila na Balkan. Nemška vlada bi So-

vjetsko Rusijo sploh rada napotila drugam, proč od Balkana, tja na Kavkaz in v prednjo Azijo. Zaradi tega ni čudno, če v italijanskem tisku že nekaj dni slišimo ni več govora o kakšni boljševiški nevarnosti na Balkanu.«

»Danes celo že govorijo po Rimu« — nadaljuje dopisnik »Temps« — »da je moglo priti do tako zadovoljivega sporazuma med Nemčijo in Romunijo v pogledu dobav petroleja predvsem zaradi tega, ker da je Nemčija sama zjamčila nedotakljivost romunskega ozemlja. Tako si v Rimu razlagajo zadnje dogodke v Bukarešti. Nemčija je z enim samim udarom zadela dva cilja, prvič je z jamstvom za romunske meje napram Sovjetiji zadovoljila Italijo, ker je prestigla vsak sovjetski pritisk na Balkan, drugič pa si je oskrbela važne gospodarske prednosti. Poleg tega pa je oslabila še vpliv Anglije in Francije v Romuniji.

Nemško-romunski sporazum glede dobave surovin (petroleja) je torej odgnal z Balkana grožnjo vojne, ki bi bila samo Nemčiji v kvar, ker ona iz južnovzhodne Evrope dobavlja živež in surovine, na drugi strani pa je odstranila tudi boljševiško nevarnost, ki je posebno Italiji zelo všeč.

Bern, 20. januarja. t. Švicarski listi objavljajo izčrpana poročila iz Berlina, kjer obravnavajo najnovejši razvoj nemške politike na jugovzhodu Evrope. Švicarski listi ne verjamejo, da bi bila So-

vjetija odstopila Nemčiji kakršno koli ozemlje v Galiciji, ali da bi se nemške vojaške čete v velikih množinah nahajale v sovjetski Galiciji. Švicarski listi vedo povedati samo o železniški pogodbi med Nemčijo in Sovjetijo, na podlagi katere Sovjetija dovoli, da se železniški tir iz Przemysla skozi Drobobi do romunske meje — ne skozi Lwow — ne razširi na široko sovjetskih železniških tirov, da bodo mogli nemški vagoni nemoteno iz Romunije v Nemčijo, ter da bo nemško varnostno osebje spremljalo vlake, ki pa jih bo upravljalo sovjetsko osebje.

Zanimivo je poročilo, ki ga v tej zvezi objavlja »Neue Zürcher Zeitung«, ki pravi, da »nemška politika skrbno pazi, da ne bi zadela ob interese Italije in da podpira vsa stremjenja, da hočejo od jugovzhodne Evrope odgnati vsak vzrok za vojne zapletitve. Zadosti vzrokov je za mnenje« — piše švicarski časnik iz Berlina — »da se je nemška vlada potrudila v Moskvi pri Sovjetih zato, da so objavili, da vprašanja odstopitve Besarabije ne bodo postavili v kratkem roku, tako da bo Romunija ohranila zavest, da ni ogrožena. Nemška posredovanja pri Sovjetih imajo namen, Romunijo odtrgati proč od Turčije, kakor tudi od Anglije in Francije. Zavest da je varna, bo Romunijo lažje spravila v razpoloženo, da bi čim več petroleja odstopila Nemčiji.«

Gospodarstvo

Dve odredbi bana dr. Natlačena

Zvišanje najnižjih mezd — Najnižja mezda za trgovske pomočnike in pomožno osebje

Ljubljana, 30. januarja 1940. Včeraj in danes je ban naš banovine g. dr. Marko Natlačen podpisal dve važni odredbi socialnopolitičnega velikega pomena. Prva odredba se nanaša na zvišanje minimalnih mezd, druga odredba pa se nanaša na uvedbo minimalnih mezd za trgovske pomočnike in za pomožno osebje.

Zvišanje najnižjih mezd

Narastajoča višina življenjskih stroškov za delavstvo je povzročila, da so delavske organizacije nujno zahtevale izpremembo določil o najnižjih mezdah. Najnižje mezde so bile določene v letu 1937, ko so bile življenjske razmere drugačne in ko draginja še ni zajela v toliki meri naš delavskih mezd. Tedaj je bila za vso državo določena minimalna mezda na 2 din na uro, v naši banovini pa je bila minimalna mezda določena po krajih in skupinah obratov na 2–3 din in je v velikem delu obratov in krajev prevladovala minimalna mezda 3 din na delovno uro pri delovnem času 8 ur na dan. Z novo odredbo bana g. dr. Natlačena so zvišane mezde za delavce (delavke) v starosti nad 18 let v industriji ne glede na kraj in v obrti v krajih z nad 5000 prebivalci od 2.50 — 3 na splošno 3 din. Nadalje je bila minimalna mezda zvišana v trgovini in obrti v krajih s pod 5000 prebivalci od sedanjih 2.25, 2.50 in 2.75 din na 2.75, oz. 3, oz. 3 din po strokah, navedenih v prvotni odredbi. Končno je minimalna mezda za delavce (delavke) v starosti pod 18 let zvišana v skupini a) od 2 na 2.50, v skupini b) od 2.25 na 2.75 din, v skupini b) od 2.50 na 3 din.

V odredbi je tudi novo določilo, da znaša minimalna mezda ne glede na kraj obratovanja za delavce (delavke) z nad 18 leti 2.50 din na uro, za delavce pod 18 leti pa 2.25 din v tehle strokah: izdelovanje pletenin na netovarniški način, izdelovanje kopit in podpetnikov, struženje lesa, izdelovanje drobnih galanterijskih lesenih predmetov, kakor igrače, suha roba itd., ne glede na način izdelovanja, izdelovanje upognjenege pohištva, ležalnih in vrtnih stolov in podobnih množinskih predmetov, ne glede na način izdelovanja, izdelovanje in popraviljanje dežnikov in sončnikov.

Odredba sama ima naslednje besedilo:

ODREDBA

s katero se spreminja odredba o minimalnih mezdah v dravski banovini z dne 31. julija 1937.

Na podstavi čl. 2, odst. 1 in 2 uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodištvu izpreminjam odredbo o minimalnih mezdah v dravski banovini z dne 31. julija 1937, kakor sledi:

Čl. 1. Prvi odstavek čl. 1 se izpreminja in se glasi: (1) Minimalne mezde ne kvalificiranih delavcev (delavk) znašajo na uro:

Za delavce (delavke) v starosti nad 18 let (v industriji ne glede na kraj in obrti v krajih z nad 5000 prebivalci) v strokah navedenih v čl. 2 te odredbe pod a), b) in c) 3 din; (v trgovini in obrti v krajih s pod 5000 prebivalci) v strokah, navedenih v čl. 2 te odredbe pod a) in b) 3 din, pod c) 2.75 dinarja. Za delavce (delavke) v starosti pod 18 let (v strokah navedenih v čl. 2 te odredbe pod a) 3 din, pod b) 2.75 din in pod c) 2.50 din.

Čl. 2. Člen 3 se izpreminja in se glasi:

V strokah: izdelovanje pletenin na netovarniški način; izdelovanje kopit in podpetnikov, struženje lesa, izdelovanje drobnih galanterijskih lesenih predmetov, kakor igrače, suha roba itd., ne glede na način izdelovanja; izdelovanje ugojnega pohištva, ležalnih in vrtnih stolov in podobnih množinskih predmetov, ne glede na način izdelovanja; izdelovanje in popraviljanje dežnikov in sončnikov — znaša minimalna mezda ne glede na kraj obratovanja za delavce (delavke) v starosti nad 18 let 2.50 din na uro, za delavce (delavke) v starosti pod 18 let pa 2.25 din na uro.

Čl. 3. Ta naredba stoji v veljavo — glede na določilo čl. 6 uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodišču — šestdeset dni po dnevu objave v »Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine«.

Uvedba najnižjih plač za trgovske pomočnike (900 din) in pomožno osebje (1000 din)

Trgovski pomočniki, zlasti pa trgovske pomočnice so imele doslej zelo neurejene mezdne razmere. Tudi pisarniško osebje je bilo izredno različno plačano in bili so poslodajalci, ki so smatrali ravno to vrsto osebja za ono, ki prenese tudi najnižje mezde. Neredki so bili primeri sramotno nizkih mezd trgovskih pomočnikov in pomočnic ter pisarniškega osebja, čeravno moramo reči, da je ogromna večina naših poslodajalcev vedela za svojo socialno dolžnost in primerno plačevala svoje

osebje. Priti je morala vmes oblast in prisiliti one, ki so plačevali neprimerno majhne mezde, da jih bodo morali povišati na višino, ki vsaj odgovarja življenjskim stroškom in ki omogoča uslužbencu vsaj kolikor toliko znošno življenje, da ne bodo zlasti ženske nameščenke izkoriščane pri mezdah od svojih poslodajalcev, kar ima lahko kvarne socialne in moralne posledice, katerih noče imeti sodobna socialna politika in družba. Višina mezd je nastala na osnovi kompromisa, ker je banska uprava zaslila in delavske in poslodajalske organizacije in je potem na osnovi tega zaslisanja upoštevala vse okoliščine ugotovila minimalno mezdo za trgovske pomočnike na 900 din, za pomožno osebje pa na 1000 din mesečno. Nova ureditev je gotovo tudi v interesu poslodajalcev, ker bodo tudi nesocialno čuteči podjetniki prisiljeni plačevati vsaj približno one mezde, ki so jih plačevala druga podjetja in se bo raven mezd izenačila v korist i poslodajalcev i osebja.

Sama odredba bana g. dr. Marka Natlačena ima naslednjo vsebino:

ODREDBA

Na podstavi čl. 2, odst. (1) in (2) Uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodišču odrejam sledeče minimalne mezde za trgovsko in ostalo višje pomožno osebje na ozemlju dravske banovine:

Čl. 1. (1) Določbe te odredbe veljajo za vsa industrijska, obrtna, trgovska, prometna, rudarska, gozdna, bančna, zavarovalna in tem podobna pod-

Zvišanje mezd rudarjem v drž. rudnikih

Z ozirom na izreden dvig draginje sta »Jugor« in »Zveza rudarjev« odgovorila delovno pogodbo rudarskih delavcev z dne 25. marca 1938, s katero so bili na novo urejeni delovni pogoji in mezde vsega delavstva, naposlenege v državnih rudniških podjetjih in ustanovah, katere vodi Centralna direkcija državnih rudniških podjetij.

Z ozirom na to odповed je Osrednje ravateljstvo državnih rudniških podjetij v Sarajevu sklicalo pogajanja delegatov in odbora delavskih zapnikov ter povabila tudi Delavske zbornice. Pogajanja so bila 24. in 25. jan. v Sarajevu in je med Osrednjim ravateljstvom in zastopniki rudarskega delavstva bil dosežen tale dodatek k delovni pogodbi:

1. Draginjska doklada rudarskih delavcev državnih rudnikov se zviša od 120% na 150%. Ta doklada pripada na temeljno dno, velja pa tudi za delo v akordu. Efektivno znaša to povišanje mezd za 13.6%. 2. Starostna premija se zviša za 20%. 3. Ta sporazum velja pod pogojem, da se v roku od 3 mesecev pristopi k reviziji celotne delovne pogodbe rudarskih delavcev v državnih rudniških podjetjih v vsej državi, ki naj v primeru ponovnega dviga draginje da tudi možnost ponovnega zvišanja mezd.

Na pogajanjih so bili zastopani delegati rudarjev iz cele države, iz Slovenije je zastopal Delavsko zbornico član plenuma in rudarskega odseka g. Vekoslav Zajc, rudar iz Velenja in tajnik Hafner Andrej, Zvezo rudarjev pa g. Arh iz Zagorja.

Povišanje cen tiskovin — zaradi zvišanja proizvodnih stroškov

Poročali smo že, da so morale tudi tiskarne in knjigovoznice zvišati cene svojim izdelkom. Vzroki temu povišku, ki zadene podjetja bolj kot njihove naročnike, so znani in bi jih prav za prav ne bilo treba navajati ponovno. — Da pa bo jasno, kako so sedanje neugodne razmere pritisnile naš grafično obrt, ki je obetalo lep razvoj, je potrebna vsaj delna podrobnejša razlaga.

Glavni material tiskaren je papir, čegar cene so se prve zamajale ter so se razne vrste (papirja, lepenke, kartonov) podražile od septembra 1939 dalje že trikrat, tako da znaša skupni povišek — po kakovosti in izdelavi — od 15 do 30%. Svinec in črkovni material je dražji za 20 do 40%, kositer (cin), ki ga uvažamo iz angleških kolonij, celo za 100 do 200%. Tiskarske barve stanejo sedaj 10 do 20% več, enako tudi razni barvni dodatki. Razna olja in maziva so poskočila v ceni za 20 do 60%, nekatera bolj redka olja, barvni dodatki in kemikalije pa tudi do 200%, katera se pa rabijo v bolj malih količinah.

Enaka podražitev je zadela tudi kemigrafsko stroko (izdelava klišejev): cinkove plošče so se podražile za 20%, foto-material za 10 do 20%, kemikalije za 10 do 40%, razne druge ostale potrebščine pa tudi za 10 ali več odstotkov. Kje in kdaj se bodo cene ustavile, danes ni mogoče znati.

Knjigoveški in torbarski stroki prinaša sedanji čas vedno večjo režijo: platna in papirji so

jetja, kakor tudi za gradbene in elektrotehnične obrate. — (2) Za pomožno osebje državnih podjetij, kakor tudi za pomožno osebje podjetij samoupravnih teles, čigar službeno razmerje je urejeno s statutom, ne veljajo določbe te odredbe.

Čl. 2. (1) Ta odredba določa minimalne mezde za pomožno osebje, ki je zaposleno v podjetjih in obratih iz čl. 1 te odredbe in opravlja pretežno trgovske ali višje netrgovske službe ali pisarniške posle in ki mu je ta redna zaposlitev glavni poklic. — (2) Izvzeti so učenci (vajenci), volonterji, praktiki, pomožno osebje, ki še ni staro 18 let, in pomožno osebje, ki se mu samo izjemoma poveri opravljanje trgovskih ali višjih netrgovskih ali pisarniških služb, ali ki opravlja pretežno podrejene posle. — (3) Glede vajencev veljajo določila § 267 zakona o obrti. — (4) Kot volonter v smislu te odredbe se smatra pomožna oseba iz čl. 2, odst. 1 te odredbe, ki je zaposlena prvenstveno in pretežno zaradi lastne koristi, t. j. zaradi izučitve. — (5) Kot praktikant v smislu te odredbe se v času prvih treh mesecev službe smatra pomožna oseba iz čl. 2, odst. 1 te odredbe, ki je zaposlena zaradi svoje strokovne izpopolnitve in priprave za nadaljnje službovanje pri dotičnem delodajalcu. V rok treh mesecev se vteva služba pri istem ali podobnem poslu na drugem službenem mestu. — (6) Pomožno osebje iz čl. 2, odst. 2 tega člena razen učencev in volonterjev mora dobivati minimalno mezdo, kakršna je določena za ne kvalificirane delavce odgovarjajoče stroke.

Čl. 3. Minimalna mezda znaša za trgovske pomočnike 900 din mesečne plače, za ostalo pomožno osebje iz čl. 2, odst. 1 pa 1000 din mesečne plače.

Čl. 4. Če vrši pomožno osebje iz člena 2, odstavek 1 te odredbe službo preko zakonitega delavnega časa, se minimalna mezda zviša sorazmerno s številom odpravljenih nadur in za 50 odstotni pribitek za nadure.

Čl. 5. Pri preračunavanju službenih prejemkov v naravi se zaračuna vrednost hrane v 240 din mesečno, vrednost stanovanja pa v 60 din mesečno.

Čl. 6. Ta odredba stoji v veljavo z dnem objave v »Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine«.

dražji za 10 do 25%, žica in sukanec za 15%, barve, kemikalije, usnje in pod. za 30% ali tudi več, zlasti one vrste, ki prihajajo iz inozemstva, enako ves drugi material.

Osojbu tiskaren in knjigovoznic so bile že decembra 1939 meseca povišane plače, o znatnem povišanju raznih vrst davkov pa razpravljajo zadnje tedne vsa javnost. — Grafično stroko zadevajo od teh: prometni davek za 9 do 11.5%, luksurni davek za 12%, poleg vsega tega seveda še občutnejše predpisovanje družabnega davka, ozir. pridobnine.

Kljub vsej tej znatno višji režiji pa so grafična podjetja zvišala svoje cene za dokaj manjše odstotke. — Ako bi tiskarnarji in knjigovozni vse navedene poviške režijskih cen upoštevali v svojih kalkulacijah, bi cene izdelkom zrastle nenavadno visoko. Posledica takega postopka bi bila vedno manjša zaposlenost podjetij, število brezposelnih uslužbencev bi pa postajalo vedno večje. — Zgolj iz želje, da ostane številnim nastavljenem ohranjen možnost zaslužka in da se podpre domača delavnost in gospodarstvo, so vzela grafična podjetja znaten del poviškov na svoje breme ter prosijo naročnike, da jim ostanejo zvesti in podpro z mnogimi naročili kulturno in gospodarsko tako važno stroko, kakor je grafična.

— Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem čiščenju, nudi pogosto naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zažuta skozi osem dni dnevno po 3–4 kozarce, zaželjeno odprtje in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod »Franz-Josefovo« vodo.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.483. 25. V. 35.

Spomenica gospodarstvenikov ministru financ. Na konferenci gospodarstvenikov zbornice dne 17. in 18. januarja 1940 v Ljubljani je bilo sklenjeno, da bo ljubljanska zbornica izdelala na osnovi posameznih podrobnih referatov obširno spomenico za ministra financ. Vse zbornice so do 28. januarja poslate ljubljanski zbornici predloge za spomenico. Spomenica bo potem v finančnem ministrstvu proučena in bo sklicana nova konferenca gospodarstvenikov zbornic, ki bodo o reformi razpravljal z zastopniki ministrstva financ. Po vesteh belgrijskih listov je verjetno, da bodo izpremenjeni predpisi o vodenju knjig in o raznih evidencah, katere morajo voditi gospodarski ljudje, obremenjuje pa to delo posebno male gospodarje. Nadalje se pričakuje, da bodo izpremenjeni tudi novi kazenski predpisi.

Rast prebivalstva v primorskih italijanskih pokrajinah. Izšli so uradni podatki o rojstvih v 1. 1939 v vseh italijanskih provincah in njihovih glavnih mestih. Naj navedemo tozadavne navedbe za nove primorske pokrajine: V zadrski deželi je bilo na 1000 prebivalcev 35.8 rojstev, v puljski 23.6, v gorški 20.4, v reški 19.5 in v triški 16.3. Za glavna mesta so pa podatki sledeči: Zader 37.4, Gorica 21, Pulj 19.6, Reka 18.8 in Trst 15 na tisoč.

Dva nova občinska komisarja. V občini Grabovo v Baški dolini je za naslednika dosedanjega občinskega komisarja fašista Renata Luzzija, ki je premešten, imenovan za začasnega komisarja občinske uprave dr. Marij Capon. V St. Vidu pri Vipavi pride za začasnega občinskega komisarja fašist Oktavij Manzini kot naslednik dosedanjega komisarja fašista Petra Urbanija, ki je dovršil zapuščano mu nalogo.

Dobro je začel. Dne 16. decembra l. l. je neki nastavljenec trgovine Bachdiar v Trstu nenadoma zbolel, zato je prosil svojega znanca, 17 letnega Gvi-a Paparella, naj ga nekaj dni nadomestuje. Ko se je Paparella predstavil v trgovini, mu je gospodar naročil, naj gre zanj k neki banki dvigniti 7615 lir. Mladi lahkomišlezn je odšel, prevzel denar, a se ni več vrnil v trgovino, temveč kar zginit. Iskali so ga domači, prijatelji, policija, toda nihče ga ni mogel stakniti. Šele pred nekaj dnevi ga je slučajno srečal prijatelj, ki ga je naprosil za namesnika. Srečanje ni bilo prav veselo in ljubeznivo, vendar je malopridni Paparella koj priznal, da je zaupani denar z veseljačenjem zapravil ter je bil pripravljen, slediti prijatelju na policijski urad. Tam so ga pridržali in oddali sodišču za mladoletne. V kratkem mesecu je pognal nad sedem tisočakov, seveda ne sam, ampak z ničvredno družbo, ki ga je takoj obdala in ga spremljala tudi na večernejni inč v Zader.

Volkovi, jeleni, medvedi. Izjemna kima roli tudi izjemne posledice. Po poročilih, ki jih prinašajo italijanski listi, je huda zima pregnala iz

Borze

Dne 30. januarja 1940.

Denar

Ameriški dolar 65.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 9,552,555 din, na belgrijski 11,230,000 din. Promet v efektih je znašal na belgrijski borzi 80,000 din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt	176.70—179.90
Pariz 100 frankov	99.85—102.15
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold	2349.00—2387.00
Bruselj 100 belg	750.50—762.50

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	218.27—221.47
Pariz 10 frankov	123.40—123.15
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold	2901.17—2939.17
Bruselj 100 belg	926.90—938.90

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem (blago)	32.00
------------------------------------	-------

Curih. Belgrad 10, Pariz 10.10, London 17.83, Newyork 446.00, Bruselj 75.65, Milan 22.51, Amsterdam 236.80, Berlin 178.80, Stockholm 106.175, Oslo 101.35, Kopenhagen 86.10, Solija 5.30, Budimpešta 86.00, Atene 3.30, ponudba, Carigrad 3.35, ponudba, Bukarešta 3.30, Buenos-Aires 102.00.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 423.50—427.50

v Zagrebu 423 —426

v Belgradu 423.50—424.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98—99, agrari 50—53, vojna škoda promptna 423.50 do 427.50, begluske obveznice 74—77, dalm. agrari 70—71, 8% Blerovo posojilo 96—98, 7% Blerovo posojilo 87—89, 7% posojilo Drž. hip banka 100 do 101, 7% stab. posojilo 97—99. — Delnice: Narodna banka 7.000—7.300, Trboveljska 240—250.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98.50 den., agr. 50—52, vojna škoda promptna 423 do 426, begl. obvez. 73.50—75.50, dalm. agr. 68 do 68.50 (68.50), 4% serv. agr. 50.50—52.50, 6% šumske obveznice 68.50 blago, 8% Bler. pos. 95 do 98, 7% Bler. pos. 87.50 den. — Melnice: Priv. agr. banka 190—197 (195), Trboveljska 242.50—247.50 (245), Gutmann 50 den., Sladk. tov. Osijek 120 den., Osj. livarna 160 blago.

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. pos. 98.50 denar, vojna škoda promptna 423.50—424.50, begluske obvez. 76.50—76.75, dalm. agr. 70.75—71.75 (71), 4% serv. agr. 50.50 den., 6% šumske obveznice 68—69, 8% Bler. pos. 95 den., 7% Bler. pos. 88 den., 7% pos. DHB 100.50 den., 7% stab. pos. 97.50 den., (98). — Delnice: NB 7400 den., Priv. agr. banka 190 den. (drobni komadi).

2itni trg

Novi Sad. Rž: bač. 153—157.50. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet srednji.

Sombor: Vse neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet slab.

Finančna samostojnost banovine Hrvatske. Na seji osloješke Trgovinskoindustrijske zbornice je povedal njen predsednik g. Josip Galovac, da mu je pomočnik ministra financ izjavil, da bo banovina Hrvatska dobila s 1. marcem popolno finančno samostojnost.

Naša trgovina s klirinškimi in deviznimi državami. Lansko leto se je v primeri z letom 1938 zmanjšal naš uvoz iz klirinških držav od 3.585.5 na 3.248.8 milj. din, delež klirinških držav pa se je povečal od 65.3 na 75.36%. Izvoz v klirinške države je nazadovol od 3.504.2 na 3.392.7 milj. din, delež pa od 66.02 na 63.46%. Uvoz iz deviznih držav je padel od 1.726.3 na 1.171.9 milj. din, odn. od 34.7 na 24.64%. Izvoz v devizne države se je povečal od 1.714.7 na 2.017.0 milj. din, od 33.98 na 36.54%. — Naša trgovina z Nemčijo je bila lani pasivna za 506.4 milj. din. — Naš aktivni saldo v prometu z deviznimi državami je bil leta 1938 pasiven za 11.8 milj., lani pa aktiven za 763.8 milj. din. Trgovinski saldo s klirinškimi državami je bil leta 1938 aktiven za 83.9 milj. din, leta 1939 pa pasiven za 81.3 milj. din.

Iz Julijske Krajine

skrivališč in brlogov v gozdnatem gorovju okrog Snežnika in Hrušice razno lačno divjad, ki se sedaj tu pa tam približa naseljem in si tudi z ropanjem skuša uteti glad. Po teh vesteh so videli v bližini Vipave tri volkove, katerih sled je poljala potem proti Nanosu. V pogorje nad Ilirsko Bistrico, v bližini jugoslovanske meje, je prilo-mastil star kosmatinec. Tamkajšnji lovci so ba-je že organizirali nanj velik lov. Vasi Korita, ki leži v tem okolišču, so se približali volkovi. Prestrašeni ljudje so se zaprli v svoje hiše. V bližini Otlica nad Ajdovščino se je prikazal lep par jelenov. Po Novem svetu ob državni meji sta se — tako pravi-jo očividci — sprehajala dva majhna in ljubka medvediča. Na Lazno pri Lokvah nad Cepovanom se je priklatila skupina belih lisic, itd. Koliko je na teh vesteh resnice, nismo mogli še ugotoviti. Prinašamo jih zaradi posebnosti. Morda so samo zimske pravljice, morda strahotni prividi, ki jih ustvarja ostri, kruti mraz.

Estonska in Vatikan

Prejšnji estonski zunanji minister Selter je postal zastopnik svobodne Estonske pri Sv. stolici. Doslej je imela Estonska le eno diplomatsko zastopstvo v Vatikanu, ki ga je vodil estonski poslanik v Parizu.

Estonsko so v 12. in 13. stoletju pokristjanili in v reformacijski dobi so jo iztrgali katoliški Cer-kvi. L. 1919, ko se je Estonska proglasila kot svo-bodna država, je tudi izjavila, da je protestantska Cerkev narodna cerkev. Dne 20. novembra 1925 se je Cerkev ločila od države. Od svetovne vojne dalje se je število katoličanov zaradi izselitve Po-ljakov zmanjšalo na 2000 duš in tvorilo je 0.2 od-stotka prebivalstva spriču 78.6 odst. protestantov in 19. odst. pravoslavcev. Katoličani imajo župnije Reval, Narna, Dorpo in Walk. Od l. 1918 spadajo k škofiji Riga, ki je l. 1922 postala nadškofija. Od l. 1925 upravlja estonske katoliške župnije apo-stolski administrator, ki je neposredno podložen Sv. stolici.

Nemški vojaki pomagajo prenašati premog čez led na obrežje.

Prvovrstne
bukove

PARKETE

dobavlja po
najugodnejših
pogojih

REMEC-CO.

KAMNIK

Kam s pokvarjenimi otroci

Pred kratkim je »Slovenec« priobčil dopis iz Maribora pod gornjim naslovom. Dopisnik ugotavlja, da ima mariborska mestna občina na svojem področju 12 otrok, ki bi jih bilo treba nujno dati v kako vzgajališče. Sedaj je še čas, pravi dopisnik, in morda bi se ti otroci v zavodu primerno vzgojili. Če bodo pa ostali brez primerne vzgoje, bodo čisto gotovo zašli na slabo pot ter bodo zrastle iz njih okoreli zločinci...

To je tista stara žalostna pesem, ki se ponavlja vsak dan po svetu. Mladina po mestih, zlasti moška, propada. Propada, ker je prepuščena ulici, ter jo kvari slaba družba, propada, ker jo zavaja neštevilo drugih nevarnosti. Čim večje je mesto, tem več je takih nevarnosti. To je jasno kot beli dan.

Ta ogrožena ali že pokvarjena mladina se vsem smili. Vsi vedo, da je to v vsakem oziru nesreča za posameznega fantka in za družbo. Rešujmo mladino! V njej se skriva upanje svete Cerkve in človeške narave. Celemu svetu preti poguba, ker mladina raste v verski nevednosti, daleč od cerkve, sovraženica svete vere. Vsi dobro misleči bi radi tem nesrečnikom ponudili rešilno roko, pa pri najboljši volji velikokrat ne vedo, kako. Ne vedo, kje bi začeli, kam bi se obrnili za pomoč.

Vsa čast našim banovinskim in drugim oblastem, ki so v zadnjih letih pozidale toliko zavetišč za mladino obojega spola. To je gotovo velik korak na tem področju. Blagodejni sadovi se že kažejo. Vendar pa vse to sorazmerno z dejanskimi potrebami še oddaleč ne zadostja. To vsi priznavajo. In ko se bo še več takih zavetišč, sirotišnic in vzgajališč postavilo, bo še vedno ogromno številno mladih, ki iz raznih razlogov ne bo mogla biti deležna te dobrodelne naprave. Vsa ta ogromna mladina bo še vedno ogrožena, izročena ulici, pa tolikim vidnim in nevidnim kvarnim vplivom.

Kaj bo z mladino, ako bo rastle brez nadzorstva, brez pouka? Zločini mladoletnih se bodo množili. Starši ne utegnejo skrbeti za zadostno vzgojo otrok, ker morajo v tovarne, v službo, v urade, da zaslužijo trdi kruh sebe in družini. Kaj pa otroci, kje bodo ta čas? Nekaj v šoli, kjer se uče pisati in brati, nekaj na ulici, kjer se od pokvarjenih tovarišev uče hudobij, da potem sami postanejo hudobni. Toda če so to sinovi družin, ki jim dovolijo popolno prostost, če starši dovolijo, da preživijo cele dneve na cesti in na trgu eredi najslabših tovarišev, potem je zastoj vse. Le eno jih še čaka — ječa.

Kako temu odpomoči? Na to vprašanje je na najidealnejši način odgovoril najslavnejši vzgojitelj v 19. veku sv. Ivan Bosko, ali kakor mu pravimo: Don Bosko. Ustanovil je nedeljske mladinske domove za dečke od 7 let naprej. V začetku je zbiral fantke samo ob nedeljah in praznikih. Ko pa je videl, da so fanti, zlasti rokodelci, trkali tudi med tednom ob večernih urah, jim je z veseljem odpiral svoja siromašna vrata in ljubeče srce.

Kmalu je spoznal, kako so ti fantje bili polni predsodkov do duhovnikov in kako veliko versko neznanje je vladalo med njimi. Zato jih je začel poučevati v verskih resnicah. Se zabaval z njimi, pel, hodil na sprehode itd. Srca so bila pridobljena, zaupanje je raslo. To je pa glavno. Uspeh je bil zagotovljen. In kakšen uspeh!

Don Boskovi oziroma salezijanski mladinski domovi so torej kraj, kamor ob nedeljah in praznikih zahajajo dečki, da se ondi zabavajo. Ves dan so pod nadzorstvom skrbnih duhovnikov in klerikov. Ti jih nadzorujejo v cerkvi, na dvorišču, v gledališču, povsod. Ob določenih uri jim razlagajo katekizem, jih učijo peti, deklamirati, igrati v gledališču in toliko drugih koristnih stvari.

Veliko važnost polagajo na razlago verskih resnic. Vedo, da »vera izvira iz poslušanja besede Kristusove«. A kje sliši mladina božjo besedo?

V šoli? Gotovo da. Toda šola je otroku breme in to kaj rado vzame veselje do vsega, kar je v šoli. Uče se katekizem čisto po sili. In ko zapustijo šolo, kdo jim razlaga božjo besedo?

V družinah? Žalibog, tako malo je družin, kjer bi globoki verski dñh mogočno utrdil krščansko življenje v mladem rodu!

V cerkvi? A kdo v mestih pripelje v cerkev mladeniče, hrepeneče le po zabavah in svetnem hrušču? In če gredo, kdo se more brigati posebej

zanje in jim podati pouk, primeren njihovi starosti in njihovim potrebam?

Torej? Torej treba prostora, ki nadomesti deloma šolo, družino in cerkev. In to so nedeljski mladinski domovi.

Velika rana med ljudstvom je mržnja do duhovnikov. Tudi med mladino se to opaža. Kaj je vzrok? Največji in glavni vzrok so v veri nepoučene, v nizkih strasteh živeče osebe, ki sovražijo duhovnike, kakor nekoč farizeji Jezusa, ker jih motijo v podlem življenju. Najrajši bi se iznebili črnih sukenj, zato se s satanskim sovraštvom zaganjajo vanje in jih črniijo pred svetom. In ker jim manjka resničnih dokazov, se poslužujejo laži in obrekujejo z besedo in v spisih. Mladina to sliši, bere in veruje. Komaj 15 let stara že sovraži duhovnike in se jih v velikih ovinkih ogiblje. Pri tem pa trpi vera in npravnost.

Kako odpomoči? Treba je, da si duhovniki privabijo mladino in pokažejo v svojem delovanju in v svojo ljubeznijo, da oni niso tisti strahovi, kakor jih opisujejo sovražniki, pač pa požrtvovalni delavci ter veliki ljubitelji in dobrotniki naroda.

To se pa najlaže doseže v mladinskih domovih. Le-ti imajo sredstva, da lahko v obilnem številu privabijo mladino. Tam je navadno vse, kar vabi in vleče mladino: veliko dvorišče za tekanje, prostor za telovadbo, gledališče, petje, godba... tam duhovniki in laiki, ki se posvete le njim, žive le zanje in postanejo otroci med otroci. To dopada, to vabi, to kaže požrtvovalnost duhovnikov, vzbuja do njih zaupanje in ljubezen, pri njih najdejo veselje in zadovoljstvo. Spomin na to lepo dobo jih spremlja tudi v poznejših letih in so prijatelji in zagovorniki duhovnikov sploh.

Poslušajte, kaj pravi Don Bosko: »Kdor hoče preroditi mesto ali vas, nima boljšega sredstva, kakor je nedeljski mladinski dom! Z njim boste privabili k sebi otroke, jih vzgojili v pobožnosti in npravnosti. S pomočjo sinov vam bo odprt dohod k staršem in si boste olajšali pot, da prinesete duha svete vere v najbolj skrite družine!«

Zgled. V velikem predmestju Buenos Airesa je tako narasla brezbožnost in hudobija, da duhovnik ni bil več varen na ulici. Salezijanec, ki je prvi obiskal tisti kraj, so obsuli nele v psokami, ampak tudi z udarci. Kljub vsemu so Salezijanci postavili mladinski dom. Ko so premagali prvo nezaupanje, so otroci, privabljeni od novosti, začeli prihajati, v začetku malo, potem čim dalje več. Tri leta potem je nadškof msgr. Aneyros, jokajoč od veselja, med navdušenim pozdravljanjem ljudstva, med živo-klici otrok in spoštljivim obnašanjem odraslih lahko hodil mirno po mestu. Mladinski dom je prerodil predmestje.

Danes ima to vele mesto kar osem zelo cvetočih mladinskih domov. Tako nam je zdaj tudi

jasno, zakaj je za časa veličastnega evharističnega kongresa pred štirimi leti ravno nastop mladine pod vodstvom Salezijancev tako krasno uspel.

In mi bi lahko pokazali na naša mesta in trge, kjer že delujejo taki mladinski domovi. Ljubljana ima dva za dečke in enega za deklice, ki ga vodijo sestre Marije Pomočnice. Celje (Gaberje) ima enega, Radna-Sevnica enega, Murska Sobota enega, Veržej enega. V Zagrebu je do sedaj le eden, a pripravljajo se jih več. Po enega imata Split in Uroševac.

Vsi priznavajo, da so ti domovi pravi blagoslov za tamošnjo mladino. Mladinski domovi so zelenice sredi naše pohujšane in pohujšljive družbe. Oni so zdravi viri, kjer se diha prijeten in oživljajoč zrak. Oni so dobro negovane drevesnice, kjer se rastline vzravnavajo in rodijo. Mladinski domovi so tudi poslopja dušnih in telesnih krepih, kjer si podajajo roko oltar in telovadba, pobožnost in zabava.

Mladinski domovi niso samo za dobre ali samo za slabe fante. Vsi imajo dostop. Slabi zato, da se popravijo, dobri pa, da postanejo še boljši. Posebno velik je uspeh tam, kjer ima mladina do-

Australija govori vsemu svetu

Poročevalska služba v 25 jezikih

Pred nekaj leti je izbruhnila vojna v ozračju. Nešteti so članki, opisi, preiskave, statistike, ki so obravnavale to vojno v tej ali oni obliki. Ta poplava različnih objavljenih razprav je dokaz, kako napeta je borba za ozračje in sicer sedaj v dobi vojne tem bolj, saj je poročevalska služba po radiu razpredena po vsem svetu v najrazličnejših jezikih, tako da je prava jezikovna zmeda na vseh valovnih dolžinah. Tehnično čudo, ki omogoča to vojno v ozračju, se dozdeva človeku 20. stoletja samo po sebi umevno. Vendar radio še ni dokončno izgotovljen. Vsak dan najdejo tehniki kako novo točko, ki izpopolnjuje to, kar že imamo. Zato je pa tako zanimiv sistem nove avstralske radijske službe. Že več let ima Avstralijski najbolj razpredeno radio-onrežje vsega sveta. To se pravi, da ima največ sprejemnikov in največ oddajnih postaj (seveda sorazmerno s številom prebivalstva). Avstraleci imajo tako ugodne prilike za življenje, da si morejo radio privoščiti tudi kmetje in delavci. Zato je pa vlada s svoje strani poselja v vojno v ozračju z veličastnim programom, ki se mu čudijo celo najbolj preizkušeni evropski tehniki radija.

Pri mikrofoni stoji sir Henry Gullette, 61 let-
ni avstralski minister za zunanje zadeve in poro-

stop ne samo ob nedeljah in praznikih, ampak tudi med tednom, vsak dan ob določenih uri. To se prakticira v vseh mestih. Kjer deluje mladinski dom, tam ni zločincev. To bi moral biti naslov tega članka.

Zanimivo je, da se za mladinski dom ne zahteva kaka dvo- ali trinadstropna zgradba. Ne. Čisto enostavna prtilična reč z lokalom za kape-lico, za gledališče, z nekaj sobami za razne fantovske odseke in za stanovanje predstojnikov. Pač pa dvorišče mora biti čim večje.

V zvezi s tem in z ugotovitvijo mariborskega dopisnika naj nam bo dovoljeno malo računati.

Mariborska občina ima 12 fantkov, ki jih bo dala v kako vzgajališče in za vsakega plačevala 400 din mesečno. V enem letu zneso to za enega dečka 4800 din. Za vseh 12 dečkov letno pride 57.600 din. V dveh, treh letih je to vsota, s katero bi se dal postaviti za prvo silo ekromen mladinski domek, ki bi takoj začel delovati. Ščasnoma bi se nabavile še druge stvari, n. pr. godba, kino, gledališka obleka, radio itd. Kljub njegovi skromnosti bi se pa blagodejni vpliv takega doma že v prvem letu pokazal. Skušnja uč!

Pri vzgoji mladine je pač veliko bolj pametno rabiti preventivne pripomočke, da se namreč mladina obvaruje pokvarjenosti, kakor pa z velikimi napori in ogromnimi stroški zdraviti pokvarjeno.

R. J.

Angleška trgovska ladja spravlja na krov 12 cm top, da je zavarovana sprčo podmornice, kar poročajo nemški listi.

Boguslav Kuczynski:

2

Beg iz Varšave

Toda zvečer so ostali samo še štirje. Najmlajša izmed deklet se namreč zvečer ni vrnila domov. Okrog poldneva so se šle vse tri javiti svoji komandi. Niso se vrnilo do mraka. Vrnili pa sta se samo dve. Stachowiakova sestra in njena starejša prijateljica Ruža.

»Po stvari nismo niti imele časa priti,« je razlagala Stachowiakova sestra, kajti vlak je takoj odpeljal. Tako sva ju mogli spremiti samo na postajo.

Vsi so šli, da spravijo kuhinjo v red. Radio je bil postavljen na Varšavo 2. — Neprestano je dajal signale. Vsak naj ima pri sebi masko. Zaboječ z zdravili in plašči so bili pripravljani v predsobi. Bolj so se bali plinskih napadov kakor pa pravih bomb.

Tisti dan je bilo še par letalskih napadov. Že je bilo pet popoldan. Šli so v sobno zaklonišče. Na ulici je nekdo zavpil:

»Plin!«

Stachowiak je vzel s seboj masko in stopil na balkon. Ni se mu zdel ta alarm resničen. Na sosednjem balkonu je stal oficir in smeje se pripomnil, da je neki deček smatral za plinski napad nizke, rdeče oblake.

»Poglejte, gospod!« je rekel. »Ali ni lep zahod!«

Da. Zahod je bil lep. Strojnice so ves čas prasketale. Iz zaprtega parka nasproti njihove hiše, je bilo slišati topniške strele.

»Prostor tu ni ravno najbolj varen!« je pomislil Stachowiak in stopil v sobo. Trenutek

je govoril s sestro. V primeru, da bi se kje izgubila, ji je dajal naslov znanca.

»Apoteko imajo. To gotovo ne bodo zaprli. Tam boš lahko poprašala po meni in zvedela zame.«

Ko je to govoril, je stal v predsobi. Sestra ga je obšla za roke. Seveda je pri tem tudi zajokala.

Po napadu sta pripravila večerjo in čakala na radijska poročila. Da, bila so takoj nato poročila glavnega voditeljstva, ki je javljalo o točkah, kjer je sovražnik predril mejo, o izgoških moštva in letal.

»Morala bi iti preje spat,« sta mislila, toda morala sta počakati še večernih poročil.

Bližala se je prva noč. Bila je jasna. Stachowiak je šel pred vrata. Pozen mrak. Trije ljudje so stali na pločniku. Ni jih poznal do tedaj, morda jih je videl kdaj na potu domov ali pa v avtobusu.

Lastnik prodaje drva je stopil najprej k njim.

»Tako premišljam, če tudi to noč ne bodo napadi. Luči so prigašene, toda noč je jasna.«

Drugi so jih takoj obdali. Žena hišnika je tudi stopila zraven.

»Ali mož še ni pisal?« je vprašal Stachowiak. Znano je namreč bilo, da je bil njen mož poklican k vojakom že pred dvema tednoma. Od odhoda še ni poslal ženi nobenega sporočila.

»Nič še ni pisal,« je odgovorila hišnica. Samo o tem je mislila in govorila. Sicer pa pomankanje vesti ni še ničesar pomenilo, kajti tudi drugi prijatelji njenega moža, ki so bili v drugih polkih, niso dali glasu od sebe. Lica je imela siva in obraz od same skrbi neprebran. Ženska pa je bila drobna, suha in nizka.

Preveč dolžnosti je naenkrat padlo nanjo. Ni imela niti časa, da bi okna na hodnikih spravila v red.

Skoraj poldrugo uro so govorili na ulici. Stachowiak se je vrnil. Njegova sestra in prijateljica sta se že okopali. Sedaj sta sedeli na robu postelje in brali knjige. Stachowski si je postlal v salonu in stopil k ženi.

»Plinov se ni treba bati,« ji je tiho razlagal. Hitro ji je našteval, koliko plinskih bomb bi bilo potrebno, da bi napolnili s plinom eno ulico.

»Vsa letala bi morala prileteti sem,« je trdil. »Če pa pade kakšna posamezna bomba, zadostujejo naše maske, kajti val preide po nekoliko minutah. Večkrat pa se niti ne dvigne tako visoko.«

Odprl je vrata salona in s salona na balkon. V njeni sobi je bilo namreč okno popolnoma zastrto. Radio je vzel k sebi.

»Spi mirno,« ji je še rekel. Ni pa še šel od nje. Prinesel ji je toplo vodo v steklenici in iztisnil pomarančo.

»Se bomo že kako privadili. Slabše bo, ko odidem tudi jaz. O tem bo treba premišljevat.«

Tedaj bi seveda šla k materi. Toda o tem še nista hotela govoriti.

Ko je čez nekoliko minut Stachowiak spet stal med vrati, je Marija že spala. Oprl se je na podboj. »Moj Bog, in ona je še bolna in bom tako moral prepustiti samo sebi!«

Malo vročine je Marija že vedno imela. Bila je nagnjena k prehlajenju in gripi. »K materi jo bom popeljal,« je sklenil Stachowiak.

Toda o tem bo treba misliti šele kdaj pozneje. V tem hipu ni imel še denarja. Pred odhodom iz Varšave na deželo, odkoder se je

prav pred dnevi vrnil, je plačal služkinji za dva meseca, ostalo pa je porabil za življenje. Sicer sta imela z ženo še nekaj v hranilnici, toda Marija je bila mnenja, da se ne spodobi sedaj jemati iz nje in bi jo bilo sram.

Stachowiak je ovil Mariji še nogo z pledom in se vlegel na divan v salonu. Radio je primaknil bliže. Tako je zaspal.

Noč je prešla v miru. Zjutraj sta dekleti prenesli svoje stvari v njegovo sobo in se začeli pripravljati na pot. Nekaj oblek so pustila pri njem. Tedaj so tudi spodnji stanovalci prosili, da bi pomagali nositi pesek za utrditev zaklonišč. Stachowiak je šel tja s sestro. Pridružila se jim je tudi Ruža. Ogladali so si zaklonišče, v kar so spremenili gostilno. Oboki so se jim zdeli slabi. Ne bi zdržali podirajočih se sten. Za zaklonišče proti plinom je bilo zopet premajhno.

Rano je prišel tudi zaročenec njegove sestre Bil je to živahen fant in pripravljen, da pomaga pri vsaki stvari. Tako je poiskal po trgovinah mesa, mleka, masla in sveže pecivo. Skupaj so zajutrkovali. Takoj po zajutrkju sta sestra z zaročencem in Ruža odšli v mesto. Avtobusa ni bilo več, samo tramvaji so še vozili normalno, dasi so bili strašno prenapolnjeni.

Ostala sta z ženo sama. Najprej sta spravila stanovanje v red, potem pa stopila malo na ulico. V okolici je bil mir. Nista se oddaljila preveč od doma, kajti v primeru letalskega napada bi se ne hotela zatekati v tuje hiše. Nekoliko sta se sprehodile po bližnjih ulicah, kar zaslilišča živžg siren. Takoj sta pohitela domov. Med vrati je delavec, ki stanuje v sosednji ulici, povedal, da je njegova žena ranjena. Udaril jo je odloček bombe. Stala je na stopnjicah. Šipa se je razletela in ranila tudi otroke.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 31. januarja: Janez Bosko, spoznav.; Marcela, vdova. Prvi krajec ob 15.47. Herschel napoveduje lepo in prijetno vreme.

Četrtek, 1. februarja: Ignacij (Ognjeslav), škof, mučenec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospa Katarina Knapič, zasebnica. Pogreb bo v četrtek ob 4 popoldne iz hiše žalosti Jernejeve ulica na pokopališču k Sv. Križu. Blag ji spomin! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je v mestnem zavetišču v Japljevi ulici dne 30. januarja umrla gospa Neža Kunstelj roj. Parkelj. Rajna je bila rojena v Škocijanu pri Mokronogu, kjer so imeli njeni starši posestvo in ugledno gostilno pri »Parkeljevih«, ki je po izborni kuhinji in postrežbi slovela daleč naokrog. Njena pokojna mati Neža Parkelj je bila sestra blagopokojnega škocijanskega župnika Janeza Kunstlja, ki je umrl 1876 v Škocijanu. Ugledna hiša je bila zelo gostoljubna in radodarna, posebno do dijakov in siromakov. Naj blagi rajnici sveti večna luč!

† V Retečah pri Škofji Loki je mirno v Gospodu zaspal gospod Mihael Jenko, ki je 35 let zvesto služboval kot cerkovnik župne cerkve. Naj v miru počiva!

Osebnosti

— Poroka. Danes bosta stopila v zakon gospod Martin Urbanja, posestnik iz Soteske pri Moravčah, in gospodična Minka Novakova, iz ugledne Novakove družine iz Prikrca pri Moravčah. Poroči ju nevestin brat gospod France Novak, župnik iz Rakeka! — Mlademu zakonskemu paru prav iskreno čestitamo ter jima želimo obilo božjega blagoslova.

Samo se danes **Bela smrt**
HILDE SESSAK - DELTGEN

Lepa življenska drama polarnih lo osv. Prekrasni posnetki z Grönlanda in Norveške.
Kino Matka, tel. 21-24 Ob 18., 19. in 21. uri

— M. Tomčevič »Drugo slovensko maščobno oddaja« R. M. Tomčevič na svečeno predpoldan. Ta bo prva izvedba v radiu, zato opozarjamo nanjo. Maščobno oddajo bo skladateljevim vodstvom dijaški pevski zbor škofijske klasične gimnazije v St. Vidu nad Ljubljano.

— Vinska razstava v Dramljah, ki je bila določena za 2., 3. in 4. februarja je preložena na nedoločen čas.

— Izletniški vlaki na Gorenjsko. V četrtek, dne 1. februarja t. l., vozi na progi Ljubljana—Bistrica—Bohinjsko jezero vlak 916 s prikličenim Jesenice—Radeče—Planica vl. 8616 in Kranj—Trzin vl. 8516. Vsi kot izletniški vlaki. Nadalje vozi v petek, dne 2. februarja, na progi Ljubljana—Bistrica—Bohinjsko jezero vlak 920 s prikličenim Jesenice—Radeče—Planica vl. 8620 in Kranj—Trzin vl. 8520. Vsi kot izletniški vlaki. Izdane povratne karate po znižani ceni veljajo za povratek le dne 2. februarja s sledečimi izletniškimi vlaki: na progi Bistrica—Bohinjsko jezero odn. Radeče—Planica—Ljubljana vl. 919 in 8619 in na progi Trzin—Kranj—Ljubljana vl. 923.

— Pri zaprtju motniji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Seznan o pobranem uslužbenem davku, prispevku za narodno obrambni fond in bednostni sklad po najnovejših predpisih davčne oblasti je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena za polo (v dvojniki) 1.150 din. V isti založbi je izšel tudi Seznan o vplačnem posebnem prispevku za narodni obrambni fond, ki služi za odprmo prispevka za narodno obrambni fond tistim, ki se poslužujejo za plačilo uslužbenega davka male tiskovine za 12 oseb. Cena seznamu je 1 dinar.

— Občni zbor ZZZ Kranj. Strokovna organizacija ZZZ v Kranju je imela preteklo nedeljo svoj drugi redni občni zbor ob obilni udeležbi delavstva in prijateljev našega gibanja. Odbor je predložil račun svojega plodnosnega delovanja. Član nadzorstva dr. Igo Silar je ugotovil pri pregledovanju poslovnih knjig najboljši red in predlagal obnemu zboru razrešnico. Po kratkem odmoru so bile volitve in je bil po nekaterih manjših spremembah izvoljen stari odbor s tovarišem Berčičem Mirkom na čelu. Ob koncu je zastopnik centrala iz Ljubljane v daljšem poročilu razložil delovanje centrala. Po njegovem referatu je bila sprejeta resolucija, katero je deputacija ZZZ izročila g. gradbenemu ministru dr. Kreku. Resolucija se glasi: 1. Nujna potreba je, da se tudi v Kranju nastavi inšpektor dela, ki bi imel vsak čas prost vstop v tovarne in bi ev. spore med delodajalcem

in delojemalcem lahko na mestu po vesti in pameti presodil in rešil. Inšpektor naj bi imel v Kranju svojo pisarno, kjer bi bil vstop dovoljen tudi vsakemu delavcu v svrhu pritožb in informacij. 2. Delavstvo zahteva omiljenje zakona, ki dovoljuje delodajalcu brez odpovedi odpust delavca po štiritredenski bolezni. Zahteva je utemeljena z mnogimi primeri. Nadalje delavstvo prosi g. ministra za uspešno posredovanje, da bi lahko delavstvo nemoteno delovalo pri organizacijah ZZZ brez izvajanja posledic delodajca, kateri delavcu indirektno preprečuje sodelovanje, ali z odpustom, ali z neznošnim šikaniranjem. Naša želja je, da bi se tovarni preprečevali taki nastopi, ki pridejo v poštev posebno pri volitvah obratnih zaupnikov. 3. Delavstvo prosi za nujno pomoč siromašnim sloyem posebno delavskim, za preskrbo z živili in kurivom po znižanih cenah ali ob izkazani potrebi tudi brezplačno.

— Smrtina nesreča zaradi plazu. Snežni plazovi povzročajo letos smrtne nesreče tudi v krajih, kjer ljudje kaj takega nikoli ne pomnijo. Celo v Halozah se je pripetila nesreča, ki je zahtevala življenje viničarke Terezije Bratuša v Korenjaku pri Zavrču. Viničarka je šla delat gaz od svoje hišice čez strmo pobočje. Naenkrat pa se je sneg vdrl ter zdrvel v plaz v dolino. Iskali so jo tri dni v dolini pod snegom, preden so jo našli mrtvo.

— Gg. rezervni oficirji! Vse, kar potrebujete za Vašo uniformo, dobite najceneje pri tvrdki A. Kassig, Ljubljana, Miklošičeva cesta 17 — blizu glavnega kolodvora.

— Za 4 gnat 3 mesece zapora. Za božične praznike se je hotel neki Lovrenc preskrbeti z raznimi dobrinami. V Rodici, okolica Vrhnika je 23. decembra Lovrenc vlomil pri posestniku Grbenu Francetu in mu odnesel 4 lepe gnatje v vrednosti 400 din. Ker je bil že večkrat kaznovan, je Lovrenc sedaj prišel pred sodnike malega kazenskega senata v Ljubljani. Vse je lepo priznal. Dobil je 3 mesece strogega zapora.

— Z ukradenko legitimacijo je kradel. Neki Selišek Franc, doma iz okolice Maribora, je v začetku decembra lanskega leta svojemu tovarišu Karlu Mežnarju ukradel v Belgradu delavsko knjižico, s katero se je potem legitimiral po svetu. Tako je nekoč prenočil v Celju pri neki stranki, sploh je povsod nastopal pod imenom Mežnarja. Karol. Zagrešil je tudi večjo tatvino v Mengšu. Vsi so seveda za vsa ta dela dolžili Mežnarja, ki ga je tudi policija začela iskati. Sedaj je prišlo na dan, da je z nepravilno potjo hodila le Mežnarjeva legitimacija. Pa je policija prišla tej čudni igri na sled in Selišek bo aretiran, kakor hitro ji pade v roke.

— Zaradi 500 din bo sedel 5 let. Dezider Čahuk iz Gorice je stal pred okrožnim sodiščem v Murški Soboti in se zagovarjal zaradi dveh manjših prestopkov, ki pa sta mu kljub temu prinesla visoko kazen. Čahuk je bil namreč zaradi zločinov vedenja pogojno izpuščen iz mariborske kaznilnice, kjer je moral odsedeti daljšo kazen zaradi umora. Čeprav je sklenil, da bo poslej ostal pošten, se je kmalu izkazalo, da pomilostitve ni bil vreden. Trgovca Jožefa Korena v Renkovicah v Prekmurju, kjer je služil za hlapca, je oškodoval za 500 din. Trgovca ga je poslal po tobak v Dolno Lendavo in mu dal 500 din, ki jih je Čahuk vtaknil v žep, za trgovca pa napravil naročilo s podpisom svojega gospodarja, naj mu izroči tobak na upanje. Za svojega gospodarja je potem napravil potrdilo s podpisom lendavskega trgovca o prejemu. 500 din. Ko je prevara prišla na dan, je Čahuk pobegnil in se pojavil v Vrhniki. Tu je bil po nekem vlogu prijet. Pred sodiščem je priznal prevaro v Renkovicah, vlom na Vrhniki pa ne. Zaradi obeh prestopkov bo skupno s pogojno odpuščeno kaznijo sedel 5 let in 5 mesecev, poleg tega pa je bil obsojen na trajno izgubo častnih pravic in na 840 din denarne kazni.

Po državi

— Huda nesreča starega časnarskega kolporterja. 66-letni Vjekoslav Forko, bivši klubčarski pomočnik in dolgoletni časnarski kolporter, je prišel na postajo v Ivanič gradu, da bi prejel časopise iz vlaka. Ko je privozil vlak, je splohal hitro ob njem, da bi prej prišel do postnega vagona. Pri tem se mu spodrsnilo in zgrabilo so ga stopnice potniškega vlaka. Hitro so ga prenesli k zdravniku, ki je ugotovil, da ima Forko zlomljeni obe roki in tri rebra ter še druge hude poškodbe. S prvim vlakom so ga odpeljali v zagrebško bolnišnico. Forko je že 34 let prodajal časopise. Čeprav že star, je vsak dan na postaji čakal na časopise in jih nosil od hiše do hiše.

— Smrtina nesreča železničarja. Nedaleč od železniške postaje Sremska Mitrovica se je smrtno ponesrečil mladi železničar Stevan Ris. Bil je zaposlen pri tovrstnem vlaku, ki je stal delj časa kakor po navadi. V tem je privozil brzi vlak, ki je Risa, ki je stal na tiru poleg svojega vlaka, s tako silo odbil, da je priletel ob vagon tovrstnega vlaka in ostal na mestu mrtve.

— Delfin v sladki vodi. Iz Sibenika poročajo: Te dni so delavci električne centrala na Krki ubili pod slapom Krke velikega delfina, ki je tehtal 120 kg. Zanimivo je, kako je ta delfin prišel skozi dolgi kanal do slapa in kako se je počutil v sladki vodi.

— Spet podzemsko bobnjenje in potres v Jagnedovcu. V Jagnedovcu, vasi, ki leži sedem kilometrov južno od Koprivnice pod goro Bilogora, zadnje dni spet slišijo podzemsko bobnjenje, ki se je posebno močno slišalo preteklo nedeljo zjutraj med 3 in 5 uro. Bobnjenje se je posebno slišalo pod dvoriščem kmetice Katicke Kovačič in še na štirih sosednjih dvoriščih. Navadno sledi bobnjenju lahen potresni sunek. Podobno bobnjenje se je v Jagnedovcu pogosto pojavljalo pred dvema letoma, ko je nato sledil močan potres. Prebivalstvo je zaradi tega bobnjenja silno vznemirjeno.

— Banatski vinogradniki proti trošarinam na vino. Mestni svet v Vrhu je imel sedaj, na kateri so razpravljali o državni trošarini na vino. Sprejeta je bila resolucija, ki med drugim pravi: »Južnobanatski vinogradniki ugotavljajo, da je uvedba trošarine po takimenovanem literarnem sistemu

povzročila v Banatu kot močnem vinskem tržišču popoln zastoj in so cene padle za trideset do štideset odstotkov. Kakor je bilo že pred desetimi leti, bo pobiranje trošarine po tem sistemu prineslo vinogradništvu neprecenljivo škodo, državi pa nikakor ne pričakovanih dohodkov. Zato se vlada naproša, da uvede spet pavšalni sistem trošarine na vino, kakor je bilo doslej v donavski banovini. Pavšalni sistem bo prinesel koristi državi, ne da bi ogrožal obstanek vinogradnikov. Če bi se temu ne moglo ugoditi, naj se določijo najnižje cene banatskih vin.

— Od osjeških četverčkov trije umrli. Poročali smo, da je v Osijeku rodila 37 letna delavčeva žena Rozalija Vajda četvorčke, tri hčerke in enega sinčka. Od teh pa je sinček že v soboto umrl, v nedeljo na to pa še dve hčerki. Ostala je samo ena hčerka, ki pa je tudi tako slaba, da dvomijo, da bi ostala pri življenju.

— Umor bogatega trgovca. V Bjeli Crkvi je bil v svoji hiši umorjen 80-letni trgovec Bono Sebeščen. Glavo je imel čisto razbit. Po stanovalju je bilo vse razmetano in gre očitno za roparski umor. Starec je živel čisto sam zase. Ker je bil bogat človek, mislijo, da so roparji odnesli veliko denarja.

— Stari načrt Mitrovica je našel profesor ljubljanskega vseučilišča dr. Nikola Radojčić v nekem znanstvenem zavodu v Rimu. Načrt je star okrog 300 let. Profesor dr. Radojčić, ki je bil nekoč mitroviški dijak, je ta načrt fotografiral in posnetek daroval mitroviški občini. Posnetek je bil izročen društvu za ustanovitev muzeja in ga bo to društvo hranilo do ustanovitve muzeja, kjer bo potem dobil svoje mesto.

— Deset delavk zastrupljenih s plinom. V prostorih zagrebške tovarne gumbov »Me-Ba« se je pripetila usodna nesreča, ki bi kmalu postala katastrofa. Nekaj delavk v strojnem oddelku je začutilo nenadoma hude bolečine v glavi, nekatere so omedlele. Druge delavke so delale naprej, pa so se kmalu onesvestile. Reševalni avtomobil je prepeljal deset delavk v bolnišnico, kjer so ugotovili zastrupljenje s premogovim plinom. Stanje delavk ni smrtno nevarno, vendar jih nekaj leži še v globoki nezavesti. Policija je takoj uvedla preiskavo, ki je ugotovila, da je žareči premog razvil strupene pline zaradi pomanjkanja varnostnih naprav.

— Po desetih letih spet spregledala. V okolici Mionice govore te dni samo o nenavadnem ozdravljenju, ki se je pripetilo v mali vasi Brezde. Pred desetimi leti je danes 65 let stara kmetica Milena Stanojevič po hudi bolezni popolnoma oslepla. Čeprav je težko prenašala to hudo usodo, vendar ni obupala. V otroški veri je upala, da bo Bog uslišal njene prošnje in ji spet podaril vid. Pred dvema mesecema je imela Milena čudne sanje. Prikazal se ji je star mož in dejal: »Najamši si svoje oči z oljem iz svetilke vaše cerkve. Stori to štiridesetkrat in spet boš videla.« Vsa vesela je drugo jutro žena pripovedovala svojim domačim, kaj se ji je sanjalo. Na njeno prošnjo so ji prinesli olje iz cerkve in žena si je vsak dan z njim namazala oči. In res: petinštirideset dan je spregledala na eno oči, petdeset pa na tudi na drugo. Danes vidi žena na obe očesi prav tako, kakor je videla pred desetimi leti, ko se jo je lotila bolezen, ki ji je vzela vid.

— V pijanosti ubil dva moža. Okrožno sodišče v Travniku je obsodilo kmeta Stipo Bevanjidi iz Zenice na deset let ječe, ker je septembra meseca lanskega leta v neki gostilni v pijanosti zabodel dva moža.

— V Belgradu primanjkuje nafte. Zaradi občutnega pomanjkanja nafte so morale belgradske zasebne avtobusne družbe znatno omejiti promet. Mestno avtobusno podjetje ima zaenkrat še dovolj nafte in obratuje v polnem obsegu.

— Požar v bolnišnici. V noči od sobote na nedeljo je nastal v podstrešju bolnišnice v Tuzli požar, ki je uničil streho in drugo nadstropje. Požar so k sreči opazili dovolj zgodaj, da so lahko spravili bolnike na varno. Škode je okrog 400.000 dinarjev. Požar je nastal najbrž zaradi kratkega stika.

— Družinska žaloigra. V Djakovici pri Peči je kmet Asan Djokić prišel na to, da ga njegova žena, s katero se je poročil pred petimi leti, vara s sosedom. Pretekli petek zvečer je rekel ženi, da mora obiskati znanca v sosedni vasi in ga ponoci ne bo domov. Odsel je z doma, pa se skrivaj spet vrnil in se skril v hiši. Zena je poklicala svojega ljubimca. Ko sta oba zaspala, je prišel Asan iz svojega skrivališča, se pripeljal do ležišča in jima s sekuro razbil glave. Ostanek noči je prečul ob truplih, kadeč cigareto za cigareto, drugo jutro se je pa sam naznanil orožnikom, ki so ga privedli v zapore okrožnega sodišča v Peči.

— Lažni akviziter — hipnotizer. Se vedno se dobe ljudje, ki nasledajo trikomi in goljufijam prevečanih zločincev. Tak slučaj se je pripetil v Predavcu pri Belovaru. Občinska uprava je obvestila gradbeno upravo zagrebške električne centrala v Belovaru, da neka oseba v Predavcu opravlja akvizicijo za električno centralo. Ker od centrala ni bil nihče v ta namen poslan v Predavac, so zadevo naznanili oblasti. Preiskava je ugotovila, da je to neki fant, ki se je predstavil za Slavka Snajderja, zastopnika električne centrala, hodil po hišah in nagovarjal ljudi, naj se prijavijo za priključek električnega toka, ki ga bo centrala v najkrajšem času napeljala v vas Predavac. Tako je prišel tudi v gostilno Tome Drevena, kjer je zase in nekega inženirja naročil bogato kosilo. Z Drevenom se je pogodil za del zemljišča, ki leži za gostilno, katerega je moral zagrebška električna centrala odkupiti od Drevena. V hiši posestnice Kate Seljanec je prav tako priporočal električni tok. Dejal pa je, da od centrala ni prišel pravočasno denar, da pa mora hitro odpotovati v Križevce po veliko električno svetilko, ki jo bodo montirali sredi Predavca. Kata Seljanec mu je takoj dala 750 dinarjev, kolikor je zahteval, naker je »zastopnik« odpotoval v Križevce, z zagotovilo, da se bo še isti večer vrnil, kar se pa seveda ni zgodilo. Za lopovom so oblasti izdale tiralico. Zanimiva je izjava posestnice Kate Seljanec. Ona pravi, da je prepričana, da jo je Snajder hipnotiziral, ker je neprestano ostro gledal v njene oči, tako da je bila čisto pod njegovim vplivom. »Če bi zahteval še več denarja, ki mu ga dala. S svojo akvizicijo je prigljal Snajder precej denarja.

Anekdota

Dupre, zlatar iz Grenobla, se je preselil v Pariz, kjer je odprl svojo delavnico. Pečal se je z raztapljanjem kristalov za izdelovanje ponarejenih diamantov. Pri tem je za odkril vžgalno tekočino, čije učinkovanje je bilo tako močno, da je uničevala vse, do česar je prišla. Njegovim sodobnikom trdijo, da je voda samo pomnoževala njegovo uničevalno moč. Ko se je prepračil o učinkovitosti svoje iznajdbe, je šel Dupre na dvor. Tam je v verzaskih kanalih delal eksperimente, naker so ga poslali v več morskimi pristanišč. Uspeh njegove iznajdbe je bil tako strahovit, da je napolnil z grozo tudi najbolj okorele mornarje. Kralj Ludvik XV. je spoznal strašne posledice te iznajdbe za človeški rod in je podelil Dupreju dosmrtno rento in red sv. Mihaela, pod pogojem, da ne bo objavil svoje iznajdbe.

Ljubljana, 31. januarja

Gledališče

Drama: Sreda, 31. jan.: »Kupčija s smrtjo«. Red Sreda. — Četrtek, 1. februarja: »Na prisojni strani«. Red Četrtek. — Petek, 2. febr. ob 15: »Petrkove poslednje sanje«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Profesor Klepec«. Izven. Znižane cene.

Opera: Sreda, 31. jan.: Zaprt. — Četrtek, 1. februarja: »Lumpacius Vagabundus«. Premiera. Premierski abonma. — Petek, 2. febr. ob pol 11: »Pri treh mladenkah«. Izven. Gostovanje Dječega carstva iz Zagreba. — Ob 15: »Pri belem konjčku«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Fraskuita«. Izven. Gostovanje ge. Zlate Jungjenac.

Rokodelski oder

V Rokodelskem domu bo na svečnico uprizoritev lepe nove igre. Igrali bodo zelo zabavno veseligo. »Dva para se ženita«, ki jo je po češkem izvirniku priredil J. Oblak. Kdor se hoče pošteno zabavati, naj pride na svečnico ob petih v Rokodelski dom. Predprodaja vstopnic bo dopoldne od 10—12 in od 4—5 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Vsi prijazno vabljeni.

Radio Ljubljana

Sreda, 31. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Iz raznih operet (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Šrnel »Štirje fantje« — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: Reportaža iz Ljublj. mestne plinarne — 18.40 Smoter slovenske narod. zavesti (prof. Ed. Kocbek) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Vzporna prednost naših pesmi (Branko Matavulj, Bgd) — 19.40 Objave — 19.50 Iz rastlin zdravje in moč (dr. M. Vraber) — 20 Klavirski trio (prof. J. Ravnik, klavir; prof. J. Slais, gosli; prof. Sedlbauer, cello) — 20.45 Čajkovskij: Casse nissete, suite (plošče) — 21.15 Slov. vok. kvintet: Pesmi Rista Savina — 20 Napovedi in poročila — 22.15 Valčki in polke (plošče).

Prireditve in zabave

Ljubljanska filharmonija bo na svojem rednem koncertu v petek, 9. februarja v unionski dvorani izvajala Čajkovskega V. simfonijo, Smetanovo »Vltavo«, Bravničarjevo »Belokrajnsko rapsodijo« in plesno suito »Sreč iz letca«. Koncert bo dirigiral ravnatelj hrvaške opere gosp. Krešimir Baranović, znani hrvaški skladatelj in dirigent. To bo njegov prvi nastop v Ljubljani.

Violinski koncert. V ponedeljek, dne 5. februarja bo ob 20 prvi violinski koncert letošnje koncertne sezone. Nastopila bo priznana italijanska violinistka Lilija D'Albore. Ona je velika umetnica in brez dvoma najboljša violinistka med mlajšimi italijanskimi violinisti. Koncertirala je že skoro po vsej Evropi. V Jugoslaviji je turneja v februarju njeno prvo umetniško udeleževanje v naši zemlji. Koncert bo v mali Filharmonijski dvorani. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Bohemijski večer, ki ga na pustni torek 6. februarja priredijo gledališki igralci pri Mikliču bo večer veselja in razposajenosti.

Predavanja

Prosvetno društvo Trnovo. Prosvetni večer, ki bo drevi ob 20 v Društvenem domu, Karunova ulica, je namenjen prijateljem naših gora. Predaval bo g. prof. Janko Mlakar. Predavanje je opremljeno s skioptičnimi slikami in nosi naslov: Iz mojega nahrbtnika.

Ljudska univerza, Kongresni trg, mala dvorana Filharmonije. Danes, 31. t. m., bo ob 20 predaval g. dr. Josip Cholewa o snovi: Novotvorbe na prsih. Skioptične slike. Vstop prost.

Pri sadjarski in vrtnarski podružnici Ljubljana L. predava drevi ob 7 v kemijski dvorani na I. dr. realni gimnaziji v Vegovi ulici g. Jože Kregar o vprašanju: Kako naj si ljubitelji namoži gomolje begonije in vrtno gladole.

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Mostah priredi v aredu, dne 31. januarja t. l. ob 20. uri v šoli v Mostah filmsko predavanje o sadnih škodljivcih. Vabljeni vsi sadjarji in vrtnarji.

Sestanki

Občni zbor Prirodoslovnega društva v Ljubljani bo danes, v sredo, dne 31. januarja, ob 18 v predav. mineraloškega inštituta na univerzi.

Občni zbor moškega odseka šentpeterskega prosvetnega društva bo drevi ob 8 v prostorih prosvete. Člani odseka pridite vsi.

Naše dijaštvo

Akademski kongregacija pri oo. frančiškanih ima drevi ob osemih redni članiki sestanek. Vsi tovariši akademiki vabljeni!

Kongregacija akademščark ima drevi ob četrtna osem svojo redno sestanek v frančiškanski kapeli. Vse akademščarke vljudo vabljenel

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek. Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

Poizvedovanja

Šop ključev se je izgubil od frančiškanske cerkve do Resljeve ceste (učiteljske). Pošten najditelj naj jih odda proti nagradi pri upravi »Slovenec«.

»S čim se lahko legitimirate, da ste res gasilec?«

Kaj pravite?

Taka je sodba, ki se sproži zdaj pa zdaj tu in tam, da je na srednjih šolah bilo in je še danes vedno kaj takih nastavnikov z naslovom »profesor«, ki ne zaslužio pridevka »pedagoga« ali »vzgojevalca«. Pa bi vsakdo, ki se je dokopal na tako mesto, moral biti še prej in bolj pedagog kot profesor; pedagog v besedi, pedagog... z lepim zgledom. Da žal ni tako — evo dokaz: Ta dan je šel dijak v spremstvu s starejšim gospodom po ulici. Ali je bil ta gospod oče, ali stric ali samo znanec, ne morem reči. Menila sta se, kolikor sem mogel posnemi iz tega, kar sem mimogrede ujel nehotne na ušesa, o profesorjih tega dijaka. Razložil sem iz pripovedovanja dijakovega tole: »Vse prekolne: Boga, Marijo, sonce...« — »Pa bi se moral tendar kot profesor takih stvari držati...« pristavi gospod. »Eja, prav ni si ne stri iz tega...«, naslednje besede so izdanele v veler.

Kje? Kdo? Zdaj pa vprašam, ali je molitev zoper bogokletstvo, ki se opravlja dan na dan po naših cerkvah, še potrebna? Morda bi mogel katehet na dotičnem srednješolskem zavodu pogoditi, kateri je ta »zornik« pedagog, pa bi mu zlepa in prijateljsko dopovedal, kako nepedagoška in pohujšljiva je njegova metoda, ki mu naklada silno, težko odgovornost!

LJUBLJANA

Vpliv zime na kriminal

Poleg ugodnega vpliva, ki ga doslej še smemo pripisati letošnji zimi za polja, ki suha pod snegom izvrstno počivajo, ima visok sneg z vsemi svojimi posledicami še poseben vpliv na kriminal. Opazovanja namreč kažejo, da se v večjih mestih in prometnejših središčih razni potepuhi, delomrzneži in postopači, pred katerimi ni nič varno, ne zbirajo v tako velikem številu kot poleti, ali kot bi se v milejši zimi. Vsi so se nekako porazgubili po vsej deželi in krajevna varnostna oblasta zapostavlja te taki tiči, ki imajo že nekaj stalen delokrog, kjer jih vse pozna in s prstom kaže za njimi. Vsi drugi pa so v tej zimi postali skoro nepremični. Nič se ne selijo tako iz kraja v kraj, od semnja na semenj, iskajoč svojih prilik. Avto-busne zveze takorekoč ne delujejo, promet z vlaki je otežkočen, kolikor se taki tiči javnih prometnih sredstev poslužujejo, kolesarjenje na večje daljave je nemogoče, pa tudi peš ne prideš daleč. Tako je zima vse znanec kriminala nehoti prisilila, da se drže vsak v svojem kotu. Isto skušajo kažejo tudi oblastveni izgoni. Ako poleti koga oblasti izženejo iz občine ali iz mesta in ga odpeljejo v njegovo domovinsko občino tja daleč kam na jug, je tak tič v nekaj dneh že nazaj. Danes so izgoni uspešnejši, čeprav pot zahteva več časa kot poleti ali v milejši zimi. Kjer neljubega gosta oblastveni organ odloži, tam mora občepti, ker se na večja potovanja ni more spustiti. Tudi po deželi, zlasti po samotnejših vaseh, so ljudje opazili, da se po cestah nič več ne kladi toliko nevarnih potepuhov kot poleti, ko ti sumljivi neznanec zaide v vsako zakotno vasico. Danes v odročnejše kraje ne zaide noben tuj človek. Tako je letošnja zima z 1 m debelim snegom poskrbela na svoj način tudi za splošno varnost.

stne podatke otrok. Prijave je treba kolektivati z 10 dni. Tiakovine za prijave se dolo pri davčni upravi, soba št. 3. Prijave, vlozene po 31. januarjem pri odmeri obrambnega fonda ne bodo upošte-vale. 2. V istem roku morajo predložiti davčni upravi nekolektivane prijave tudi vsi preko 30 let stari moški davčni zavezanci, ki so samci, ali pa so pomrli in sedaj nimajo nobenega otroka, prijavi ni treba vlagati. Opozorjamo davčne zavezance, da morajo prijave vlagati vsako leto znova.

1 Inž. arch. Mitja Svigelj bo razstavil prihod-nji mesec v Jakopičevem paviljonu svoja olja, krajine, figuralne kompozicije in portrete, plastike in skice. Inž. Svigelj, ki se je na tem polju v zadnjih letih uspešno udeleževal in bil poznan le v ožjem krogu, bo s temi svojimi deli tedaj stopil prvič pred javnost. Med ostalimi platni večinoma v večjem obsegu je nov predvsem v svojih različnih figurativnih kompozicijah. Razstava bo od-prta od 11. do 25. februarja.

1 Važno opozorilo za rezervne častnike! Drevi bo ob 20 v dvorani Delavske zbornice važno pre-davanje za rezervne častnike. V smislu naredbe komande Dravske divizijske oblasti je udeležba na tem predavanju obvezna za vse rezervne častnike glavnih rodov (pohote, artilerije, konjenice, inžin-terstva in zrakoplovstva). Pri vstopu je oddati na ¼ pole napisano ime z vojaškim činom zaradi na-daljnje evidence vojne oblasti. S seboj je prinesiti »Potsetnik za rezervne oficire«.

1 Za mestne reveže je darovalo osebe pošte Ljubljana I ostanek 120 din zbirke za venec na kr-sto pok. viš kontrolorja Franca Mezka, ga. Marija Jeras, Ceeta na Loko 4, je poslala 100 din mesto cvetja pok. Antoniji Strubelj-Čestnik, mestna vrtna-rija je pa v znamenje te odkupnine od razkošja pri pogrebi na krsto položila preprost venec. Za pri-boljšek v stari cukrarni je poslala tvrdka »Okie, to-

podpiranje brezposelnih, naj vsak Ljubljančan po-seti to prireditel, ne glede na to, da mu bo s tem plača nižana in ne zvišana.

1 S kruhom in kolesom je pobegnil pekovski vajenec S. Avgust, doma iz okolice Stične, ki se je učil pekovski obrti pri nekem peku v Ljubljani. Ko mu je pek izročil kos kruha, ki je bil pogrnjen z belim prtom, in mu zaupal svoje kolo, da bi hitreje obhodil pota okrog svojih odjemalcev, je 20 letni fant pobegnil neznan kam. Ni ga bilo več nazaj, ne koša, ne kolesa, ne kruha. Kolo je znamke Wanderer s tov. številko 675.321, črno ple-skano, evidenčno številko pa ima 2-14639-39. Za prodani kruh je dolžan 373.50 din. Tako je pek na vsem lepem oškodovan skupno za 1146.50 din. Nepoštenega vajenca išče policija.

1 Križi in težave voznikov. Vreme povzroča velike križe in težave v cestnem prometu ne sa-mo v Ljubljani, marveč tudi na deželi po neka-terih krajih, kjer so veliki zameti v zatišjih. Glavna težava je vožnja s sanmi. Kmetje iz oko-lice prihajajo s tovari v mesto na saneh. Ceste zunaj mesta so primerne za sani, v mestu pa ne. In uboga živina sedaj mnogo trpi! Opazovalec je včeraj videl, kako je morala uboga kobilica vleči po snega praznih mestnih ulicah sani, na katerih sta sedela mož in žena, oba zajetna človeka. Za-stal je zaradi tega tramvajski promet. Naposled navaden mešan pravi možakarju: »Ali so vam ne smili živina? Sedite ko kak baron! Stopite doli in žival bo kmalu potegnila.« Nejevoljen je to storil in kobilica je lahko potegnila naprej. Tam na Ajdovščini je nekdo na saneh peljal drva. Kupil jih je mešan in treba jih je bilo zapeljati daleč v stransko ulico. Konj ni mogel zmagati na tlakovanih tleh. Pomagali so ljudje, ki imajo usmiljenje do živali. Tudi tovarni avtomobili ima-jo dostikrat velike nevednosti v ozkih prometnih ulicah. Zastane promet, Tramvaj zvoní. Policijski stražnik ima brige in skrbi, kako bi mirno rešil prometni zastoj. Kdor je hladnokrven in miren, lepo reši vprašanje prometnega zastoja. Splošno pa lahko rečemo, da je policijsko-promet-na služba v teh dneh prav preudarna in ura-vnava promet z največjo previdnostjo. Včeraj se je nekje primeril slučaj, da avtomobil nikamor ni mogel. Sukali so ga na vse načine, da je na-posled zavozil v veliko vežo, kjer je odložil svoj tovor. Za tesarske mojstre je ta zima dala prak-tične izkušnje, kako je treba v Ljubljani staviti strehe. Ravne strehe so se izkazale, čeprav be-tonirane, za zelo neupratične. Poševne strehe pa tudi ne morejo dolgo vzdrževati teže snega. Zato zadnje dneve, boječ se še hujše zimske katastro-fe, odmetavajo sneg z vseh streh. Sneg mečejo na ceste in ulice. Pasanti zabavljajo, ko se morajo ogibati keparu snega. Kjer so ravne strehe, so morali metati na ulico celo led, ki se je napravil na strehah. Nevarne pa so ponekod ledene sveče, ki bi dostikrat povzročile smrt pasanta, ko bi mu padle na glavo. Torej povsod previdnost!

1 Vlom pri puškariju Kaiserju pred sodiščem. Pred božičnimi prazniki lani je nekdo vlomil v pu-skarsko stare puškarske tvrdke Kaiser. Iz izloženih oken je pobral nekaj revolverjev in municije v skupni vrednosti okoli 2500 din. Zaradi tega vloma je bil pred malim senatom včeraj sojen 21letni brivski pomočnik Ivan R. Vlomno tatvino je priznal. Sodi-šče mu je prisodilo 3 mesece strogega zapor.

1 Za javno nasilje 5 mesecev. Ljubljančan Korel je hud na policijo. Tam je zapisan kot velik nasil-než, ki se vedno v vinjenosti spravi na mirne poli-cijske stražnike. Lani 16. oktobra je vrgel na tla policijskega stražnika iz nekakega detektiva je udaril po glavi, da je dobil lahek pretres možgan. Korel S. je bil obsojen na 5 mesecev strogega zapor.

Danes nepreklono zadnjikrat!

Ob 16., 19. in 21. uri

Glavno vlogo v tem krasnem filmu, ki ga preveva nesmrtna Puccinijeva glasba iz opere »Madame Butterfly« igra in poje

Premiera Madame Butterfly

Kino Union tel. Marja Cebotari

za smeh in razvedrilo: Paul Kemp in Lucie English

MARIBOR

„Hotel Hohnjec“ in njegov »tjujski promet«

V Sodni ulici stoji za zgradbo okroglega so-dišča mrko zidovje z zamreženimi okni, ki vzbuj-a grenke spomine pri marsikaterem mimoido-čem. To je mariborska jetnišnica, ali kakor jo hudomušni meščani imenujejo po njenem ravnatelju »Hotel Hohnjec«. Letos je že 20 let, odkar nosi jetnišnica ta naziv — toliko časa jo že vodi in upravlja imenovani ravnatelj. Jetnišnica nosi z neko upravičenostjo naziv »hotela«, saj ima med vsemi mariborskimi zavodi gotovo največji »tjujski promet«. Letna statistika izkazuje, da je lani sta-novalo v jetnišnici vsega skupaj 2191 jetnikov; v primeri z letom 1938, ko je bilo jetnikov 2444, je bil lanskoletni promet manjši. Večina jetnikov je bila moških, ker je bilo zaprtih samo 346 žensk. Od vsega števila je imelo 226 oseb pripor, 673 pre-iskovalni zapor, 1292 pa je prestajalo zaporno kazen. V priporu so imeli 25 mlajših mladoletni-kov, ki imajo čisto svoj oddelek, ločen od ostalih jetnikov. V ta »otroški vrtec«, kakor ga nazivljejo pazniki, je prišlo v zapor zaradi tatvin 24 dečkov in ena deklica. Starejših mladoletnikov (od 17. do 21. leta) je bilo zaprtih 111, nad polovico od tega zaradi tatvin. V kaznilnico je bilo oddanih 81 odraslih obojencev in 12 starejših mladoletnikov. Kakor znano, se oddajo v kaznilnico samo obo-jenci, ki dobijo nad leto dni zaporne kazni, vsi drugi pa odsede svoj delež v jetnišnici. Vsi ti, ki so oddali v kaznilnico, so imeli skupne kazni 278 let, trije obojenci pa so šli na dosmrtno ječo. V žensko kaznilnico v Begunje sta bili oddani dve obojenci. V pogledu porabe živil je jetniš-nica važen odjemalec v Mariboru. Lani je imela 89.391 preskrbovalnih dni. Če se računa dan po 8 din, znaša to 715.128 din. Jetnišnica je imela tudi goste-jetnike, ki jih je poslala finančna upra-va, ki je zanje plačevala tudi preskrbino. Takih »gostov« je imela jetnišnica od finančne oblasti 149, od upravnih oblasti 27, od vojaških pa 7. Zanimivo je, da je bilo med obojenci okroglega sodišča (693) največ takih, ki so se pregrešili nad tujo lastnino, ostali pa so sedeli skoraj vsi zaradi telesnih poškodb. V mariborski jetnišnici pošilja svoje obojence tudi okroglo sodišče v Murski Soboti, ki nima primernih lastnih prostorov.

m Smrtna kosa. V Aljaževi ulici 22 je umrla 69 letna vdova po železničarju Julijana Bayer. — V bolnišnici je smrt ugrabila 58 letno zasebno Marijo Javšnik. Naj počiva v miru!

m Zaradi ukinitve hrzvalaka, ki vozi iz Ma-ribora ob 2.48, bodo mariborske pošte odprav-ljale vse pošiljke v smeri proti Ljubljani in Za-grebu z vlakom ob 20.55, zaradi česar se bodo izpraznile poštni nabiralniki 30 minut prej ka-kor dosedaj.

SCHICHTOV RADION

nere temeljito

S kuhanjem perila v raz-topini Schichtovega Ra-diona odpravite prav vsi, tudi najtrdozvrtnjejo ne-tužno. Perilo bo zunaj in znotraj popolnoma čisto in snežnobelo.

RADION BELINA!

Schicht RADION pere sam!

Račnik je bil zaposlen pri posetniku Uršniku pri podiranju smrek. Ko sta z Uršnikom končala delo v gozdu, sta šla na Uršnikov dom, kjer je gospo-dar postregel Račnika z žganjem. Ta je veliko pil, med pogovorom pa je omenil, da ima doma bolno živinčar ter bi ga zdravil z volčjim korenin-om, katerega pa nima. Nato mu je Uršnik dejal, da ima tak koren namočen v žganju ter mu ga je dal. Prinesel je politrsko steklenico žganja, v katerem se je nahajal volčji koren ter jo dal Račniku s pripombo, da tega žganja ne sme piti, ker je gotovo strupeno. Račnik pa je odvrnil, da je kaj takega že večkrat pil ter je zvrnil vase dobro merico pijače. Odpravil se je potem do-mov, pa mu je že med potjo postalo slabo, doma pa je legel in kmalu umrl.

m Nenavadna tatvina. Z neke lokomotive na koroškem kolodvoru je neznanec ukradel piro-meter, ki kaže strojevodji vročino v kotlu.

Celjske novice

e Pester družinski večer priredi Katoliško prosvetno društvo v ponedeljek, 5. februarja. Na sporedu govori, vmes godba.

e Sprememba gledališkega programa. Narod-no gledališče v Mariboru zaradi tehničnih zaprek ne bo uprizorilo opere »Cigan baron« v petek, 9. februarja, ampak šele v sredo, 14. februarja. 23. februarja bodo Mariborčani uprizorili vese-lo-igro »Konto X«. Tudi ta predstava bo za abonma.

e Vsi, ki poslovnih knjig še niso dvignili, naj to store v roku treh dni pri predstojništvu mestne policije v Celju.

e Uradni dan Zbornice za TOI za Celje in celjsko okolico bo v torek, 6. februarja, od 8 do 12 dopoldne v posvetovalnici Zdrženja trgovcev za mesto Celje v Razlagovi ulici.

e Mladinski dom v Gaberjih ponovi na svečni-co ob 5 dopoldne globoko sodobno igro »Prostost rdečega raja«. (Pater Pro.) V nedeljo, dne 4. fe-bruarja, ob pol 5 dopoldne in v torek, 6. februarja, ob 7 zvečer bo pa vesela pustna prireditev — oba-krat z različnim bogatim sporedom. Sodelovala bo tudi novoustanovljena godba Mladinskega doma, ki je že prvič prav lepo nastopila na praznik sv. Ja-neza Boska.

e Smuške skakalne tekme za prvenstvo MZSP in prvenstvo Celja, ki bodo na praznik, dne 2. fe-bruarja na skakalnici v Liscah pri Celju, je zani-manje med tekmovalci, kakor tudi med športnim občinstvom vedno večje. Skakalnica je v izvrstnem stanju in so bili na treningu doseženi skoki nad 30 m. Po sedanjih prijavah kaže, da bo boj za prva mesta zelo oster. Pričetek tekme točno ob pol 3 popoldne.

e Prosvetno društvo v Galiciji vprizori na pust-no nedeljo, dne 4. februarja ob pol 3 popoldne pri Supergarju v Zavrhu tri burke »Zaklad«, »Zamo-rect« in »Pustna potica«. Sodelovala bo godba na pihala.

e V Zalcu so obdarili 8 najrevnejših otrok s potrebno obleko in obutvijo ter 22 starih revežev z živili v skupni vrednosti nad 5.000 din. Obdar-itev otrok je bila v prostorih Ljudske šole. Obda-rovateljem najlepša hvala!

e Enodnevné tečaj priredi Kmečka zveza 10. februarja v Vojniku, 11. februarja v Braslovčah in 12. februarja na Vranskem.

e Obrt, trgovina in industrija v Celju v luči statistike. Če pregledamo statistiko prijav in odjav obrti, trgovine in industrije v Celju, vidimo, da je zadnja leta po krizi obrt, trgovina in industrija, ki je takrat precej zastala, zopet oživela ter se živahno razvija in napreduje. Vsega skupaj imamo v Celju 1.298 obrti, med temi 111 pogostinskih obrti, 64 na dovolilo vezanih obrti, 601 rokodelskih obrti, 24 industrijskih, 402 trgovinska in 90 ostalih obrti. V preteklem letu je bilo prijavljenih 5 na dovolilo vezanih obrti, 38 rokodelskih obrti in 63 trgovinskih in ostalih obrti, odjavljenih pa 4 na dovolilo vezanih obrti, 23 rokodelskih obrti, 1 in-dustrijska obrt in 51 trgovinskih in ostalih obrti. Iz Celja v Ljubljano se je preselila v preteklem letu družba z o. z. »Volta«.

e Dekliški krožek ima drevi ob pol 8 v Domu svoj redni sestanek. Vabljeni.

e Na poldnevni cesti je padel 62 letni cinkar-niški delavec v p. Divjak Ivan iz Sp. Hudinje in si zlomil levo roko v ramenu.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju

V cvetu let je trgovcu Nadelsbergarju po krat-ki bolezni umrla hčerka Gizela, ena najpridnejših učenk 1. razreda Ganiživo je bilo, ko je pol dneva pred smrtjo na bolniški postelji prejela prvo av-robbajilo.

Mrtvega so našli v borovju na šolski cesti 80 letnega Ludvika Skribeja, prevzičkarja iz Strgon-cev pri Cirkovcah. Starček je na potu iz Ptuj v vi-sokem snegu in mrazu omagal.

Za narodno dramo »Črna žena«, ki jo upri-zo-rimo na svečnico ob treh, vlada daleč okoli veli-kaneko zanimanje.

V Garmischu čistijo led na stadionu za drsanje in razvijajo mreže za hokejske igre.

KULTURNI OBZORNİK

Ljubljanska Opera:

Dvorakova »Rusalka«

Dvořakova »Rusalka« je pesem neutešenega hrepenenja, hrepenenja, ki prav za prav nikdar ne more biti do kraja utešeno, pesem ljubezni in smrti, dveh zadnjih skrivnosti človeškega življenja. Ni čudno, da je Dvořak prav v tem delu našel svoj najbogatejši izraz. V njem je, kakor pri vseh velikih slovanskih glasbenikih, neka elementarna sila, iz njega diha skrivnost zemlje in človeka, zvezanega s to zemljo. Ena izmed skrivnosti človeka pa je ta: kar mu je najslajše, je obenem najtrpkejšo, kar je najbolj neposredno, je najbolj nepojmljivo, kar mu je najbližje, je obenem visoko nad njim, da skoraj ne more dobiti izraza drugje kot v simbolih ali pravljici: hrepenenje. In ker je »Rusalka« bolj pesem hrepenenja kot pesem ljubezni, je na nek način čistejša od kake »Manon«, »Boheme«, »Traviate«. Ob umirajoči Violeti ali Mimi si marsikdo otre solzo. A solza se posuši; trpkost ob usodi Rusalka ali princeza ne izgine tako hitro. Usoda Manon, Violete, Mimi je vsakdanja. Ne rečem, da tudi usoda Rusalka ali princeza ni vsakdanja; še bolj vsakdanje je, v dobesednem pomenu besede, saj traja vsak dan in vse dni, vse življenje do smrti.

Dvořak je mojstrsko združil oboje: pravljico s simbolom, to je s čarom svoje žametne lirčne melodike. Osnova pravljice je hrepenenje Rusalka po prelepem princu, ki jo očaran po njeni lepoti odvode s seboj, pa prične omahovati med njeno svetlo, hladno postavo in strastno zapeljivostjo tuje knežine in se končno odloči za slednjo. Razočarana in zavržena se vrne Rusalka v svoj pravljinski svet; s tem večjo močjo se polasti princeza nemir in želja po njej, umiri se šele ob njenem smrtonosnem poljubu. Tako stoji ta zgodba nekako v sredi med romantiko in simboliko. Zato ob različni zamisli lahko dobi vsa opera bolj romantični ali simbolni poudarek, kar potem dosledno izvedeno seveda odseva na vseh postavah pravljinskega sveta, vilah, povodnem možu in celo čarovnici. (Ob praški uprizoritvi pod Talichom, ki se je tudi v 1. in 3. dejanju izognila tipiki pravljinskih postav, je bil celo lik Ježibaba nekam skrivnostnejši, rekel bi zlobnejši in zopet sočutnejši, brez vrešččega Walt Disney-veškega krohla.) Pri nas se je režiser J. Ciril Debevec držal sredine, kot jo naznačujejo navodila libreta samega. Med mehko začrtanim pravljinskim svetom

1. in 3. dejanju, je v drugem dejanju znal doseči slikovite, nič manj subtilne efekte. Kolikor ni bila kriva sem in tja okornost posameznih igralcev, se je vse upogibalo mehki Dvořakovi glasbi, v okviru slikovite inscenacije g. Skružnega, ki v marsičem ni prav nič zastajala za inozemskimi in zasluži posebnega priznanja.

Dirigent g. Štritoš je že takoj od prvih taktov spredel iz Dvořakove glasbe čudovito pravilčno tenčico, ki jo je le okornost rogov in robatost drugih trobil sem in tja raztrgala. Pod tem dirigentom je dosegel orkester stopnjo intenzivnega muziciranja kot le redko. — Rusalko je igrala gdč. Heybalova izredno delikatno in prepričevalno; sprico njenih priznanih pevskih sposobnosti pa nas v petju ni mogla popolnoma zadovoljiti. Zdi se včasih, kot da bi se hotela spuščati v pevske efekte, ki jih še ne obvlada do kraja. Njen mezza voce še ne zveni, in marsikaj zaradi tega trpi razumljivost besedi (poleg tega, da jo je večkrat prekril orkester, kar seveda ni bila njena krivda). Seveda pa to ne more zmanjšati priznanja njene mu odskemu napredku. — Krasen pevski lik je ustvaril g. Lupša s povodnim možem, posebno še v drugem dejanju, ko se je otresel začetne komaj opazne indisponiranosti. — Učinkovito in lepo je zapel vlogo princeza g. Francel, dasi se je izpočetka zdel njegov glas malo trd za to vlogo. — Ugajala je Ježibaba ga. Kogojeva; še večjo pažnjo na razločno izgovorjavo bi si želeli od nje, enako od gdč. Bašičeve, katere igra pretkana, zapeljive in okrutne knežine je bila dokaj medla. — Gdč. Barbičeva in g. Sladojčev kot kuharček in gozdar sta dobro izpolnila karakteristične intermezze v 2. in 3. dejanju.

Z »Rusalko« je dosegla naša opera visoko stopnjo izvedbe, v marsičem najvišjo doslej v letošnji sezoni. Morda bi se dali izbrusiti še nekateri detajli; spev 3. vil (gdč. Polajnarjeva, Medvedškova, Rupnikova) n. pr. pogreša še prave ubranosti. Prelepa, otočna pesem zbora o belih in rdečih rožah bi zaslužila večje pozornosti od g. dirigenta Štritoša; zdelo se je, kot da jo je s prehitrim tempom kar nekako prezrl. Potem bo predstava mogoče še v malenkostih pridobila; vsekakor je »Rusalka« prelepa umetnina, ki dela tudi naši operi vso čast. dr. W.

Mariborsko gledališče:

Shakespeare: »Othello«

V predpustnem času bi človek pričakoval, da bo gledališče kako posebej poskrbelo za smeh in zabavo, da je doslej ostalo le pri že obstoječem programu in ponavlja le stare veselice in opere. Za božič že je postavilo na oder dovolj dobro veseligoj dveh nemških pisateljev v Gorinskem prevodu, Konto X, ki je sicer po svoje zelo zabavna in vesela, toda nima prav nobene globine in ne očituje nobene umetniške potence. Zato si človek naravnost želi kako ostro komedijo, ki bi s satiro in kritiko postavila zrcalo našemu času in izigrala človeško in družabno umazanost. Konto X pa je ponižna veseliga o nekih denarnih mahinacijah, ki jim za vzrok postavi sentimentalno ljubezen, s čimer je veseliga prej blizu tekstu za film ali opereto kakor tekstu družabne satire. O tem po svoje pravi tudi dvojno avtorstvo (zato je vseeno, če ne navedem ne prvega ne drugega avtorja), kar je postalo zadnje čase značilno za take vrste odrsko »blago«. Odlična je bila v igri Gorinskova ustvaritev lika pisarniškega ravnatelja Reissnagla, pa tudi ostali so dali dobre postavbe. Globine Konto X nima in se zato prav dobro druži v predpustnem razpoloženju z operetama Zarka na Jadranu in Vse za šalo.

S tem sem se hotel oddolžiti poročevalski dolžnosti, ker nisem še pisal o igri Konto X in ker se mi je zdelo potrebno omeniti potrebo po družabnih komedijah.

Shakespearejev Othello je poleg Knittlove Vie male letos najbolj izrazita tragedija. Tragedija ljubosumnosti jo imenujejo nekatere slovstvene zgodovine in šekspirske biografije, dasi bi jo prej mogli imenovati dramo peklenskega zahrbtnosti in zlodejskega intriga Jaga. Je to ena najbolj problematičnih postav v delih velikega Angleža. Medtem ko so Lear ali Macbeth ali Romeo ali Antonio kar realistične postavbe, le privzdigljene v junško obzore, pa se Jago s svojo demoničnostjo odmika vsakdanjim merilom in ostaja skoraj nemogoča postava intriga in zločeda. Jago sam pravi o svojih dejanjih, da go nestvori, ki sta jih rodila noč in peklenski zbor (koniec prvega dejanja). V njegovem značaju je težko najti dramske osnove, iz katere bi bilo njegovo delovanje in nehanje mogoče ali resnično. Kljub nekim utemeljitvam, kot da deluje iz užaljenega ponosa, ker ga je v vojaški službi pretekel drugi, in kot da se hoče maščevati zamorcu, ki da je menda (!!) prekril njegovo zakonsko pot, kljub temu ostaja njegovo delovanje nerazumljivo, prej demonično, kakor človeško. Uprizoritev Othella ostaja zato le poskus, ki le deloma približa Jago našim tlom in ga le deloma more utemeljiti v njegovem značaju.

Da poenoti dejanje, je režiser Jože Kovič marsikaj iz celotne tragedije črtal in marsikatero prizore združil. Tako je zlasti v četrtem in petem dejanju marsikaj preoblikoval. A tragedija je zaradi teh črt izgubila svojo zgradbo in se v marsičem spremenila za kar preveč preprosto, neunsko psihološko dramo. Mogočena dramska kompozicija je padla, čeprav ali prav zato, ker je šekspirsko razdrobljenost zamenjala sedaj večja zgoščenost. Zlasti je vidna razlika med novo obliko režiserjevega Othella ter med uprizoritvijo, ki je skušala biti čim bolj zunanje učinkovita, slikovita in veličastna. Široke kretnje in patetična inscenacija so se upirale novi dramski obliki, ki je merila na zgoščenost in umirjenost. Odjuko godbo je skomponiral kapelnik Jiranek. Originalen, dasi ne prav obziren domislek režiserjev je bil, da ob spreminjanju pozorišča svetila gledalcev v obraz vrste reflektorjev in jih slepila. Igra, godba in inscenacija so merile v veličastno širino in mogočnost šekspirske drame, režiser pa je s prenezanjem teksta hotel napraviti psihološko dramo. Zato predstava v celoti ni mogla prepričati. Vsak od nastopajočih je storil svoje. Skrbineš kot Jago, Pavle Kovič kot zamorec, Kraljeva kot Desdemona, Nakrst kot Cassio, Verdonek kot Roderigo itd. S. V.

Kronika slovenskih mest, letnik VI. št. 4. — S to številko je končan peti letnik revije slovenskih mest, ki s svojo strokovno višino ter resnostjo predstavlja res odličan primer slovenske revije. V tej zadnji številki je poleg dveh manjših član-

kov v začetku, ki sta ju napisala dr. Stele (Zemljepisni in zgodovinski pogoji srednjeveške Ljubljane) in Joža Gregorič (Nove ljubljanske stavbe) več razprav iz področja slovenske urbanistike, ljubljanske kakor tudi podeželske. Arhivar Vlado Fabijančič oživlja spomin na stare ljubljanske župane iz začetka 16. stoletja ter z njimi prinaša marsikaj novega v poznanju starejših ljubljanskih zgodovine, kar pa je glavno, izpostavlja tudi vrste ljubljanskih županov ter korigira Valvasorja in Kluna, po katerih so vklesana imena ljubljanskih županov v marmorno ploščo v sejni dvorani ljubljanskega magistrata. Prof. Albert Sič obuja spomin na trnovsko drsalnico pri Kernu ter s tem prinaša gradivo k polpretekli dobi Ljubljane in življenja predmestij, ki se sedaj presnavlja. Prof. Fr. Veselko prinaša besedilo ptujskega statuta iz l. 1376 v slovenskem prevodu. Franc Sofer konča opis potovanja skozi Ljubljano med l. 1581 do 1618 ter razdeljevanje podpor na ljubljanskem magistratu v tem času. J. Orožen je napisal kritico o gospodarskem življenju bivše občine Celje—okolica. Načelnik dr. R. Andrejka dopolnjuje Fabijančičeve opise starih ljubljanskih pivovarn z zgodovino Schwarzworze pivovarne na Poljanah (sedaj Ačinova hiša št. 31). Posebno je poudarjeno imenovanje arhitekta Pečnika za častnega mestnega člana z govorom župana dr. Adlešiča ter oznako Plečnikove Ljubljane, kakor jo je podal dr. Stele. France Brenk prinaša zanimiv pedagoški članek o poklicnih željah otrok od 10 do 13 let v Ljubljani — zanimivo gradivo za poklicne svetovalnice. Univ. prof. dr. Saria piše o antičnih utrdbah okrog Krškega ob priliki ustanovitve Muzejskega društva za politična okraja Krško in Brezice v Krškem. Poseben članek je posvečen 50 letnici Mestne hranilnice v Ljubljani. Ida Guštin piše o preskrbi Ljubljane z mlekom, zanimiv članek, ki ga je pa »Slovenec« že izčrpal v svojem reportažnem delu. Številko zaključujeta dve osmrtnici političnemu ideologu Albinu Prepelahu-Abditusu ter Kajetanu Bogomilu. — Revija prinaša veliko slik in ponazoritev. Celostranske podobice predstavljajo Jurija Šubica slavno podobo Pred lovom, s katero se začena slovenski impresionizem (poseben članek ne je na koncu napisal o njej J. Gregorič), dalje lepi, novi pogled na Novo mesto in na Ptuj. Revija izdaja Mestna občina v Ljubljani s sodelovanjem mestnih občin Maribor, Celje, Ptuj, Kranj in Novo mesto, ljubljansko uredništvo pa predstavlja univ. prof. dr. Fr. Stele in J. Gregorič. Izhaja štirikrat letno in stane 80 din.

Kraljestvo Božje, XIV. letnik 1. štev. — Vsebina: Katoliška miselnost (1) — Fr. Puncer; Škofa A. M. Slomška stanovski nauki (2) — p. Stefan Kržišnik; En duh — eno srce (o nevarnosti mešanih zakonov) (4) — dr. A. Cepon; Besede sv. očetov (prevod) — Modest Golia OT piše o buditeljnih macedonskih Bolgarov (9) — dr. Fr. Jaklič; Sv. Teoktista, mati dveh svetnikov (14) — Simon Ašič Olist, Anelli (prevod znamenite Slovackijeve pesnitve v prozi. Iz diaspore na jugu, kateri KB že več let posveča posebno pozornost, poročata kapitularni vikar V. Zakrajšek in bitoljski župnik A. Turk (iz zgodovine skopljanske škofije); tudi slike so v tej številki večinoma iz diaspore. Kakor je že kar v navadi pri tem časopisu, so jako bogate drobne vesti iz naše diaspore, iz zapadne Evrope, zlasti pa iz krščanskega Vzhoda. KB je glasilo Apostolstva sv. Cirila in Metoda ter Slovnice družine in nadaljnje delo za versko edinstvo vseh Slovanov. Ideja tega lista postaja vedno bolj pomembna in aktualna, zlasti za nas Slované. Izhaja mesečno in stane letno samo 15 din. Naroča se pri upravi: Maribor, Koroška cesta 5.

Slovaški roman o usodnih dogodkih na Slovaškem. — Znan slovaški romanopisec Tido J. Gašpar je izdal pri Slovaški Matici roman »Veliko leto« (Velky rok), v katerem je opisal dogodke usodne jeseni. Veseli in žalostni dogodki se vrste ter reagira na vsak dogodek, ki se tiče slovaškega človeka. Monumentalno so popisani prizori lanskega marca, ko se je ustvarjala nova Slovaška in potem zopet žalostni dogodki, ko je Madžarska »ekocičila« Slovakom in hrbet in je bilo treba pretrpeti novo rezanje narodnega telesa. Pisatelj Tido Gašpar je sedaj šel od odbora za tisk pri predsedstvu slovaške vlade.

Angleški rekruti, ko so 15. januarja 1940 poklicali nove letnike.

Sestanek velikih planetov v februarju

Na februarjem nebesu so najbolj značilni planeti. V tem mesecu imamo izredno priliko, da moremo videti hkrati vse štiri velike planete, Mars, ki je bil v januarju šel mimo Jupitra, bo dne 13. februarja v zvezi s Saturnom. Še lepši pa je sestanek 20. februarja: večernica Venera bo romala mimo Jupitra. Torej bosta dve najsvetlejši zvezdi neba blizu druga zraven druge. Tudi planet, ki je soncu najbolj blizu, Merkur, bo moči februarja 1940 opazovati. Dne 28. februarja bo najbolj oddaljen od sonca in bo viden na večernem nebesu po poslednji tretjini meseca februarja. Da bo vsa vrsta spopolnjena, sta v februarju vidna tudi oba najskrajnejša planeta: Uran do krog polnoči, in Neptun od poznega večera dalje. Seveda bo moči videti oba samo z daljnogledom. Če bodo razmere ugodne, bo na zahodni strani neba moči v mraku videti tako zvani zodiakalni sij.

Opaziti ga bo kot nežen svetlobni stožec, ki se bo počasi vzpenjal od obzorja v višave. Lune ne bo na nebu v začetku meseca. Šele po 8. februarju se bo spet prikazala. Potem bo 16. februarja prvi krajec, 23. februarja pa bo ščip ali polna luna.

Ne kupujte mačka v vreči!
Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!
Vaše zdravje je toliko vredno, da zahtevate
Radensko
tisto z rdečimi srci,
našo najboljšo mineralno vodo,
izrecno v originalnih steklenicah!

ŠPORT

Smučarske tekme v Mariboru

Rezultati juniorske medkлубske smučarske tekme v teku na daljavo, ki jo je priredil SK Železničar v nedeljo, dne 28. januarja 1940 v okolici Maribora.

Start in cilj je bil pred gostilno »Zabelnik« v Radvanju pod Slov. Kalvarijo. Snežne razmere precej težke, ker je snežilo. Startalo je 18 tekmovalcev juniorjev. Dolžina proge 8 km, srednje težka.

Skupina C. 1. Legvart Vlado (ISSK Maribor) 48,07. 2. Šubič Janko (ISSK Maribor) 50,52. 3. Stančič Jože (ISSK Maribor) 52,21.

Skupina B. 1. Kramarič Franc (SK Železničar) 51,27. 2. Černec Ivan (SK Železničar) 55,19. 3. Bačič Vlado (SK Železničar) 1,04,49.

Skupina A. 1. Muhlič Edvard (SSK Maraton) 1,02,58. 2. Černec Edvard (SK Železničar) 1,09,23. 3. Lenarčič Davor (SK Železničar) 1,22,15.

Na Gorjuše

Koča SK Planine na Gorjušah 1000 m se odlikuje z lepimi tereni za ture, prvovrstno hrano in prenočišči. Med 2. in 4. febr. smuški tečaj za začetnike in alpski tečaj za napredovanje s turo v Bohinj k smuškim tečkom ZFO. Hrana in prenočišče 35 din na dan, tečaj 30 din za tri dni. Prijave na naslov: Vilko Cuderman, Konsumno društvo, Kongresni trg 2, Ljubljana.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Planina — lahoatletsko sekcija. Zimski treningi lahoatletске sekcije bodo odslej samo v telovadnici na Stadionu, in sicer vsak torek ob pol 4 popoldne ter vsak petek ob pol 7 zvečer. V petek, na svečnico, odpade trening zaradi praznika; prihodnji trening je torej v torek 6. februarja v stadionski telovadnici, ki bo odslej zopet redno zakurjena. Pozivamo vse atlete, da se treningov pod strokovnim vodstvom redno udeležujejo.

Planinci in smučarji — pozor! Izletniške vozovnice veljajo pri vožnjah na državni železnici iz Ljubljane na Gorenjsko z vlakom, ki odpelje v četrtke 1. februarja ob 15.40 iz Ljubljane proti Jesenicam, in za vlak, ki pelje v petek 2. februarja ob 5.40 zjutraj proti Jesenicam. Za navedena vlaka kupljene izletniške vozovnice so veljavne za povratek z vlakom, ki pripelje iz Gorenjske na praznik 2. februarja ob 20.33. Navedena vlaka imata zveze proti Bohinjski Bistrici in Planici. Planinci, izrabite ugodno priliko ter se v čim večjem številu poslužite navedena vlaka!

ASK

»Akademski športni klub« razpisuje klubsko prvenstvo v alpski kombinaciji za zlati pokal g. predsednika senata dr. Antona Korošca, ki ga brani za lansko sezijo Sorli Marjan. Tekme bodo dne 11. februarja t. l. na Crnem vrhu nad Jesenicami. Pravico starta v konkurenci imajo samo člani ASK-a, izven konkurence pa tudi drugi klubi. Zato vabimo vse klube, da ta dan v čim večjem številu pohite na prelepi Crni vrh.

Tekmovalci se odpeljejo iz Ljubljane 8. febr. ob 11.45. Pridužijo se jim lahko tudi ostali smučarji. Ostali Askovci in prijatelji kluba pa se odpeljejo 11. febr. s prvim vlakom. Vožnja obakrat četrtinska!

Vse tekmovalce, katerih imena so nabita na oglasnih deskah v Akademskem domu ter na univerzi, kakor tudi one, ki se še žele prijaviti, vabimo v torek, 6. februarja ob 19 (7) na sestanek v Akademski domu, da se pomenuje o raznih podrobnostih. Podrobnosti bodo še objavljene v »Slovenec«.

Prijave sprejema ASK Ljubljana — Univerza. Jutri, 31. jan. ob 19 (7) bo redna seja ASK-a v Akademskem domu. Za člane upravnega odbora in načelnike sekcij je udeležba obvezna. Prilite polnoštevilno, ker imamo na programu važne reči!

Razpis

Športni klub Ilirija priredi 2., 3. in 4. februarja 1940 v Planici mladinsko državno prvenstvo v tekih, skokih, klasični kombinaciji in slalomu.

Tekmuje se v kategorijah:
Mladina A letniki 1925 in 1926.
Mladina B letniki 1927 in mlajši.
Naraščaj letniki 1925 in 1924.
Juniorji letniki 1921 in 1922.

Vse kategorije tekmujejo v solo skokih, solo tekih in klasični kombinaciji. Mladina B tekmuje samostojno samo v solo kategorijah in sicer za vse tekmovalce do letnika 1921.

Tekmovalci, kateri so že nastopili na državnem prvenstvu v kategoriji seniorjev, nimajo pravice do nastopa.

Spored prireditelje:

2. febr. 1940. Ob 10.30 tek za juniorje na 10 km, za naraščaj na 6 km in za mladino na 3 km. Start in cilj pri osnovni šoli v Hotečah.

3. febr. 1940. Ob 10.30 slalom na slalomski pod Cimpernikom, v bližini doma SK Ilirije.

4. febr. 1940. Ob 10.30 skoki solo in za klasično kombinacijo za naraščaj in mladino na 20 metorski skakalnici.

Ob 13.30 skoki za juniorje na 40 metorski skakalnici.

Splošna določila se dobe pri prireditelju SK Ilirija.

Snežne razmere

Poročilo Tujakoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSZ 30. januarja 1940.

Rateče-Planica 870 m: —6, vetrovno, 80 cm snega, pršilo, skakalnica uporabna.

Kranjska gora 816 m: —3, barometer se driga, oblačno, vetrovno, 65 cm snega, pršilo, sankalnice in drsalnice uporabne.

Hled 501 m: —6, sneži, 80 cm snega, prah.

Pokljuka 1300 m: —10, oblačno 130 snega, pršilo.

Valzevorje dom 1180 m: —12, megleno, 12 cm snega, pršilo.

ZFO

III. smuške tekme Zveze fantovskih odsekov

Ker je snega v Bohinju 1,5 m, se bo proga za smuk podaljšala tako, da bo start 50 m višje kot se je doslej predvidevalo in bo proga okoli 3500 m dolga s 450 m višinsko razliko.

Vodstvo treninga, ki se prične 1. februarja, je poverjeno lanskoletnemu našemu prvaku v smuku br. Finžgarju Rudkoti. Vse one, ki za sprejem v trening še niso zaprosili, opozarjamo, naj to storijo takoj. Prošnjo je nasloviti na ZFO, Ljubljana.

Vsak udeleženec, najsi bo tekmovalac ali ne, naj se takoj ob prihodu v Bohinj zgledi v Prosvetnem domu, kjer bo dobil spremljevalca, ki ga bo spremljal v odredeno mu stanovanje.

Prosvetni dom stoji poleg župne cerkve (zraven kolodvora), ki je vidna preko vse spodnje bohinjske kotline. Vsak tekmovalac naj prinese s seboj odejo.

V svrhu uspešnega nastopanja pri tekmovalstvu za prvenstvo podzvez ZFO v alpski kombinaciji so za posamezne podzveze po rang-listi izbrani sledeči člani tekmovalci:

Za ljubljansko podzvezo:

Herle Franci, Ljubljana, Sv. Jakob; Hafner Ivan, Škofja Loka; Jelčnik Albert, Ljubljana-mesto; Končan Oskar, Ljubljana, Sv. Jakob.

Za gorenjsko podzvezo:

Bertoncelj Jože, Jesenice; Finžgar Rudi, Kro-pa (vodja treninga); Spec Ivan, Ravnikar Rado (ali namesto prejšnjega) Torkar Rado — vsi Jesenice.

Za mariborsko podzvezo:

Kersbauer Filip, Maribor V; Sodce Karel, Maribor II; Konečnik Jože, Guštanj; Bendičič Jože, Maribor I ali namesto prejšnjega) Sadek Emil, Maribor I.

Vsi prednji izbrani tekmovalci naj se zaradi nastopa treninga po možnosti javijo že 1. februarja v Prosvetnem domu v Bohinjski Bistrici pri br. Finžgarju. Vodstvo FO bo pa zanje odredilo vse potrebno pa skupno prenočevanje in prehrano.

Zimski trening lahoatletov

Zimski trening lahoatletov bo odslej samo v telovadnici na Stadionu, in sicer vsak torek ob pol 4 popoldne ter vsak petek ob pol 7 zvečer. Prihodnji trening bo zaradi svečnice šele v torek 6. februarja. Trening bo pod strokovnim vodstvom. Pozivamo vse lahoatlete, da se treningov zanesljivo udeležujejo.

Učiteljci-mučenci v slovo

Mariji Trstenjakovi, umrla 21. januarja 1940 v Ptuj

Zopet se je odprla božja njiva in dala zemskem otroku tiho sobico, varno zavetje, kjer utihne popotnik in počije po dolgi, trudapolni poti.

Tebi, draga Marija, naj vrljajo te vrstice v teh dneh, ko se Te spominjamo vsi, ki smo Te poznali, sorodniki in znanci in mnogo Tvojih ubogih, ki so pri Tebi vedno našli odprto srce in roke.

Sebe nisi poznala. Že v rani mladosti si videla samo druge. Hotela si biti učiteljica, učiti mladino in jo vzgajati, orati v mladih srcih ledino in negovati seme, da obrodi stoteren sad. Nastopila si te-žavno pot, polna moči in veselja za delo. Tvoji dnevi niso bili počitek. Vse za druge, zase nič, je bilo Tvoje načelo.

A sredi dela, sredi moči so se strle peruti, — omahnila si Neizprosnost, dolga bolezen Te je priklenila na bolniško posteljo. Novo trpljenje se je odpiralo pred Teboj mesec za mesecem, leto za letom, a ni bilo tožbe iz Tvojih ust. Neizmerne bolečine hude boleznii štiridesetih let so bile daritev Bogu, iskrena molitev za vse, — zopet za — druge.

Ne bom naštevala dalje vseh lepih lastnosti, ki so krasile Tvoje plemenito srce, ki je prenehalo biti.

Ko smo Te žalostni spremljali na zadnji poti, ja pohitela k Tebi moja tiha želja, da za vse nas prosiš zdaj, ko si pri Njem, pred katerim duša Tvoja, večno svobodno prepeva svoj Magnificat.

Marija Osenjakova.

Slavko Črnigoi — 50 letnik

Danes v jutranjih urah se je srečal z Abrahamom g. Črnigoi Slavko, kol. upravitelj v Štorah pri Celju. Rojen je bil 31. januarja 1890 v Sv. Križu na Vipavskem kot sin ugledne rodbine. Da si je dobro zbral svoj poklic, vemo vsi, ki ga poznamo. Med vojno je moral tudi on v vojaško službo, iz katere je prišel kot rezervni kapitan I. razreda. Po

službovanju v raznih krajih je prišel z nadzorniškega mesta v Štor, kjer že skoro 10 let z vso ljubeznijo vestno in požrtvovalno vzgaja mladino v krščanskem in narodnem duhu. Ni pa le vzoren pedagog in skrben oče štirih otrok; poznamo ga tudi kot vsčdega čebelarja in vrtnarja ter marljivega društvenega sodelavca, kar pričajo razna odlikovanja in diplome, posebno pa izvršeno delo v šoli in zunaj nje. Blagrujemo mladino, ki jo vzgaja on, zato želimo, da bi ostal med nami zdrav in srečen še dolgo vrsto let.

Podbrezje

V ponedeljek, na god sv. Franciška Sal. jutraj ob treh je umrla pri nas obče spoštovana in ugledna posestnica in zgladna krščanska mati Marija Karšič iz Dolenje vasi. Rojena 13. marca 1853 je učakala blizu 87 let. Skoro do zadnjega je ohranila občudovanja vredno duševno svežost in čilost. Že 25. marca 1937 se je naš list spomnil te svoje zve-
ste čitateljice in prijateljice, kajti poleg molitvenice je bil »Slovenec« njeno najljubše čtivo. Globoko verna je živila vedno v ozki zvezi s cerkvijo. Ko ni mogla več peš v cerkev, je bilo treba napreči voz ter je dala s tem mnogim vzgled, kje naj iščemo pomoči in tolažbe v potrebi in komu gre zahvala za vse dobro.

Po prerani smrti svojega moža (19. 9. 1905) je svoje otroke lepo krščansko vzgojila ter vzorno upravljala obširno posestvo. Zato so ji pa tudi otroci izkazovali toliko ljubezni in hvaležnosti, da pri današnji mladini podobnega izpolnjevanja četrti božje zapovedi ne najdeš daleč okrog.

Največje bogastvo, ki ne mine, si je rajna pridobila s svojim usmiljenjem in gostoljubnostjo do revežev. »Naj gre vsak z dobro voljo od hiše,« tega svojega izreka se je dosledno držala vse življenje. Koliko je njena roka dala revežem, ve le Bog, ki je to njeno usmiljenje že na tem svetu poplačal. Koliko pa je tudi kot modra mati in gosposinja pomagala s svojimi bogatimi izkustvi vsem, ki so se v tem pogledu zatekali k njej!

Ko se bomo danes na našem lepem pokopališču, za katerega olepšavo je rada žrtvovala, poslavljali od njenih zemskih ostankov, bomo edini v žljji, da bi nam Bog dal še mnogo takih mater. Njeni blagi duši večni mir, užaloščenim svojcem pa naše globoko sožalje.

Podaljšujemo!

Mnogo naših zastopnikov in naročnikov nam je sporočilo željo, naj bi še omogočili nabiranje novih naročnikov za »Domoljub«, zato podaljšujemo rok za nabiranje novih naročnikov do

12. februarja 1940

Žrebanje pa prestavljamo na 26. februar 1940

Do 12. februarja 1940

si vsak, dosedanji in novi naročnik, lahko pridobi pravico do žrebanja, pa tudi do požarne podpore 1000 din, ako plača naročnino za »Domoljub« za celo leto 1940, bodisi pri poverjeniku ali pa direktno pri upravi »Domoljuba« v Ljubljani — lahko pa kar po položnici na naslov ček. računa: »Domoljub« — upravništvo, Ljubljana. Štev. ček. računa 10.652. — Vsak dobi »Domoljub« za s t o n j s pravico do žrebanja in do požarne podpore, ako pridobi pet novih naročnikov.

Vseh nagrad je 700

Prvi dve nagradi po 5000 din v gotovini!

ostale pa: radijski aparati, šivalni stroj, harmonike, dvokolesa, brzoparilniki, kuhinjska posoda, razno blago, ure, knjige itd. itd. — Žrebanje bo pred komisijo naročnikov, in sicer bo tako izvedeno, da bodo naročniki razdeljeni na več sto skupin. — Tako bodo nagrade lahko razdeljene po vseh farah.

Naročite takoj »Domoljub« - Sreča vas čaka!

Preračun okr. cestnega odbora v Celju

Celje, 30. januarja. Okrajni cestni odbor v Celju je na svoji večrajšnji skupščini sklenil svoj redni preračun za leto 1940-41, ki izkazuje 2.684.355 din in 1.058.755 din dohodkov. Primanjkljaj 1.609.600 din se bo kril z 20% okrajno cestno doklado. Preračun podrobneje izkazuje: med redne izdatke za vzdrževanje banovinskih in dovoznih cest na železniško postajo, upravni in osebni izdatki 34.655 din, materialni izdatki 859.600 din. Med potrebščine cestnega okraja: osebni in stvarni izdatki 125.614, prispevki občinam za občinske ceste 190.000 din, vzdrževanje subvencioniranih cest 225.000 din, anuitete posojil 400.000 din, prispevek za regulacijo Savinje 300.000 din, cestni stroji 90.000 din, gradnja, oz. nadaljevanje gradnje občinske ceste Vojnik—Smartno v Rožni dolini 70.000 din, Vransko—Lipa 40.000 din. Med izredne izdatke: preložitve klanca na banovinski cesti pri St. Jurju pri Celju 130.000 din, odkup Stefančičeve hiše in razširitev križišča zaradi boljše preglednosti na Polzeli 30 tisoč din, zgradba novega mostu čez Bistrico in delna preložitve banovinske ceste Motnik—Ločica 50.000 din, nadaljevanje gradnje banovinske ceste Sv. Jurij—Sv. Jakob—Rebre 70.000 din, izdelava načrtov in potnine tehničnega osebja 28.000 din in za nepredvideno (elementarne neizgode) 20.000 dinarjev.

Redni izdatki za vzdrževanje banovinskih in dovoznih cest so predvideni strogo v okviru banovinskega preračuna. Izkazani izdatki niso zadostni za popravila in gramoženje cest v taki meri, kakor to zahteva promet in stanje cest, zaradi tega so nekatere, zlasti prometnejše ceste v manj po-

voljnem stanju. Osební in stvarni izdatki cestnega okraja v glavnem predstavljajo prejemke petih pomožnih cestarjev, pomožnega tajnika in pomožnega tehnika.

Prispevki občinam so namenjeni predvsem za popravilo občinskih cest: Store—Svetina, Socka—St. Ilj—Zg. Ponikva, Zepina—Marija Dobje, Galicija—Lopata, dalje za prispevke in gradnji mostu čez Savinjo v Malih Braslovčah in čez Topoljšico na Dobrni ter za vzdrževanje občinskih cest vobče. Subvencionirane ceste, ki jih okraj oskrbuje 48 kilometrov, so skoro brez izjeme za okraj enake važnosti, kakor banovinske ceste, in so v zadnjih letih po vztrajnem prizadevanju odbora v zadovoljivem stanju. Anuiteta 400.000 din je namenjena amortizaciji poldrugo milijonskega posojila, s katerim je okrajni cestni odbor v preteklem letu zgradil občinske ceste: Ljubčna—Sv. Tomaž, Trnovlje—Arelin, Vransko—Prapreče, Vojnik—Smartno, Sv. Jurij—Sv. Jakob, rekonstruiral občinsko cesto Vrbje—Gotovlje—Podlog—Sv. Peter. V tekočem letu bo po zastavljenem programu nadaljeval z gradnjami cest: Ljubčna—Sv. Tomaž—Bezovica, Vransko—Prapreče—Lipa, Vojnik—Smartno in Sv. Jurij—Sv. Jakob—Rebre ter pričel z deli še z gradnjo občinske ceste Parizlje—Polče—Gomilsko, Kuretnica—Ivanica—Rove in Drešinja vas—Medlog.

Okrajni cestni odbor se je pod vodstvom svojega načelnika, senatorja g. Alojzija Miheličiča, doslej mnogo trudil za dobro cestno omrežje v celjskem okraju ter bo pri tem stremljenju vztrajal vse dotlej, dokler okraj ne doseže zadovoljivega cestnega omrežja in povoljnega stanja cest.

Ženska mestna uprava v Kaunasu

Ameriški listi poročajo o zabavni prigodi politične ženske uprave v majhnem ameriškem mestu.

V New Albanyju, ki je majhen kraj z 200 prebivalci v državi Kansas USA, je leta 1936 mlada odločna ženska, gospa Murphy, sklenila, da bo pahnila »moški režim« s prestola in bo dala ženskam upravo mesteca v roke. Sicer ni ustanovila svoje stranke, vložila pa je listo za občinske volitve z geslom: »Spodobnost, napredek, svoboda!« — vsi kandidati so bile ženske.

Ta kandidatna lista si je priborila velikansko zmago. Vsi moški so morali z rotolva in začela se je ženska uprava mesta. Gospa Murphyeja je postala županja, njene pristaškinje in sokandidatke so si razdelile urade med seboj občinskih pisarjev in mirovnega sodnika.

To se je zgodilo pred štirimi leti. In odtlej se je New Albany razvil v vzorno občino, ki privablja časnike iz Cikaga in Newyorka, kot posebno čudo, o katerem poročajo po cele kolone v svojih velikih listih. Še danes čaka mirovna sodnica na prvi spor, kakaj občina je postala tak paradiz, da se nihče več ne tožari.

Pa moški tega mesta? Prav nič se ne upirajo in tudi niso zlinili ne bele ne črne, ko je mestna uprava prepovedala prodajo alkohola in je za vse javne plesne zabave določila visoko kazen in ječo. Tudi za nadaljna štiri leta bodo ostale ženske na vladi in gospa županja bo še štiri leta vodila svojo malo občino brez piva in plesa, a lepo mirno in tiho mimo čeri in kleči teh divjih časov.

Ptuj

Odsek zveze Maistrovih borcev v Ptujju je imel te dni v Narodnem domu svoj redni letni občni zbor, ki ga je vodil predsednik g. dr. Sluga Jurij. Zvezo sta zastopala gg. Malenšek in Cimperman iz Maribora, ki sta v svojih poročilih podala delovanje zveze od ustanovitve dalje. Ptujski odsek šteje sedaj 38 članov. V zadnjem času je ozir. bo pristopilo še več članov, tako da bo odsek pomnožen najmanj na kakšnih 50 članov. Po poročilu tajnika g. Komela je zaprosil odsek mestno občino ptujsko za izdatno podporo za revne in brezposelne borce in je od g. župana dr. Remca dobil obljubo, da bo mestna občina ptujsko upoštevata prošnjo. Pri volitvah so bili izvoljeni za predsednika g. dr. Sluga Jurij, odvetnik v Ptujju, za tajnika g. Komel, služitelj pri okrajnem glavarstvu, za blagajnika g. Pertekel Karel, sodni uradnik, in za odbornika g. Kunc I., šef oddelka finančne kontrole v Ptujju. V najkrajšem času se bosta ustanovila odseka na Vrberku in pri St. Janžu na Dravskem polju.

Samomor. V Zabovcih, občina Markovci, se je obesil posestniški sin Korošec Janez. Obupno dejanje je storil v hlevu, kjer so ga našli mrtvega. Kaj ga je gnalo v smrt ni znano.

Nesreča. Na svojem domu si je po nesrečnem naključju zlomil desno nogo 69 letni dimnikarski mojster Ferdinand Menih iz Ptujja, Minoritski trg.

Kranj

Kino Smartinski dom predvaja v četrtek ob pol 9. zvečer Poslednjo zapoved in ob 10.15 Sne-gulčico.

Gospoda, ki sem mu izročil v ponedeljek, dne 15. jan. t. l. ob 11 dopoldne na stopnišču na policiji v Kranju listino z denarjem in orožnim listom, prosim, naj se zglati na naslov, ki je na orožnem listu (proti nagradi), ker to ni poneverba in ne tatvina, ampak le moj skromni prihranek. Če bi se ne oglašil, ga bom prijavil policiji, ker je gospod policiji poznan.

Novo mesto

Obrotniško gibanje. Tukajšnja poslovalnica zavoda za pospeševanje obrti med dolenjskimi obrtniki pridno deluje. V nedeljo, dne 28. t. m. ob 10 dopoldne je organizirala v svojih prostorih vse obrtnike Dolenjske na večji sešestanek. Vabilu se je odzvalo do 200 obrtnikov, ki so pazljivo sledili izvajanjem predavatelja g. Zagarja, referenta Zbornice TOI. Po končanem predavanju se je razvila daljša debata, v kateri je g. predavatelj nazorno in strokovnjaško odgovarjal na razna aktualna davčna vprašanja prisotnih mojstrov. Dolenjski obrtniki se toplo zahvaljujejo g. predavatelju, kakor tudi Poslovalnici, predvsem pa njenemu agilenmu predsedniku g. Sitarju, ki se ni ustrašil dela in truda, da je to predavanje organiziral.

Knjigovodski tečaj. Poslovalnica Zavoda za pospeševanje obrta v Novem mestu priredi v začetku prihodnjega meseca enomesečni večerni knjigovodski tečaj za obrtnike-mojstre in pomočnike. Tečaj bo vodil strokovnjak g. prof. Dular Vinko. Pohitite s prijavi v ta tečaj, da izpolnite svojo strokovno izobrazbo. Vpisnina je din 25.

Za Jegličev dom

so darovali: Karel Čeč, preds. tv. »Saturnus«, d. d., Ljubljana, 5000 din; občina Dobrova 300 din; občina Zg. Tuhinj, p. Smartno v Tuhinju, 248 din; neimenovani iz Novega mesta 200 din; občina Smartno pod Smarno goro 100 din; občina Sorica 100 din; občina Srednja vas v Bohinju 100 din; Hranilnica in posojilnica Zreče 100 din; Savjovc J., župnik, Planina pri Sevnici 50 din; Langerholc J., župnik, Stranje pri Kamniku 50 din; P. Bitnar, dekan, 20 din; dr. Vrankovič Spiro, lekar-nar, 20 din; Papež Janko, klepar, 20 din; Jože Skubic, industrijalec, 20 din; Grahek Anton, pek, 200 din; Tajnar Franc, strojno plel., 160 din; dr. Malerji Boris, zdravnik, 100 din; Klemenc Pavel, lesni trgovec, 100 din; Lackner Alfonz, hotelir, 100 din; Koren Peter, trgovec, 50 din; dr. Šobar Stefan, zdravnik, 50 din; Peršak Joško, uradnik, 25 din; Fabjan Josip, trgovec, 15 din; Skubic J., gostilničar, 10 din, Jerman J., gostilničar, 10 din.

Nova iz Škotske

Za zdaj je najbolj znamenit škot-nogometaš, najboljši nogometaš Tommy Walker, ki je menda zares umetnik svoje žoge in malik škotske mladine. Ze to je čudno, da je Walker dijak bogoslovja; saj koliko nogometaških moštev se pa more ponašati, da bi imeli bogoslovca v svoji sredi.

Pa še nekaj: najboljši nogometaški igralec Anglije, Tommy Walker, bo postal misijonar! Pa ne na Kitajskem ali v Afriki, marveč misijonar v revnih slojih, tako zvanih »Slumih« škotskih pristanišč, da bo ondi deloval v smislu škotske cerkve. Edinburški škof si obeta mnogo uspeha od Walkerja, saj bo njegova oseba brez dvoma vlekla v beznicah in »Tingel-tanglihe«.

»Seveda,« je dejal škof časnikařju, »seveda bo Tommy Walker še nadalje brcal žogo, saj bi bilo nedopustno, če bi škotsko narodno moštvo oropali njegove najboljše opore!«

Skoraj bo pomlad!

Iz Rige poročajo: Letonski kmet O. Jakovič je na podlagi večletnih preizkušenj dognal, kako more vreme vnaprej napovedati. Njegovi podatki se opirajo na sestavo vode v jezeru Ludza na Letonskem. Podrobnosti noče izdati, vendar je poročal v svojem dognanju univerzi v Rigi. Ker je za leto 1940 napovedal, da bo pomlad jako zgodnja in lepa, pa ker smo imeli tako hudo zimo, je seveda temu novemu znanstveniku ves svet priazen.

V romunski Konstanci je vse pristanišče prevlečeno s debelo ledeno skorjo, tak hud mraz je ondi.

Umrli so nam draga

mati

dne 29. januarja 1940, v 60. letu starosti, prevideni s tolažili svete vere. Pogreb bo v sredo, dne 31. januarja ob 4 iz Zavetišča sv. Jožefa (Vidov-danska cesta št. 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Bohinjska Bistrica, Jesenice, dne 30. januarja 1940.

Dr. Alojzij, Franc Odar, sinova; Julka por. Adrinek, hči.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(261) Vprav pred plotom se je Sambo vlegel, da bi zaspal. »Ostanem tu, dokler ne dobim vode,« je zamrmral, »in če mi še jutri ne boste dali vode, bodo vse živali naskočile mesto!« Pri teh besedah je spet grozeče zatrobental, nato pa je slednjič vendarle zaspal.

(262) Drugi dan sta Filip in Jan imela le to misel, ali je Sambo še tu. »Mogoče je od žeje umrl,« je menil Jan, ko je videl Sambá, kako je še zmeraj ležal ondi. »Ne, ne, saj se še giblje,« je dognal Filip. Zdaj sta oba fanti stekla nazaj v palačo in sta prinesla dve vedri vode, ki sta ju spustila čez plot.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglas se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobe

Žensko pisarniško moč
mlajšo, z znanjem italijanščine v govoru in pisanju ter po možnosti tudi francoščine, sprejemem takoj v službo. Ivan Prešern, Kranj.

Uradnika

z dovršeno trgovsko akademijo ali dvorazredno trgovsko šolo, sprejemem v službo. V postev pridejo le možni prostori. Prosimo do 10. februarja 1940 na Ljudsko posojilnico v Ljubljani.

Čitajte »Slovenca«

Pekovskega vajenca

z vso oskrbo v hiši, sprejemem pekarna Resman, Naki, Gorenjsko.

Vrtnar

izurjen, delaven, pošten, po možnosti samski, dobri službo na posestvu. Ponudbe z zahtevki in prepiši spričeval v podružnici »Slovenca« v Celju pod »Vrtnar« št. 1268.

Služkinjo

strogo pošteno, ne premlado, za kuho in vsa hišna dela, sprejme manjša dobra družina v Ljubljani. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Stalna služba« št. 1226.

Kuharico

varčno in pošteno, za kuhinjo kmetijskih poslov oz. kmetijsko gospodinjstvo — sprejemem. Plača dobra, službo stalna. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Poslena« št. 1260.

Službe iščejo

Krojaški pomočnik
išče mesto takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1274.

Fant z dežele

gre kot krojaški vajenec z oskrbo k mojstru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1224.

STROJI

Stručnik,

vrtalni stroj, stroj za variti in kovačnice, vse v dobrem stanju, kupim. Ponudbe na Ivan Prešern v Kranju.

Parni stroj

150/300 ks. ali lokomobil, Dinamo in elektromotor istosmernega toka kupim. Informacije honoriram. — Perles, Oslječek. (k)

Debelinski skobeljnik

(Diekenhofel), ca. 40 centimetrov širine, rabljen, dobro ohranjen — kupimo. Ponudbe na Remec & Co., Kamnik.

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje oddam s februarjem. Cesta na Brdo št. 187.

Prodamo

Fižol za kuho

dobite poceni pri Sever et Komp., Gosposvetska cesta 6. (1)

Jajca

štajerska, vsak dan sveža, na drobno in debelo, dobite v trgovini deželnih pridelkov Mira Čuček, Sv. Petra cesta 13. Telefon št. 42-25.

Premog

koks, drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5 telefon 20-59
Postrežba brezhibna

Prodaj

kompletne naprave s 3 motorji, ventilator, kadl in vso električno napravo za kromanje — zelo ugodno. Na ogled pri J. Gustinčič, Kneza Kocija (Tattenbachova) št. 14. Maribor. (1)

VINA

prvovrstna po najugodnejših cenah kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani. TELEFON ŠTEV. 25-73

Glasba

Več harmonijev

velikih in malih, 1 kratak klavir, križane strune, dolg klavir, dobro ohranjen, ter večje množino mahagoni furnirja pod ceno proda trdka Ivan Kacin, Domžale. (g)

Gramofon

His Masters Voice, dobro ohranjen, in nekaj plošč, prodam. Rožna dolina, Cesta IX. št. 29.

Razno

Gumbnice, gumbice, plise, monogrami, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Pouk

Francoščino

slovnico in fonetično pravilo — poučujem. — Grem tudi na dom. Dopise prosim v upr. »Slov.« pod »Diplomirana v Parizu« št. 1272.

Kupimo

Srebro, drage kamne

in vsakovrstno zlato kupuje

po najvišjih cenah

Jos. Eberle, Ljubljana

Tyrševa 2

(Galaša hotela »Slon«)

Kupujte pri naših inserentih!

Posedstva

Enonadstropno hišo

na novo preurejeno, tristanovanjsko, s sadnim vrtom, ob glavni cesti, na prometnem kraju, primerno za trgovca ali obrtnika, v Prevojah pri Domžalah — prodam za 68.000 din. Poizve se pri Rode, Homec.

Vnajem

ODDAJO:

Trgovski lokal

lep, nov, poleg Figovca, oddam. — Informacije: I. Knez, Gosposvetska c. 1, dvorišče. (n)

Poslovne prostore

primerne za pisarne, ordinacije, ateljeje in silono, v prvem nadstropju, poleg Figovca, takoj oddam. Inform.: I. Knez, Gosposvetska c. 1, dvorišče. (n)

SOBE

ISČEJO:

Uradnica

išče čedno sobo z oskrbo ali brez pri dobri družini. Ponudbe z navedbo cene v upravo »Slovenca« pod »Čista soba«.

"Ta hrana za kožo Z BIOCELOM SIGURNO ODPRAVLJA GUBE."

»Njen učinek je bil skorajda magičen. V nekaj tednih sem dosegla z njo, da sem bila videti za 10 let mlajša. Kakor mi je povedal zdravnik, je Bioceol iznajdba nekega glasovitega dermatologa. Zdej ga vsebuje vsaka tuba rožnate kreme Tokalon. Uporabljajte to kremo vsak večer, a belo kremo Tokalon vsako jutro. S tem boste dosegli, da vam bo blede, ovenela polt zasijala v novi, mladostni živahnosti: napravila bo vašo kožo jasno, svežo, čvrsto in jo bo oprostila vseh nedostatkov in gub.«

BREZPLACNI VZOREC: Vsak čitatelj tega lista more dobiti zelo okusno kaseto s kremo Tokalon (rožne ali bele barve ter puder Tokalon različnih nijans. Pošljite Din 5,- v poštini znamkah za poštino, omo in druge stroške na naslov: Hinko Mayer i drug, Odio 10-F, Zagreb, Praška ul. 6.

Kmetovalci pozor!

Kupujem staro železo, kovine, rabljene stroje, cunje, papir po zelo visokih cenah, kar se blagovito volite prepričati!

Justin Gustinčič, Maribor

Ulica Kneza Kocija in podružnica: Tuzno, vogal Ptujke in Tržaške ceste.

Umrla nam je naša ljuba soproga, dobra mama, stara mama, gospa

Katarina Knapič

zasebnica

Pogreb blagopokojne bo v četrtek, 1. febr. 1940, ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Jernejeva ulica 19, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 30. jan. 1940.

Globoko žalujemo:

Pavle, soproga — Ivan, Pavle, Franc, sinovi Marija por. Jeršek, Franja, Antonija por. Gvardjančič, hčere — Majda in Milena, vnukinji — Janez vnuk — ter ostalo sorodstvo

Jakob K. Heer

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja.

»Fetan,« pridene živahno Tuons, »ako govorite o Fetanu, vam pa morem postreči z zanimivo novico. Slišal sem jo snoči v krčmi pri belem kamnu na Albuli.«

»Povej, povej,« pritisnejo drugi. Toda šele po umetnem premolku odvrne Tuons: »Iste večer, ko je Lecourbe po bitki pri Finstermünzu zasedel Fetan, so rešili ondi tirolske vohuna in ga skrivaj spravili čez mejo.«

»To pripoveduj starim babam!« vzkipi neki prekupec s kozami in mežnar pomigne hudo prestrašen tovarniku, naj molči.

Toda tovarnik se širokousti dalje: »Prvi požirek veltlinca naj me usmrti, ako ni res, kar pravim!«

»Tuons, zdaj pa jezik za zobe!« mu seže mežnar jezno v besedo. »Ali hočeš, da bodo gorele hiše in vasi? V Churu uraduje še vedno francoski poslanik. Za sveto božje ime, Tuons, ako bi bilo to res, zapade ves Engadin kontribuciji! Ali ste že pozabili, kaj se je zgodilo s plemičem Rudolfom Flugijem?«

Tako ostro posvarjen, pogleda Tuons zmedeno v daljavo za obema jezdecema in se nenadoma prisiljeno zasmeji: »Nič drugega nisem hotel povedati nego to, da ima hči puschlavskega župana namesto oči dve sonci.«

Drugi molče, zakaj vojni strah tiči še vsem v sklepeh. Vso pomlad, da, do pred malo dnevi je bil bobnel Engadin od Maloje do Martinsbrucka pod kopiti tujih vojsk. V eni uri so pri velikih vaških vodnjakih napajali kmetje jezdec francoskega generala Lecourba, v naslednji konjeniki avstrijskega poveljnika Laudona. Med vzklikanjem: »Vive la République!« so postavljali ljudje mlaje prostosti pred prihodom francoskih bander, radostno so jih metali v ogenj, kadar so od daleč zaplapolali v vetru avstrijski praporci. Tako so trpeli in prenašali nadloge ter se z geslom: Jezik za zobe za silo prerivali skozi stiske.

Enega pa — na to je cikal mežnar — je srce izdalo. Plemiča Rudolfa Flugija, župana v St. Moritzu. Ko je francoski polkovnik Dirivilliez poslal po že tako sestradani vasi svoje jezdec na rekviriranje, je stari plemenitaš stopil predenj: »Meščan polkovnik, pozabljate, da je general Bonaparte zajamčil Bündenrcem za njihovo

2 nepristranost ne samo varnost življenj, temveč tudi varnost imetja. Proti rekviriranju se sklicujem na francosko čast. Malopridnež, ki jemlje s silo kruh!« Drugi dan sta odpeljala dva vojaka plemiča vklejenega v Chur, med ljudi so pa raztrosili glas, da je neki ugleden meščan iz St. Moritza, ovdal župana kot skrivnega privrženca Avstrije.

Toda kmalu po tem dogodku se je stvar obrnila. V grozotnih prepadih pri Martinsbrucku in Finstermünzu, nad katerimi kipe pod nebo od sonca obsijane zadnje bündenske in prve tirolske gore, se je postavila tirolska črna vojska sovražniku po robu. In glej: tirolski kmečki strelci, ki so na obeh straneh globeli viseli brez strahu pred smrtjo po skalah, so v grozovitih odločitvah bitki vrgli Francoze nazaj v Engadin, in general Lecourbe se je s svojo oslabljeno vojsko umaknil čez gorske prelaze. Pri odpočitku v Churu je izpustil na svobodo plemiča Flugija, katerega najstarejši sin je služil v francoski diplomaciji, in v Engadinu se niso malo začudili, ko se je plemič, ko so ga imeli že za izgubljenega, vrnil čez Julier nazaj k svojim.

Krajevni svet, ki je imel prav tedaj svoje seje, ga je predlagal za deželnega sodnika za Gornji Engadin in danes se sestaja narodni zbor, ko voli ljudstvo svojega najvišjega predstavnika in se mu pokloni, on pa povabi ves narod k sebi v goste.

Po hudih stiskah, po grenkem ponizanju dvigajo Engadinci spet glave in dihaajo svobodno. Pomlad v zraku, mir v deželi. Ključje zelenje po tratih očista zemljo krvi, ki jo je pila, in okoli zarjavelega orožja, razbitih sedel, belih kosti, ki še ležijo tu pa tam kraj poto, cveto zlate trobentice.

Otrok pomladi jaha Cilgija Premont poleg že rahlo osivelega župnika in njen srebrni smeh zvoní v prirčno lep dan. Uzrla je orla, ki je pravkar spet zaživljal v brezmejni višavi. »Tam se ziblje nad Piz Rosatschem in žari kakor svetilka, rekla bi, da samo lepemu dnevu in narodnemu zboru na čast.«

Župnik se prirčno zasmeji: »Neumnica, temu tu gori ne rodi gotovo nič drugega po glavi nego rop, uničevanje in hudobija. Rodi orel je stari, skoraj dvajsetletni ropar.«

»Stric, gotovo ste tudi vi velik Nimrod!« Cilgijine ustnice hudomušno podrtijo in župnik »dobrovoljno pristane na njeno nagajivost. »Kaj naj ti pa v planinskem zakotju krajša čas drugega nego knjige in lov!«

»Že, toda župnik in lovec, to se vendar nekako ne ujema.« Cvetoča devetnajstletnica ga prešerno in izzivalno pogleda.